„Изготвяне на предварителни оценки за прилагане на финансови инструменти по оперативни програми през програмен период 2021-2027 г.”

ОКОНЧАТЕЛЕН ДОКЛАД ПРИЛОЖЕНИЕ №1.1 ОКОНЧАТЕЛЕН ВАРИАНТ НА ПРЕДВАРИТЕЛНА ОЦЕНКА ЗА ПРИЛАГАНЕ НА ФИНАНСОВИ ИНСТРУМЕНТИ В ОБЛАСТТА НА „ОБРАЗОВАНИЕТО“

Обособена позиция № 5

"Изготвяне на предварителна оценка за прилагане на финансови инструменти по

„Оперативна програма за наука и образование“

2021-2027

Изпълнител:

ОБЕДИНЕНИЕ „ПРОДЖЕКТ КОНСУЛТ” ДЗЗД

август 2021 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

1. ВЪВЕДЕНИЕ 10

2. ПРИЛОЖИМА НОРМАТИВНА РАМКА И СТРАТЕГИЧЕСКИ ДОКУМЕНТИ 11

2.1. Приложима нормативна рамка на ЕС за изготвянето на предварителната оценка за прилагането на финансови инструменти 11

2.2. Приложима нормативна рамка на Република България за изготвянето на предварителната оценка за прилагането на финансови инструменти 13

2.3. Стратегически документи, приложими за изготвянето на предварителната оценка за прилагането на финансови инструменти 14

3. АНАЛИЗ НА ИКОНОМИЧЕСКОТО СЪСТОЯНИЕ, СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКИТЕ ФАКТОРИ И МАКРОИКОНОМИЧЕСКИТЕ ТЕНДЕНЦИИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г. 18

3.1. Идентифицирани проблеми за периода 2007-2020 г. 18

3.2. Очертани цели и приоритети за развитие за периода до 2030 г. 22

3.3. Характеристики на пазарната среда 31

3.4. Макроикономически фактори и тенденции за периода 2021-2027 г. 42

4. НАУЧЕНИ УРОЦИ ОТ ПРИЛАГАНЕ НА ФИНАНСОВИ ИНСТРУМЕНТИ ПРЕЗ ПРОГРАМЕН ПЕРИОД 2014-2020 49

4.1. Научени уроци от прилагането на финансови инструменти през програмните периоди 2007-2013 и 2014-2020 в Република България 49

4.2. Научени уроци от прилагането на финансови инструменти през програмните периоди 2007-2013 и 2014-2020 в държави-членки на ЕС 56

4.3. Оценка на основните фактори за успех и неуспех 64

4.4. Изготвяне на SWOT анализ на структурирането на финансови инструменти в периода 2014-2020 г. 66

4.5. Поуки за прилагане на финансови инструменти през следващия програмен период 2021-2027 г. 70

4.5.1. Оценка на административния капацитет на Управляващия орган на ПО 2021-2027 г. 70

4.5.2. Изследване на потенциала на висшите училища за включване при прилагането на подкрепа чрез финансови инструменти и други финансови източници 76

5. ДОБРИ ПРАКТИКИ ПО ПРИЛАГАНЕТО НА ФИНАНСОВИ ИНСТРУМЕНТИ В ДРУГИ СТРАНИ ЧЛЕНКИ НА ЕС 85

5.1. Добри практики по прилагането на финансови инструменти по специфични цели 85

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

5.2. Добри практики по прилагането на финансови инструменти по различни форми на финансиране ... 88
5.3. Приложимост на разгледаните добри практики в областите на интервенции на ПО 2021-2027 г. ... 89
6. АНАЛИЗ НА НУЖДИТЕ И ПОТЕНЦИАЛИТЕ ЗА ПРИЛАГАНЕ НА ПОДКРЕПА, ЧРЕЗ ФИНАНСОВИ ИНСТРУМЕНТИ В ОБЛАСТИТЕ НА ИНТЕРВЕНЦИИ ПО „ПРОГРАМА ЗА ОБРАЗОВАНИЕ“ 2021-2027 Г. ... **90**
6.1. Проучване на мнението на потенциални крайни получатели ... 90
6.1.1. Анализ на възможностите за финансиране на интервенции, включващи дуално обучение и идентифициране на сфери на въздействие чрез финансови инструменти ... 91
6.1.2. Анализ на нагласите за стартиране на собствен бизнес или друг вид предприемаческа дейност от студенти, докторанти и преподаватели и идентифициране на сфери на въздействие чрез финансови инструменти ... 92
6.2. Анализ на опита на висшите училища при реализиране на проекти ... 95
6.2.1. Анализ на опита на висшите училища в прилагането на политики и мерки за обучение чрез работа и практическо обучение в реална работна среда ... 95
6.2.2. Анализ на опита на висшите училища при осъществяване на партньорствата с предприятия, браншови и работодателски организации или други представители на бизнеса за реализиране на проекти ... 96
6.3. Анализ на търсенето и предлагането на финансови инструменти ... 97
6.4. Анализ на потенциалите за прилагане на подкрепа, чрез финансови инструменти в областите на интервенции по „Програма за образование“ 2021-2027 г. ... 101
7. ПРИОРИТЕТИ И ЦЕЛИ ЗА РЕГИОНАЛНО И ПРОСТРАНСТВЕНО РАЗВИТИЕ ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г. ... **106**
7.1. Приоритети за регионално и пространствено развитие за периода 2021-2027 г. ... 106
7.2. Цели за регионално и пространствено развитие за периода 2021-2027 г. ... 108
7.3. Механизъм за финансиране чрез Интегрирани териториални стратегии ... 119
8. ОБЩА ОЦЕНКА ЗА ПРЕДЛОЖЕНИЯ РАЗМЕР НА ПРИНОСА НА ПРОГРАМАТА ЗА ФИНАНСОВИЯ ИНСТРУМЕНТ И ОЧАКВАНИЯ ЕФЕКТ НА ЛОСТА (ЛИВЪРИДЖ) ... **123**
8.1. Подходящи форми и механизъм за управление на финансовия инструмент ... 123
8.2. Предвидена комбинация с други форми на подкрепа, в т.ч. и с безвъзмездна финансова помощ ... 127
8.3. Финансов ресурс за приноса на ПО 2021-2027 за прилагане на финансовия инструмент по приоритети на програмата ... 127
8.4. Оценка на очаквания ефект на лоста по финансови инструменти и приоритети на ПО 2021-2027 г. ... 128

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

9. ОЧАКВАН ПРИНОС НА ФИНАНСОВИТЕ ИНСТРУМЕНТИ ЗА ПОСТИГАНЕТО НА СПЕЦИФИЧНИТЕ ЦЕЛИ НА „ПРОГРАМА ЗА ОБРАЗОВАНИЕ“ 2021-2027 ... 133

10. НЕОБХОДИМОСТ ОТ ДИФЕРЕНЦИРАНО ТРЕТИРАНЕ НА ИНВЕСТИТОРИТЕ 134

10.1. Оценка на възможностите за привличане на допълнителни инвестиции по ПО 2021-2027 134

10.2. Определяне на стимулите за привличане на частни инвеститори и анализ на възможните механизми за тяхното предоставяне 135

11. РИСКОВЕ И ПРЕДВАРИТЕЛНИ УСЛОВИЯ ЗА УСПЕШНОТО ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ ИНСТРУМЕНТ ПО „ПРОГРАМА ЗА ОБРАЗОВАНИЕ“ 2021-2027 137

11.1. Анализ на предварителните условия за успешно прилагане на финансови инструменти по ПО 2021-2027 137

11.2. Анализ на възможните рискове от институционален, административен, правен аспект и др., които могат да затруднят прилагането на финансови инструменти 139

12. СЪЩЕСТВЕНИ ПАРАМЕТРИ, КОИТО ТРЯБВА ДА СЕ СЛЕДЯТ И ПРОМЕНИ, КОИТО ЩЕ ДОВЕДАТ ДО НЕОБХОДИМОСТ ОТ ПРЕРАЗГЛЕЖДАНЕ И АКТУАЛИЗИРАНЕ НА ПРЕДВАРИТЕЛНАТА ОЦЕНКА 142

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

„Изготвяне на предварителни оценки за прилагане на финансови инструменти по оперативни програми през програмен период 2021-2027 г.”

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ И ПОНЯТИЯ

БФП	Безвъзмездна финансова помощ
Бенефициент	Публична или частна организация, или физическо лице, отговарящи за започването на операциите или за започването и изпълнението им; В контекста на финансовите инструменти – организацията, която изпълнява холдинговия фонд или, там където няма структура с холдингов фонд, организацията, която изпълнява специфичния фонд, или, там където управляващият орган управлява финансовия инструмент, управляващият орган
Гаранция	Писмен ангажимент за поемане на отговорност за целия дълг или цялото задължение на трето лице или за част от тях или за успешното изпълнение от това трето лице на неговите задължения, в случай че настъпи събитие, водещо до предявяване на гаранцията, като например неизпълнение на задължението за плащане по заем
Гаранция при поискване	Гаранция, която трябва да бъде изплатена от гаранта по искане на контрагента, независимо от това дали съществуват пречки пред изпълнимостта на основното задължение
ЕСФ+	Европейски социален фонд +
ЕФРР	Европейски фонд за регионално развитие
ЕК	Европейска комисия
ЕС	Европейски съюз
ЕСИФ	Европейски структурни и инвестиционни фондове
Ефект на ливъридж	Размер на възстановимото финансиране, предоставено на отговарящите на критериите крайни получатели, разделен на размера на финансовия принос от ЕСИФ
ИКТ	Информационни и комуникационни технологии
Капиталова инвестиция	Предоставяне на капитал на дадена фирма от инвеститор в замяна на част от собствеността на фирмата, като в допълнение инвеститорът може да упражнява определен управленски контрол над фирмата и да участва в бъдещата печалба
Квазикапиталова инвестиция	Вид финансиране, нареждащо се между собствения капитал и дълга, което носи по-висок риск от първостепенния дълг и по-нисък риск от

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

	базовия собствен капитал и което може да бъде структурирано като дълг, обикновено необезпечен и подчинен, а в някои случаи конвертируем в капитал, или в привилегирован капитал
Краен получател (КП)	Юридическо или физическо лице, получаващо подпомагане от фондовете чрез бенефициер на фонд за малки проекти или от финансов инструмент
МСП	Малки и средни предприятия
Мултиплициращ ефект	Размерът на инвестициите, направени от отговарящите на критериите крайни получатели, разделен на размера на финансовия принос на Съюза
МФ	Министерство на финансите
НИИ	Научноизследователска инфраструктура
НИРД	Научноизследователска и развойна дейност
ПКИП	Програма за конкурентоспособност и иновации в предприятията 2021-2027
ПНИИДИТ	Програма за научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация 2021-2027
ПО	Програма за образование 2021-2027
ПРЧР	Програма „Развитие на човешките ресурси“ 2021-2027
Операция	В контекста на финансови инструменти означава финансов принос от програма за финансов инструмент и последващото финансово подпомагане, предоставено на крайните получатели от съответния финансов инструмент
Принос от програма	Подпомагането от фондовете и националното публично и частно, ако има такова, съфинансиране за финансов инструмент
Разходи за управление	Преки или непреки разходи, възстановявани при представяне на доказателства и направени в процеса на изпълнение на финансови инструменти
РМС	Решение на Министерски съвет
РОР	Регламент на Европейския парламент и Съвета за определяне на общоприложими разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд+, Кохезионния фонд, Европейския фонд за морско дело и рибарство, както и финансовите

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

	правила за тях и за фонд „Убежище и миграция“, фонд „Вътрешна сигурност“ и инструмента за управление на границите и визите (Регламент за общоприложимите разпоредби)
Специален фонд	Фонд, чрез който управляващ орган или холдингов фонд предоставя финансови продукти на крайните получатели
Споразумение за обратно изкупуване	Продажба на ценни книжа срещ у парични средства със споразумение за обратното им изкупуване на определена бъдеща дата или при поискване
Такси за управление	Цена за предоставени услуги, определена в споразумението за финансиране между управляващия орган и организацията, изпълняваща холдингов фонд или специален фонд; и, където е приложимо, между организацията, изпълняваща холдингов фонд, и организацията, изпълняваща специален фонд
УО	Управляващ орган
Финансов инструмент (ФИ)	Форма на подкрепа чрез използването на подходяща структура, с която се предоставят финансови продукти
Финансов продукт	Капиталови или квазикапиталови инвестиции, заеми и гаранции, съгласно определението в член 2 от Регламент (ЕС, Евратом) № 1046/2018 („Финансовия регламент“)
ФМФИБ	„Фонд мениджър на финансови инструменти в България“ ЕАД
Холдингов фонд	Фонд, създаден под отговорността на управляващ орган по една или повече програми с цел да изпълнява финансови инструменти чрез един или повече специални фондове

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

СПИСЪК НА ТАБЛИЦИТЕ

Табл. 1 Индикатори по Подприоритет 1.1 - Включване в образование 24

Табл. 2 Индикатори по Подприоритет 1.2 - Привлекателност и престиж на учителската професия ... 26

Табл. 3 Индикатори по Подприоритет 1.3 - Качество на образованието 27

Табл. 4 Индикатори по Подприоритет 1.4 - Учене през целия живот 28

Табл. 5 Индикатори по Подприоритет 1.5 - Дигитализация и иновации в образованието 29

Табл. 6 Ключови индикатори и целеви стойности за периода до 2023 г. по Политика в областта на всеобхватното, достъпно и качествено предучилищно и училищно образование. Учене през целия живот 32

Табл. 7 Ключови индикатори и целеви стойности за периода до 2023 г. в сферата на образованието по Политика в областта на равен достъп до качествено висше образование и развитие на научния потенциал 33

Табл. 8 Разпределение на финансови средства в областта на образованието по политики и бюджетни програми в периода 2018-2020 г. и прогноза за периода 2021-2023 г. 34

Табл. 9 Финансово изпълнение по приоритетна ос 2 ОПНОИР 2014-2020 (към 31.10.2020 г.), ИСУН 2020 36

Табл. 10 Ефекти от изпълнението на приоритетна ос 2 на ОП „Наука и образование за интелигентен растеж“, МФ, СИБИЛА 2.0 36

Табл. 11 Прогноза за основни макроикономически показатели за периода 2020-2023 г. – базов сценарий 47

Табл. 12 Прогноза за основни макроикономически показатели за периода 2020-2023 г. – алтернативен сценарий (отклонение спрямо базовия сценарий) 48

Табл. 13 Висши училища – интерес към използване на финансови инструменти 80

Табл. 14 Висши училища – опит при използване на БФП/финансови инструменти 81

Табл. 15 Висши училища – налична експертиза за управление и отчитане на проекти 81

Табл. 16 Висши училища – налична експертиза за подготовка на проектно предложение 82

Табл. 17 Висши училища – налична експертиза за разработване на проект за кандидатстване с финансов инструмент 82

Табл. 18 Висши училища – налична експертиза за познаване на правилата и принципите на финансови инструменти 83

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

Табл. 19 Висши училища – наличие на жизнеспособна идея и възможност за нейното реализиране съвместно с партньори 83

Табл. 20 Висши училища – оценка на ефекта от партньорство с представители на бизнеса 84

Табл. 21 Висши училища – финансова стойност на идеи в сферата на дуалното обучение 91

Табл. 22 Студенти, докторанти и преподаватели собствен бизнес – разпределение на участвали в проучването по райони на планиране 92

Табл. 23 Студенти, докторанти и преподаватели собствен бизнес/предприемачество – разпределение на заявили интерес за финансиране за стартиране на собствен бизнес или друг вид предприемаческа дейност 93

Табл. 24 Студенти, докторанти и преподаватели собствен бизнес/предприемачество – приблизителна стойност на необходимата финансова подкрепа за стартиране на собствен бизнес или друг вид предприемаческа дейност 94

Табл. 25 Висши училища – оценка на опита и ефекта от прилагане на политиките и мерките за обучение чрез работа и практическо обучение в реална работна среда 96

Табл. 26 Висши училища – оценка на опита при осъществяване на партньорство с представители на бизнеса 96

Табл. 27 Висши училища – оценка на опита при осъществяване на партньорство с представители на бизнеса 97

Табл. 28 Обобщена оценка на необходимите ресурси в обхвата на интегрираните териториални стратегии за развитие за периода 2021-2027 г., касаещи сектор „Образование“ 122

Табл. 29 Изчисления за определяне на ефекта на лоста за финансовия инструмент по приоритет 3 на ПО 2021-2027 – Вариант 1 131

Табл. 30 Изчисления за определяне на ефекта на лоста за финансовия инструмент по приоритет 3 на ПО 2021-2027 – Вариант 2 131

Табл. 31 Изчисления за определяне на ефекта на лоста за финансовия инструмент по приоритет 3 на ПО 2021-2027 – Вариант 3 132

Табл. 32 Предложение за включване на нов показател за краен продукт за оценка на приноса от прилагане на ФИ за изпълнение на показателите по Приоритет 3 по ПО 2021-2027 133

СПИСЪК НА ГРАФИКИТЕ

Фигура 1 Административна структура на ИА ОПНОИР 71

„Изготвяне на предварителни оценки за прилагане на финансови инструменти по оперативни програми през програмен период 2021-2027 г.”

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящият Окончателен вариант на Предварителна оценка за прилагане на финансови инструменти в областта на „Образованието“ е изготвен и предаден в изпълнение на Договор № ДОГ - 25/06.03.2020 г. с предмет: „Изготвяне на предварителни оценки за прилагане на финансови инструменти по оперативни програми през програмен период 2021-2027 г.”, Обособена позиция № 5: Изготвяне на предварителна оценка за прилагане на финансови инструменти по Оперативна програма „Наука и образование” 2021-2027 г. В изпълнение на разпоредбите на Решение № 495 на Министерския съвет от 21 юли 2020 г. за изменение и допълнение на Решение № 196 на Министерския съвет от 11 април 2019 г. за одобряване на Анализ на социално-икономическото развитие на България 2007-2017 г. за определяне на националните приоритети за периода 2021-2027 г., на Списък с целите на политиките, които да бъдат подкрепени през програмен период 2021-2027, и на Списък с програми и водещи ведомства за разработването им Оперативна програма „Наука и образование“ се преименува на „Програма за образование“ и се създава „Програма за научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“, беше подписано Допълнително споразумение-1 към Договор № ДОГ - 25/06.03.2020 г. Съгласно част от разпоредбите на Допълнително споразумение-1 е необходимо изготвянето на Предварителна оценка за прилагане на финансови инструменти в областта на „Образованието“.

Предметът на поръчката е пряко свързан с изискването на чл. 58 от РОР решението за предоставяне на финансов принос за финансови инструменти да се базира на предварителна оценка. Оценката има за цел да препоръча подходящ размер на приноса от програмата за финансовия инструмент, вида на финансовите продукти и целевата група крайни получатели и очаквания принос на ФИ за постигане на специфичните цели на съответната оперативна програма. Предварителната оценка ще служи за основа за разработване на инвестиционни стратегии за прилагане на подкрепа чрез ФИ по оперативните програми за програмен период 2021-2027 г.

Съдържанието и обхвата на Окончателения вариант на Предварителна оценка за прилагане на финансови инструменти в областта на „Образованието“ са изцяло съобразени с изискванията на техническа спецификация към документация за участие в процедурата за възлагане на обществена поръчка с предмет „Изготвяне на предварителни оценки за прилагане на финансови инструменти по оперативни програми през програмен период 2021-2027 г.”.

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

2. ПРИЛОЖИМА НОРМАТИВНА РАМКА И СТРАТЕГИЧЕСКИ ДОКУМЕНТИ

Този раздел съдържа обобщаване на нормативната рамка на ЕС и Република България и националните стратегическите документи, приложими за изготвянето на предварителната оценка за прилагането на финансови инструменти по „Програма за образование“ 2021-2027 г. към момента на изготвянето на настоящия окончателен вариант на предварителната оценка. При настъпили промени в нормативната рамка и стратегическите документи в процеса на одобрение на предварителната оценка, същите ще бъдат допълнени, както и ще бъдат взети под внимание по време на ревизирането на окончателния вариант на предварителната оценка.

2.1. Приложима нормативна рамка на ЕС за изготвянето на предварителната оценка за прилагането на финансови инструменти

Следните нормативни документи на ЕС се считат за приложими за изготвянето на предварителната оценка за прилагането на финансови инструменти по „Програма за образование“ 2021-2027 г.

- *РЕГЛАМЕНТ (ЕС) 2021/1060 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 24 юни 2021 година за установяване на общоприложимите разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд плюс, Кохезионния фонд, Фонда за справедлив преход и Европейския фонд за морско дело, рибарство и аквакултури, както и на финансовите правила за тях и за фонд „Убежище, миграция и интеграция“, Фонд „Вътрешна сигурност“ и Инструмента за финансова подкрепа за управлението на границите и визовата политика*

С Регламент за общоприложимите разпоредби (РОР) се определят финансовите правила за Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР), Европейския социален фонд плюс (ЕСФ+), Кохезионния фонд, Фонда за справедлив преход (ФСП), Европейския фонд за морско дело, рибарство и аквакултури (ЕФМДРА), Фонд „Убежище, миграция и интеграция“ (ФУМИ), Фонд „Вътрешна сигурност (ФВС) и Инструмента за финансова подкрепа за управлението на границите и визовата политика (ИУГВП), както и общоприложимите разпоредби за ЕФРР, ЕСФ+, Кохезионния фонд, ФСП и ЕФМДРА. Регламентът влиза в сила от 01.07.2021 г.

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

- *РЕГЛАМЕНТ (ЕС) 2021/1058 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 24 юни 2021 година относно Европейския фонд за регионално развитие и относно Кохезионния фонд*

С този Регламент се определят специфичните цели и обхватът на подкрепата от Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) по отношение на целта „Инвестиции за работни места и растеж“ и целта „Европейско териториално сътрудничество“ (Interreg), както и специфичните цели и обхватът на подкрепата от Кохезионния фонд по отношение на целта „Инвестиции за работни места и растеж“. Регламентът влиза в сила от 01.07.2021 г.

- *РЕГЛАМЕНТ (ЕС) 2021/1057 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 24 юни 2021 годиназа създаване на Европейския социален фонд плюс (ЕСФ+) и за отмяна на Регламент (ЕС) No 1296/2013*

С този Регламент се създава Европейският социален фонд плюс (ЕСФ+), който се състои от две направления: направление при споделено управление („направлението на ЕСФ+ при споделено управление“) и направление „Заетост и социални иновации“ („направлението ЗиСИ“). Регламентът определя целите на ЕСФ+, бюджетът му за периода 2021—2027 г., методите на изпълнение, формите на финансиране от Съюза и правилата за предоставяне на това финансиране. Регламентът влиза в сила от 01.07.2021 г., като по отношение на направлението ЗиСИ се прилага от 01.01.2021 г.

- *РЕГЛАМЕНТ (ЕС, Евратом) 2018/1046 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 18 юли 2018 година за финансовите правила, приложими за общия бюджет на Съюза, за изменение на регламенти (ЕС) № 1296/2013, (ЕС) № 1301/2013, (ЕС) № 1303/2013, (ЕС) № 1304/2013, (ЕС) № 1309/2013, (ЕС) № 1316/2013, (ЕС) № 223/2014 и (ЕС) № 283/2014 и на Решение № 541/2014/ЕС и за отмяна на Регламент (ЕС, Евратом) № 966/2012*

С този Регламент се установяват правилата за съставяне и изпълнение на общия бюджет на Европейския съюз и на Европейската общност за атомна енергия и за представяне и одит на техните отчети. Регламентът е влязъл в сила от август 2018 г.

- *РЕГЛАМЕНТ (ЕС) 2020/460 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 30 март 2020 година за изменение на регламенти (ЕС) № 1301/2013, (ЕС) № 1303/2013 и (ЕС) № 508/2014 във връзка със специални мерки за мобилизиране на инвестиции в системите на здравеопазване на държавите членки и в други сектори на техните икономики в отговор на избухването на COVID-19 (Инвестиционна инициатива в отговор на коронавируса)*

С този регламент се изменят Регламенти (ЕС) № 1301/2013(3) и (ЕС) № 1303/2013(4) на Европейския парламент и на Съвета, за да се даде възможност за повече гъвкавост при изпълнението на програмите, подпомагани от Европейския

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

фонд за регионално развитие (ЕФРР), Европейския социален фонд (ЕСФ) и Кохезионния фонд (наричани заедно по-долу„фондовете“), както и от Европейския фонд за морско дело и рибарство (ЕФМДР). Предвидено е разширяване на възможностите за прехвърляне на финансови средства по цел „Инвестиции за растеж и работни места“ между ЕФРР, ЕСФ и Кохезионния фонд, така че да се предостави допълнителна гъвкавост на държавите членки за преразпределяне на средствата с цел предоставяне на съобразени с конкретните условия мерки за противодействие на кризата, засягаща общественото здраве. Регламентът е влязъл в сила от април 2020 г.

2.2. Приложима нормативна рамка на Република България за изготвянето на предварителната оценка за прилагането на финансови инструменти

Следните нормативни документи на Република България се считат за приложими за изготвянето на предварителната оценка за прилагането на финансови инструменти по „Програма за образование“ 2021-2027 г.

- *ЗАКОН за управление на средствата от Европейските структурни и инвестиционни фондове (обн., ДВ, бр. 101 от 2015 г.; изм. бр. 43 и 74 от 2016 г., бр. 58 и 85 от 2017 г., бр. 2 от 2018 г., бр. 29 и 94 от 2019 г., бр. 13 и 52 от 2020 г.)*

Този закон се определят националната институционална рамка за управлението на средствата от Европейските структурни и инвестиционни фондове; реда за предоставяне на финансова подкрепа чрез безвъзмездна финансова помощ; специални правила за определяне на изпълнител от бенефициент на безвъзмездна финансова помощ; правилата за верифициране и сертифициране на допустимите разходи и за извършване на плащанията и на финансовите корекции.

- *ПОСТАНОВЛЕНИЕ № 142 на МС от 07 юни 2019 г. за разработване на стратегическите и програмните документи на Република България за управление на средствата от фондовете на ЕС за програмния период 2021-2027 г.*

- *ПОСТАНОВЛЕНИЕ № 61 на МС от 02 април 2020 г. за определяне на условията и реда за създаване на търговски дружества от държавните висши училища, както и за участието на тези дружества в капитала на други търговски дружества*

- *РЕШЕНИЕ № 335 на МС от 7 юни 2019 година за одобряване на индикативно финансово разпределение на средствата от европейския социален фонд+, европейския фонд за регионално развитие и кохезионния фонд за програмен период 2021-2027 г. по цели на политиката и програми*

- *РЕШЕНИЕ № 368 на МС от 25 юни 2019 година за одобряване на списък с*

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

действия, отговорни институции и срокове за изпълнение на хоризонталните и тематичните отключващи условия за средствата от Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд+, Кохезионния фонд, Европейския фонд за морско дело и рибарство, фонд „Убежище и миграция“, фонд „Вътрешна сигурност“ и инструмента за управление на границите и визите за програмен период 2021–2027 г.

- *НАРЕДБА № Н-3 от 22.05.2018 г., издадена от министъра на финансите, за определяне на правилата за плащания, за верификация и сертификация на разходите, за възстановяване и отписване на неправомерни разходи и за осчетоводяване, както и сроковете и правилата за приключване на счетоводната година по оперативните програми и програмите за европейско териториално сътрудничество*

- *РЕШЕНИЕ № 196 на МС от 11 април 2019 г. за одобряване на Анализ на социално - икономическото развитие на България 2007-2017 г. за определяне на националните приоритети за периода 2021-2027 г.*

- *РЕШЕНИЕ № 495 на МС от 21 юли 2020 година за изменение и допълнение на Решение № 196 на Министерския съвет от 2019 г. за одобряване на анализ на социално-икономическото развитие на България 2007-2017 г. за определяне на националните приоритети за периода 2021-2027 г., на списък с целите на политиките, които да бъдат подкрепени през програмен период 2021-2027, и на списък с програми и водещи ведомства за разработването им.*

- *РЕШЕНИЕ № 496 от 21 юли 2020 година за изменение на Решение № 335 на Министерския съвет от 2019 г. за одобряване на индикативно финансово разпределение на средствата от Европейския социален фонд+, Европейския фонд за регионално развитие и Кохезионния фонд за програмен период 2021 – 2027 г. по цели на политиката и програми.*

2.3. Стратегически документи, приложими за изготвянето на предварителната оценка за прилагането на финансови инструменти

Следните стратегически национални документи се считат за приложими за изготвянето на предварителната оценка за прилагането на финансови инструменти по „Програма за образование“ 2021-2027 г.

- *Национална програма за развитие България 2030 (НПР България 2030)*

Националната програма за развитие БЪЛГАРИЯ 2030 е приета с Протокол № 67 на Министерския съвет от 02.12.2020 г. Програмата е рамков стратегически документ от най-висок порядък в йерархията на националните програмни документи, определя визията и общите цели на политиките за развитие във всички сектори на

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

държавното управление, включително техните териториални измерения. Документът стъпва върху одобрените с Решение № 33 на Министерския съвет от 20 януари 2020 г. визия, цели и приоритети на Националната програма за развитие БЪЛГАРИЯ 2030. Определени са три стратегически цели – ускорено икономическо развитие, демографски подем и намаляване на неравенствата, за чието изпълнение правителствените намерения са групирани в пет области (оси) на развитие и са определени 13 национални приоритета. Програмата включва детайлизирани стратегии по приоритетите, индикативна финансова рамка, предварителна оценка на въздействието върху основни макроикономически индикатори от изпълнението на заложените интервенции, както и механизъм за наблюдение и контрол на изпълнението на стратегическия документ. В основни линиии сектор „Образование“ е засегнат в Ос на развитие 1. Иновативна и интелигентна България Приоритет 1. Образование и умения.

- *Стратегия за развитие на висшето образование в Република България за периода 2021 – 2030*

Стратегията е приета с решение на 44-то Народно събрание на 17 декември 2020 г. и представя основните принципи и приоритети в развитието на системата на висшето образование в Република България с хоризонт до 2030 г. и определя конкретни цели, дейности и мерки за тяхното изпълнение. Стратегията обхваща анализ на средата и на състоянието на системата на висшето образование; принципи при разработването и изпълнението на стратегията за развитие на висшето образование; визия за развитие на висшето образование; основни цели, дейности и мерки на стратегията, както и очаквани резултати от изпълнението ѝ. Стратегията определя следните приоритетни области за развитие на висшето образование:

- Повишаване на качеството на висшето образование чрез осъвременяване на съдържанието, методите и формите на обучение;
- Ускорено модернизиране и дигитализиране на образователните подходи, методи и практики;
- Осигуряване на достъп до висше образование и учене през целия живот с високо качество, което подпомага личностното развитие и професионалната реализация;
- Развитие на фундаменталните и приложните научни изследвания, иновациите и предприемаческите умения на студентите и преподавателите, и превръщане на научните изследвания и иновациите в интегрална част от висшето образование.
- Пълноценно използване на научния и иновационния потенциал на висшите училища и повишаване на тяхната роля за ускорено развитие на

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

икономиката и за решаване на важни обществени проблеми на национално и регионално ниво;

- Ускорена интернационализация и пълноценно интегриране в европейските образователни и изследователски мрежи;
- Привличане на качествени мотивирани млади преподаватели за обновяване и развитие на академичния състав.
- Подобряване на структурата, управлението и системата за акредитация на висшите училища.
- Осигуряване на финансова устойчивост на висшите училища и на финансови стимули за развитие на качествено образование и научноизследователска дейност;
- Осигуряване на прозрачност и отговорност при управлението на системата и на висшите училища;

- Осигуряване на партньорство с другите научни организации в България, вкл. БАН и ССА, за провеждане на фундаментални и приложни научни изследвания на високо ниво и за общи образователни програми.

  - *Стратегическа рамка за развитието на образованието, обучението и ученето през целия живот в Република България (2021-2030 г.)*

Отчитайки качествено променената социална среда и роля на образованието, обучението и ученето в съвременните общества, както и постиженията и проблемите пред българското образование, Стратегическа рамка за образование формира визия с която се предвижда през 2030 година всички български младежи да завършват училищно образование като функционално грамотни, иновативни, социално отговорни и активни граждани, мотивирани да надграждат своите компетентности чрез учене през целия живот.

Този стратегически документ съответства на визията и общите цели на политиките от Приоритет 1 „Образование и умения“ на Националната програма за развитие България 2030, в частта му за предучилищното и училищното образование, за професионалното образование и обучение и за ученето през целия живот.

- *Стратегия за развитие на професионалното образование и обучение в Република България за периода 2015 – 2020*

Стратегията очертава развитието на системата за професионално образование и обучение (ПОО) на национално ниво с фокус към:

- превръщане на началното професионално и продължаващото професионално образование и обучение в привлекателна възможност за учене;

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

- осигуряване на гъвкав достъп до обучение и до придобиване на квалификация;
- поемане на отговорности от заинтересованите от ПОО страни чрез по-активно участие;
- координирано прилагане и управление на националните и европейските инструменти в областта на признаване на придобитите компетенции, осигуряването на качество, на мобилността и на прозрачността на механизмите и процесите в областта на ПОО.

Национална стратегия за учене през целия живот за периода 2014–2020 година

Стратегията определя стратегическата рамка на държавната политика за образование и обучение в периода 2014 – 2020 г., насочена към постигането на европейската цел за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж.

Стратегията обхваща всички форми на образование, обучение и учене – формално, неформално, самостоятелно – в които човек участва през целия си живот, като за периода на следващите седем години предоставя препоръки, които да послужат за основа на изготвянето на годишни планове, на базата на които да бъде проследен напредъкът в прилагането на УЦЖ в България.

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

3. АНАЛИЗ НА ИКОНОМИЧЕСКОТО СЪСТОЯНИЕ, СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКИТЕ ФАКТОРИ И МАКРОИКОНОМИЧЕСКИТЕ ТЕНДЕНЦИИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

Анализът е изготвен въз основа на преглед на налична публична информация за проблемите в областта на образованието, целите и приоритетите за неговото развитие, както и характеристиките на пазарната среда. Макроикономическите фактори и тенденции за периода 2021-2027 г. са основани на база Конвергентната програма на Република България за периода 2020-2023 г., април 2020 г. и Есенната макроикономическа прогноза за Република България за периода 2020-2023 г.

3.1. Идентифицирани проблеми за периода 2007-2020 г.

Идентифицираните проблеми в областта на образованието са основани на прегледа на изготвените през 2018 г. и 2019 г. нарочни анализи за оценка на общото социално-икономическо развитие на страната след присъединяването и към Европейския съюз през 2007 г., като част от определянето на националните цели и приоритети за развитие за периода до 2030 г.

В ***„Анализ на социално-икономическото развитие на страната след присъединяването ѝ към ЕС“, май 2019*** е констатирано, че държавните разходи за образование остават относително ниски и възлизат на средно 3.7% от БВП за периода 2007-2017 г., като показателят за общността е 4.9% от БВП. В рамките на ЕС единствено Румъния (3.4% от БВП) отделя по-малко разходи за образование, докато нивото в скандинавските държави е почти двойно по-високо от регистрираното в страната. През 2018 г. 24.9 % от населението в трудоспособна е с висше образование, нараствайки с 6.4 процентни пункта спрямо 2007 г. Въпреки позитивната тенденция, следва да се отбележи, че страната увеличава изоставането си спрямо общността, т.к. отбелязаното подобрение на показателя средно за ЕС е с 8 процентни пункта до 28.5%. Постигането на националната цел за 2020 г. от 36% дял на завършилите висше образование във възрастовата група 30-34 г. е предизвикателство и изисква допълнителни целенасочени усилия, т.к. въпреки наблюдаваната позитивна тенденция в динамиката на този показател, достигнатата през 2017 г. стойност възлиза на едва 33.7%. Същевременно, относителният дял на нискообразованото население в трудоспособна възраст намалява от 28.7% (през 2007 г.) до 21.3% (предварителни данни за 2018 г.), оставайки значително по-ниско от средноевропейското (25.6%). В регионален план съгласно ***„Социално-икономически анализ на районите в Република България“, юли 2019 г.***, най-добрите образователни характеристики на населението в страната има

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

Югозападният район, където населението с висше образование достига 39.2%, а населението с по-малко от основно образование – 8.1%. С близки до средните за страната показатели за висшето образование е Североизточният район. С най-неблагоприятни показатели са Северозападният и Югоизточният райони. Единственият район, който увеличава дела на населението с ниско и без образование е Северозападният (от 17.0% през 2013 г. на 20.1% през 2017 г. и практически запазва дела на населението с висше образование - 19.9%). Северозападният район (21.6%) и Южният централен район (15.9 %) са с най-влошени показатели за отпадналите от училище и образование. С най-добри стойности са районите Югозападният район (4.7%) и Югоизточният район (8.7%). Положителна тенденция се отбелязва в динамиката на показателя „Младежи (15—24 г.), незаети в образование или обучение или заетост (NEET), % от населението на възраст 15—24 г.”. Наблюдава се намаление на стойностите на показателя във всички райони - в Северозападния район (22.9%), в Североизточния (14.9%) и в Южен централен райони (16.7%). Въпреки това стойностите на показателя в районите остават високи и показват неоползотворен значителен човешки потенциал от млади хора.

Въпреки подобряването на образователната структура на населението, съгласно ***„Анализ на социално-икономическото развитие на страната след присъединяването ѝ към ЕС“, май 2019*** ,продължават да са налице тревожни сигнали за качеството на образованието. В изследването Global Competitiveness Report 2017-2018 на Световния икономически форум България е класирана на 83-то място в света (и на 26-то място в ЕС, изпреварвайки само Унгария и Хърватска) по показателя качество на образователната система. При това за последните десет години страната влошава представянето си с 19 позиции. В периода 2001-2011 г. България пада от 4-то на 22-ро място в международното изследване на уменията за четене на четвъртокласниците PIRLS, като е между едва четирите държави, показващи нетен спад в резултатите през десетилетието.

Съгласно ***„Анализ на социално-икономическото развитие на страната след присъединяването ѝ към ЕС“, май 2019*** продължава тенденцията на намаляване на относителния дял на учащите в професионалното образование и обучение (ПОО), въпреки че все още остава по-висок от средния за ЕС. При това един от всеки трима учащи завършва без придобита степен на професионална квалификация, а равнището на заетост на наскоро завършилите ПОО (64.2%) е с 10.8 процентни пункта под средното за ЕС, което е показателно за все още ниското качество на образователната услуга, предоставяна в системата на ПОО. Основните предизвикателства пред ПОО в България традиционно са свързани с: недостатъчно ефективното сътрудничество със социално-икономическите партньори; недостатъчно съответствие на предоставяното ПОО с изискванията и

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

потребностите на бизнеса; недостатъчна гъвкавост на системата за справяне с ранното отпадане от училище преди придобиване на професионална квалификация; недостатъчно гъвкави възможности за повторно включване в професионално обучение. Независимо от това в ***„Социално-икономически анализ на районите в Република България“, юли 2019 г.*** се изтъква като положителен факт в професионалното образование известното увеличаване на учащите се в професионалните училища. Организирането на обучение чрез работа (дуално обучение) е нова възможност за повторно включване на рано напусналите образователната система и за отбелязване е, че интересът към тази форма на обучение се засилва. По информация в ***„Анализ на социално-икономическото развитие на страната след присъединяването ѝ към ЕС“, май 2019*** през учебната 2017/2018 г. в дуална система на обучение са включени 1 742 ученика в 79 паралелки в 45 професионални училища.

Системата на висшето образование в България обхваща 54 висши училища, преобладаващата част от които са относително малки и тясно специализирани. Броят на висшите училища е значително по-висок от наблюдавания в сравнимите (като територия и население) с България държави – членки на ЕС. Констатациите в ***„Анализ на социално-икономическото развитие на страната след присъединяването ѝ към ЕС“, май 2019*** показват, че системата е ориентирана към масов прием, което, от една страна, способства тенденцията на постоянно подобряване на образователната структура на населението, но – от друга – в значителна степен е за сметка на качеството и приложимостта на предлаганите образователни програми, като по-малко от ½ от завършващите студенти се реализират по съответната професия. В същото време в ***„Социално-икономически анализ на районите в Република България“, юли 2019 г.*** е констатирано, че броят на обучаващите се в университетите и колежите студенти намалява, поради демографските фактори, спадащото качество на университетското образование и предпочитанието на младежите да учат в чужбина. Широкият спектър от специалности не винаги е съобразен с потребностите на реалната национална икономика и нуждите на пазара на труда у нас. В същото време, много завършили висше образование отиват на работа в страни от ЕС, което допълнително намалява ефективността на инвестициите в системата. Затова финансирането на висшето образование според резултатите има за цел да повиши неговото качество и приложимостта на пазара на труда. Съгласно ***„Анализ на социално-икономическото развитие на страната след присъединяването ѝ към ЕС“, май 2019*** системата реагира бавно на променящите се изисквания на пазара на труда както по отношение на квалификацията и уменията на излизащите от нея специалисти, така и по отношение на търсените професии. На пазара на труда има недостиг на квалифицирани кадри в сферата на ИКТ, педагогическите и

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

инженерните науки, както и в системата на здравеопазването. Въпреки това броят на завършилите висше образование в тези специалности е по-скоро малък, особено в областта на здравеопазването. Броят на дипломиралите се в областта на точните науки, технологиите, инженерството и математиката или свързани специалности е 13.9 на 1 000 жители на възраст 20-29 години, в сравнение с 19.3 на 1 000 жители средно в ЕС. Същевременно всеки трети завършващ студент традиционно е със специалност в областта „Стопански науки и администрация“, въпреки че пазарът на труда е преситен с такива специалисти. Предприетите целенасочени действия на правителството през последните 3 години (в т.ч. за ограничаване броя на студентите в конкретни професионални направления с излишък на кадри, така и за повишаване на приема в специалности с доказан недостиг на квалифицирани специалисти) все още е твърде рано да покажат резултат.

Въпреки известно минимално нарастване през последните няколко години, участието в учене през целия живот (УЦЖ), по информация от ***„Анализ на социално-икономическото развитие на страната след присъединяването ѝ към ЕС“, май 2019***, остава изключително ниско и обхваща едва 2.3% от лицата на възраст 25-64 години през 2017 г., докато средната за ЕС стойност е 10.9%, а в най-напредналите в това отношение скандинавски страни между 1/4 и 1/3 от населението в тази възрастова група участва в някаква форма на УЦЖ всяка година. При това се наблюдават диспропорции в предлагането на възможности за УЦЖ в регионален план – в Югозападния район стойността на индикатора достига 4%, а в останалите райони се колебае между 1.2% (Северозападен) и 1.8% (Югоизточен и Северен централен). В селските райони на България едва 4.2% от възрастното население участва в УЦЖ (при 13.7% средно за селските райони на ЕС), докато в големите градове всеки десети възрастен участва в някаква форма на обучение или образование (при 19.6% в ЕС). Предлаганите в България форми на УЦЖ таргетират относително по-успешно икономически неактивното население (4.6% от лицата на възраст 25-64 години са в УЦЖ през 2017 г.), в сравнение с безработните (1.8% участие в УЦЖ); най-малко привлекателни са предлаганите обучения за квалификация и преквалификация за заетите (1.6%). Незадоволително ниското участие в УЦЖ – и следователно ниското ефективно предлагане на възможности за УЦЖ – е съществена пречка пред икономическия растеж. От една страна, почти един на всеки петима възрастни е с никаква или ниска квалификация, което означава и ниска производителност. Отсъствието на възможности, стимули и ефективни механизми за повишаване на квалификацията на възрастното население ограничава растежа на производителността, намалява способността на заетите да се прехвърлят при работодатели, сектори и райони с по-висока добавена стойност и не позволява на безработните и икономически неактивните нискоквалифицирани работници да бъдат интегрирани отново на пазара на труда след получаване на желани от пазара умения. На следващо място, отсъствието на адекватни

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

възможности за УЦЖ не позволява да бъдат компенсирани слабостите на образователната система по изграждане на необходимите познавателни умения

Ученето на работното място е важен аспект от УЦЖ, даващо, от една страна, възможност на работниците да осъвременяват своите знания, умения и компетентности, да придобиват нови умения и да повишават пригодността си за заетост. От друга страна, ученето на работното място е от полза и за работодателите, тъй като повишава производителността, а следователно и конкурентоспособността. То е особено важен инструмент за осигуряване на квалифицирани кадри в условията на нарастващи несъответствия между търсене и предлагане на пазара на труда, не на последно място породени и от бързото разпространение на новите технологии и дигитализация на икономиката. Тревожен е фактът, че този аспект на УЦЖ е изключително слабо развит в страната, като представянето на България по съответния показател в изследването Global Competitiveness Report 2017-2018 на Световния икономически форум я поставя на 116-то място в света (и последното 28-мо място в ЕС). При това, неглижирането на проблема през последните десет години води до отстъпление с над 20 места в класацията. Проблем при УЦЖ е липсата на системи за обучение в меки умения, които влияят положително на трудовия процес и ефективността. Според изследване на Евростат, в България лицата имат предимно базисни умения в тази област, при сериозно изоставане спрямо средните нива в общността. Така например, само 45% от населението притежава над базисното ниво умения за разбиране и обработка на информация, докато средното ниво в ЕС е 68%. При младежите на възраст 16-24 г., макар тези стойности да са по-високи, се запазва изоставането с повече от 20 процентни пункта от средните нива за ЕС, което най-вероятно затруднява намирането им на подходяща работа или обучението в системата на висшето образование. По отношение на уменията за комуникация, проблемът е още по-сериозен, тъй като дори базовото умение за комуникация е значително по-ниско от средните стойности за ЕС (8% за страната спрямо 18% за ЕС). Сериозни проблеми се откриват и по отношение на умението за решаване на проблеми, където едва около 1/4 от участващите притежават такива умения (повече от два пъти по-нисък дял от средния за ЕС).

3.2. Очертани цели и приоритети за развитие за периода до 2030 г.

Идентифицираните проблеми в областта на образованието са основа за определянето на националните цели и приоритети за развитие за периода до 2030 г. Очертаните национални цели и приоритети са залегнали в основните национални и секторни стратегически документи, изготвени в последните няколко години. В тях много ясно са набелязани целите, приоритетите и политиките, които ще бъдат следвани в рамките на програмния период 2021-2027 г. Този раздел включва анализ

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

само на частта от интервенциите, които ще са обект на предварителната оценка за прилагане на финансови инструменти по „Програма за образование“ 2021-2027 г.

Национална програма за развитие България 2030 (НПР България 2030)
Националната програма за развитие БЪЛГАРИЯ 2030 е приета с Протокол № 67 на Министерския съвет от 02.12.2020 г. Програмата е рамков стратегически документ от най-висок порядък в йерархията на националните програмни документи, определя визията и общите цели на политиките за развитие във всички сектори на държавното управление, включително техните териториални измерения. Документът стъпва върху одобрените с Решение № 33 на Министерския съвет от 20 януари 2020 г. визия, цели и приоритети на Националната програма за развитие БЪЛГАРИЯ 2030. Определени са три стратегически цели – ускорено икономическо развитие, демографски подем и намаляване на неравенствата, за чието изпълнение правителствените намерения са групирани в пет области (оси) на развитие и са определени 13 национални приоритета. Програмата включва детайлизирани стратегии по приоритетите, индикативна финансова рамка, предварителна оценка на въздействието върху основни макроикономически индикатори от изпълнението на заложените интервенции, както и механизъм за наблюдение и контрол на изпълнението на стратегическия документ.

В основни линиии сектор „Образование“ е засегнат в *Ос на развитие 1. Иновативна и интелигентна България* **Приоритет 1. Образование и умения**

Основната цел на приоритета е повишаването на качеството на човешкия капитал, чрез формирането на високо образовани, иновативни и активни личности, способни да се реализират успешно като професионалисти и граждани и така да допринасят за личното си благоденствие и устойчивото развитие на всички социални сфери. Приоритет 1 включва следните подприоритети, с области на въздействие и оценка на необходимия финансов ресурс. Източниците на финансиране за изпълнение на съответните области на въздействие са Държавен бюджет, Европейски фондове и инструменти, Общински бюджети и Събрани приходи от такси, включително от държавни висши училища.

- *Подприоритет 1.1 - Включване в образование*

  Целта на подприоритета е осигуряване на правото на качествено образование за всички и превенция на отпадането от образователната система. Предвижда се устойчиво прилагане на политики за улесняване на достъпа на децата, учениците и студентите до образование, за подкрепа и за повишаване на мотивацията им за учене. Инвестициите в материалната база ще са от съществено значение за превръщането на образователните институции в привлекателна среда и за подобряване на образователните резултати и резултатите от обучението.

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

Индикаторите за резултат

По този подприоритет са предвидени следните индикатори за резултат със съответните стойности на измерение:

индикатор		текуща стойност (2018)	целева стойност	средно ниво в ЕС
Нетен коефициент на децата от 3 години до постъпването им в първи клас, включени в организирани групи за ранно детско развитие, %	Евростат	**82.4**	**86.3**	**95.4**
Дял на обхванатите деца на възраст 7 г. в училищно образование спрямо общият брой на децата на 7 годишна възраст, %	Евростат	**90.5**	**98.0**	**97.7**
Дял на 30-34- годишните със завършено висше образование, %	Евростат	**32.7 (2019)**	**40.0**	**41.3**

Табл. 1 Индикатори по Подприоритет 1.1 - Включване в образование

Области на въздействие

- 1.1.а Обхват в системата на образованието – оценен необходим финансов ресурс в размер на 16 020 000 000 лв.

Ще бъдат предприети мерки за осигуряване на основни образователни услуги в предучилищното, училищното и висшето образование; за обхващане, включване и превенция на отпадането и за осигуряване на равен достъп до предучилищно, училищно и висше образование чрез преодоляване на демографски, социално-икономически и културни бариери.

- 1.1.б Подкрепа за пълноценно участие в образователния процес - оценен необходим финансов ресурс в размер на 1 125 000 000 лв.

Ще бъдат предприети мерки за осигуряване на интегрирани и достъпни услуги за образование и грижи в ранна детска възраст, както и за приобщаване на деца, ученици и студенти (включително от уязвими групи, със специални образователни потребности и със затруднения при усвояване на учебното съдържание) за пълноценно участие в образователния процес и за взаимодействие с родителите и превръщането им в активни партньори.

- 1.1.в Мотивация за учене - оценен необходим финансов ресурс в размер на 565 000 000 лв.

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

Ще бъдат предприети мерки за развитие на уменията, талантите и способностите в областта на науките, технологиите и изкуствата, за насърчаване към здравословен начин на живот, физическа активност и занимания със спорт. Освен това ще бъдат изпълнявани мерки, насочени към кариерно ориентиране на учениците и студентите и за съхраняване на българския език и култура сред българските общности в чужбина.

- 1.1.г Модернизация на материалната база - оценен необходим финансов ресурс в размер на 2 660 000 000 лв.

Ще бъдат предприети мерки за осигуряване на съвременна материална база и информационна среда в образованието, включително за дейности по интереси, спорт и др., за създаване и развитие на училищни центрове, интегрирана учебна среда и технологии. Ще се изпълняват дейности за екологизиране на образователната инфраструктура и за създаване на цялостен обновен облик на образователните институции, както и за модернизиране и стимулиране на иновативна образователна среда, осигуряваща придобиването на умения и компетенции, чрез изграждането на STEM кабинети и дигитални стаи. Ще се осъществяват и мерки за осигуряване на специализирано оборудване за експериментална работа и за професионално образование и обучение, както и на достъпна архитектурна среда.

- *Подприоритет 1.2 - Привлекателност и престиж на учителската професия*

Учителите са ключова фигура в образователния процес и инвестирането в тях няма алтернатива. В тази връзка ще се развиват политиките, насочени към повишаване на социалния статус на професията и на нейната привлекателност. Ще се усъвършенства обучението в педагогическите специалности и квалификацията на учителите.

Индикаторите за резултат

По този подприоритет са предвидени следните индикатори за резултат със съответните стойности на измерение:

индикатор		текуща стойност (2018)	целева стойност	средно ниво в ЕС
Учители, работещи на пълно и непълно работно време в основно и средно образование, % от общото активно население	Евростат	**1.7**	**2.0**	**2.1**

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

Дял на прогимназиалните учители, които се чувстват (много) добре подготвени за използване на ИТ в преподаването, %	ОИСР, TALIS	**77.4**	**80.0**	**83.9**
Дял на прогимназиалните учители, които се чувстват (много) добре подготвени за преподаване в мултикултурна или многоезична среда, %	ОИСР, TALIS	**78.8**	**85.0**	**86.6**
Дял на учителите на възраст до 35 години, %	Евростат	**11.4**	**32.0**	**20.1**

Табл. 2 Индикатори по Подприоритет 1.2 - Привлекателност и престиж на учителската професия

Области на въздействие

- 1.2.а Социален статус и престиж на учителската професия – оценен необходим финансов ресурс в размер на 36 840 000 000 лв.

Ще бъдат предприети мерки за повишаване доходите на педагогическите специалисти, за стимулиране на педагогическите специалисти съобразно напредъка на децата и учениците относно образователните резултати, както и за привличане към учителската професия на млади хора и специалисти от други професии и за включване на представители на бизнеса.

- 1.2.б Академична подготовка на педагогическите специалисти– оценен необходим финансов ресурс в размер на 30 000 000 лв.

Ще бъдат предприети мерки, насочени към реформиране на учебния процес в педагогическите специалности за придобиване на комплексни умения относно прилагане на компетентностния подход, иновативно преподаване и надграждане на дигитални умения, както и за разширяване на практическата подготовка, на широкоспектърното обучение и на обучението по бинарни специалности.

- 1.2.в Продължаваща квалификация на педагогическите специалисти – оценен необходим финансов ресурс в размер на 35 000 000 лв.

Ще бъдат предприети мерки за осигуряване на продължаваща квалификация на учителите, насочена към усъвършенстване на уменията за прилагане на компетентностния подход, за иновативно преподаване и на дигиталните умения, включително за създаване на дигитално съдържание. Ще се осъществяват и мерки за усъвършенстване на системата за продължаваща квалификация на педагогическите специалисти.

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

- *Подприоритет 1.3 - Качество на образованието*

Основната цел на подприоритета е повишаване на качеството на образователната система. Базисна политика в предучилищното, училищното и висшето образование ще бъде компетентностният подход, свързан със смяна на отправната точка в обучението от преподаване на знания към овладяване на ключовите компетентности. В тази връзка се обуславя и значимостта на мерките за приложимост на образованието в личностен и професионален план.

Индикаторите за резултат

По този подприоритет са предвидени следните индикатори за резултат със съответните стойности на измерение:

индикатор		**текуща стойност (2018)**	**целева стойност**	**средно ниво в ЕС**
Относителен дял на учениците от 4. клас с резултати под средното равнище на способностите по четене, %	PIRLS	**17 (2016)**	**8**	**20 (2016)**
Относителен дял на учениците от 4. клас с резултати под средното равнище на способностите по математика, %	TIMSS	**29 (2019)**	**15**	**25 (2019)**
Коефициент на заетост на наскоро завършилите ПОО (1-3 години), които не продължават своето образование, %	Евростат	**68.6 (2019)**	**80.0**	**77.6 (2019)**

Табл. 3 Индикатори по Подприоритет 1.3 - Качество на образованието

Области на въздействие

- 1.3.а Ключови компетентности – оценен необходим финансов ресурс в размер на 270 000 000 лв.

Ще бъдат предприети мерки за разработване и прилагане на Национална рамка за качествено образование и грижи в ранна детска възраст, за придобиване на функционална грамотност, граждански и социално-емоционални умения, практически ориентирани знания и умения, развиване на творческо и критично мислене и за засилено обучение по ИКТ и STEM, за усъвършенстване на възпитателната работа в образованието. Ще се формират ключови компетентности за устойчиво развитие. Ще се развива партньорството с културни, научни и други институции. Фокусът на оценяването ще бъде поставен върху ключовите компетентности.

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

- 1.3.б Приложимост на образованието за постигане на професионална реализация – оценен необходим финансов ресурс в размер на 745 000 000 лв.

Ще бъдат предприети мерки за постигане на интердисциплинарност и интегрираност на учебните програми, за връзка между средното и висшето образование и бизнеса и за профилна специализация на висшите училища. Ще се осъществява сътрудничество със заинтересованите страни за постигане на съответствие на образованието с потребностите на пазара на труда. Ще се актуализират класификаторите на специалностите и професиите във връзка с появата на нови професии и нови умения в съществуващи професии; ще се разширява обхватът и ще се повишава качеството на дуалното обучение и на практическото обучение в реална работна среда. Също така ще се проследява реализацията на завършилите образование и обучение с цел осигуряване на обратна връзка към образователната система. Ще се прилагат мерки за свързване на висшите училища в мрежи, разработване на съвместни учебни програми и споделяне на ресурси, както и за адаптиране на учебното съдържание и практиките към динамиката на общественото развитие.

- *Подприоритет 1.4 - Учене през целия живот*

Основополагаща роля за повишаването на уменията и квалификацията на българските граждани (вкл. и на възрастното население) ще имат политиките за УЦЖ. Значимостта им се обуславя както с оглед на социалното включване, така и във връзка с повишаване качеството на работната сила.

Индикаторите за резултат

По този подприоритет са предвидени следните индикатори за резултат със съответните стойности на измерение:

индикатор		**текуща стойност (2018)**	**целева стойност**	**средно ниво в ЕС**
Относителен дял на младежите (на 20-24 навършени години) със завършено най-малко средно образование, %	Евростат	**84.4 (2019)**	**92.0**	**83.9**
Среден брой години, прекарани в образование	ООН, Индекс на човешкото развитие	**11.8**	**14**	**-**

Табл. 4 Индикатори по Подприоритет 1.4 - Учене през целия живот

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

Области на въздействие

- 1.4.а Разширяване на възможностите за учене през целия живот – оценен необходим финансов ресурс в размер на 180 000 000 лв.

Ще бъдат предприети мерки за включване във формално образование и обучение и в неформално обучение, включително на лица, преждевременно напуснали училище. Ще се развиват гъвкави програми за втори шанс за огрaмотяване и повишаване на грамотността на възрастни и ще се прилагат мерки за насочване на нискоквалифицирани възрастни и хора в неравностойно социално-икономическо положение към възможности за УЦЖ.

- 1.4.б Качество и приложимост на провежданите форми на учене през целия живот – оценен необходим финансов ресурс в размер на 120 000 000 лв.

Ще бъдат прилагани мерки за осигуряване на сътрудничество на центровете за професионално обучение (ЦПО) и професионалните гимназии за повишаване на качеството на провежданото обучение в ЦПО, за валидиране на умения с оглед на тяхната приложимост, за мобилност на учащите, студентите и служителите по европейски и международни програми, за транснационално сътрудничество на доставчиците на образование и обучение и за признаване на резултатите от обучението и квалификациите.

- *Подприоритет 1.5 - Дигитализация и иновации в образованието*

Използването на ИКТ за формирането на дигитални компетентности, за мотивация за учене и за по-високи образователни резултати ще бъде ключова политика. Ще се подкрепя развиването на иновациите във всички етапи и степени на образование. В основата на управлението на образователната система на всички нива ще бъде интегрираният подход.

Индикаторите за резултат

По този подприоритет са предвидени следните индикатори за резултат със съответните стойности на измерение:

индикатор		**текуща стойност (2018)**	**целева стойност**	**средно ниво в ЕС**
Население, притежаващо основни цифрови умения, %	ЕК, DESI	**29 (2019)**	**37**	**57 (2019)**

Табл. 5 Индикатори по Подприоритет 1.5 - Дигитализация и иновации в образованието

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

Области на въздействие

- 1.5.а Дигитализация – оценен необходим финансов ресурс в размер на 580 000 000 лв.

Ще бъдат предприети мерки за въвеждане на учебни програми, съобразени с дигиталната трансформация на образованието и икономиката, за осигуряване на достъп до дигитално учебно съдържание и електронни учебници с добавена реалност, както и за свързване на дигиталните умения с гражданската грамотност, с киберсигурността, с дигиталната етика, за въвеждане и развитие на системи с изкуствен интелект в училищното, професионалното и висшето образование. Ще се насърчават инициативи за достъпно цифрово образование и подобряване на цифровите компетентности.

- 1.5.б Образователни иновации – оценен необходим финансов ресурс в размер на 740 000 000 лв.

Ще се въвеждат и развиват иновации във всички етапи и степени на образованието и във всички сфери на живота на образователните институции и ще се развива култура за въвеждане на иновации с всички инструменти на политиката. Ще се създават и развиват мрежи от иновативни образователни институции, ще се използват отворени образователни ресурси и ще се осъществява интеграция между образованието и бизнеса за обучение по иновативни професии.

- 1.5.в Управление на системата – оценен необходим финансов ресурс в размер на 90 000 000 лв.

Ще се предприемат мерки за координация на всички нива на образование и обучение и ясно разпределение на отговорностите между съответните национални и/или регионални органи, за осигуряване на аналитичен и административен капацитет на всички нива за планиране, мониторинг и оценка на политиките в образованието, за усъвършенстване на системата за управление на висшите училища (при баланс между академична автономия и държавни и обществени интереси). Ще бъде въведен и ще се прилага междуинституционален механизъм за наблюдение изпълнението и разработване оценка на въздействието на образователните политики. Ще се работи за изграждане на Европейско образователно пространство.

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

„Анализ на социално-икономическото развитие на България 2007-2017 г. за определяне на националните приоритети за периода 2021-2027 г.“, приет с РМС № 196/11.04.2019 г.

На базата на направения социално-икономически анализ са откроени следните национални приоритети и под-приоритети за следващия програмен период:

Национален приоритет „Образование и обучение за високо квалифицирана работна сила“

Ще продължат усилията за адаптиране на системата на професионалното образование и обучение към нуждите на пазара на труда, стъпвайки на критичен системен анализ на резултатите и ефективността на въведената система на чиракуването (дуалното обучение). Механизмът за формиране на държавната поръчка в сферата на висшето образование ще бъде надграден, при стремеж за осигуряване на предпоставки за подготовка на кадри в търсени от бизнеса области и специалности.

Специален фокус на правителствената политика в областта на повишаването на уменията на населението в трудоспособна възраст ще бъде поставен върху ефективното предлагане на възможности за УЦЖ. Ще бъде изградена система от стимули и ефективни механизми за повишаване на квалификацията на възрастното население, която да позволи повторната интеграция на пазара на труда на безработни, включително структурно безработни, и икономически неактивни нискоквалифицирани работници. Повишаването на уменията им и включването им в заетост ще способства повишаването на производителността на труда в макроикономически план, като същевременно ще изиграе ролята на инструмент за социално включване. Специално ще бъдат обследвани възможностите за изграждане на система от стимули и санкции за работодателите, осигуряващи на своите служители участие в учене на работното място, като форма на УЦЖ.

3.3. Характеристики на пазарната среда

Министерство на образованието и науката е отговорно за провеждане на държавната политика в областта на образованието и науката. За тази цел Министерството на образованието и науката разработва стратегии за тяхното развитие в съответствие с общоевропейската политика и с националните приоритети и реализира мерки и дейности за изпълнението им, разпределя и контролира разходването на предоставените от държавния бюджет финансови средства за образование и наука. Финансовите средства в областта на образованието са структурирани по следните области на политики и бюджетни програми:

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА ВСЕОБХВАТНОТО, ДОСТЪПНО И КАЧЕСТВЕНО ПРЕДУЧИЛИЩНО И УЧИЛИЩНО ОБРАЗОВАНИЕ. УЧЕНЕ ПРЕЗ ЦЕЛИЯ ЖИВОТ

За постигане на целите в областта на политиката се изпълняват следните бюджетни програми:

- Програма “Осигуряване на качеството в системата на предучилищното и училищното образование”;
- Програма “Улесняване на достъпа до образование. Приобщаващо образование”;
- Програма “Училищно образование”
- Програма “Развитие на способностите на децата и учениците”
- Програма “Образование на българите в чужбина”
- Програма „Учене през целия живот”.

Дейностите за осъществяване на *Политика в областта на всеобхватното, достъпно и качествено предучилищно и училищно образование. Учене през целия живот* са насочени към постигане на следните ключови индикатори и съответстващите им целеви стойности:

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ				
Политика в областта на всеобхватното, достъпно и качествено предучилищно и училищно образование. Учене през целия живот	**Мерна единица**	**Целева стойност**		
Наименование на индикатора		**Бюджет 2021 г.**	**Прогноза 2022 г.**	**Прогноза 2023 г.**
1. Дял на преждевременно напусналите образователната система	процент (%)	10,6%	10,2%	под 10,2%
2. Дял на обхванатите в предучилищното образование деца на възраст от 4 г. до постъпване в първи клас от 87.8% през 2012 г. на 90 % през 2020 г.	процент (%)	90,2%	90,6%	над 90,6%
3. Дял на 15-годишните със слаби постижения по:				
3.1. четене от 39.4% през 2012 г. на 30% през 2020 г.	процент (%)	28,0%	27,6%	под 27,6%
3.2. математика от 43.8% през 2012 г. на 35% през 2020 г.	процент (%)	34,8%	34,4%	под 34,4%
3.3. природни науки от 36.9% през 2012 г. на 30.0% през 2020 г.	процент (%)	28,0%	27,6%	под 27,6
4. Участие на населението на 25-64 навършени години в образование и обучение от 1.7% през 2012 г. на повече от 5% през 2020 г.	процент (%)	5,1%	5,4%	над 5,4%

Табл. 6 Ключови индикатори и целеви стойности за периода до 2023 г. по Политика в областта на всеобхватното, достъпно и качествено предучилищно и училищно образование. Учене през целия живот

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА РАВЕН ДОСТЪП ДО КАЧЕСТВЕНО ВИСШЕ ОБРАЗОВАНИЕ И РАЗВИТИЕ НА НАУЧНИЯ ПОТЕНЦИАЛ

За постигане на целите в сферата на образованието в областта на политиката се изпълняват следните бюджетни програми:

- Програма „Подобряване на достъпа и повишаване на качеството във висшето образование”;
- Програма „Студентско подпомагане”;
- Програма „Международен образователен обмен”.

Дейностите в сферата на образованието за осъществяване на *Политика в областта на равен достъп до качествено висше образование и развитие на научния потенциал* са насочени към постигане на следните ключови индикатори и съответстващите им целеви стойности:

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ				
Политика в областта на равен достъп до качествено висше образование и развитие на научния потенциал	**Мерна единица**	**Целева стойност**		
Наименование на индикатора		**Бюджет 2021 г.**	**Прогноза 2022 г.**	**Прогноза 2023 г.**
1. Дял на 30-34 годишните със завършено висше образование (36%)	процент (%)	36,2%	36,6	над 36,6

Табл. 7 Ключови индикатори и целеви стойности за периода до 2023 г. в сферата на образованието по Политика в областта на равен достъп до качествено висше образование и развитие на научния потенциал

Разпределението на финансовите средства в областта на образованието по политики и бюджетни програми в периода 2018-2020 г., както и прогнозата за периода 2021-2023 г. потвърждава издигането на образованието в стратегически национален приоритет. Усилията са насочени към провеждане на интегрирана политика, в която водеща роля имат образованието и личностното развитие на децата и младите хора в България, с отстояване на националните интереси в политиките на ЕС за хармонизиране на българското образование и обучение с политиките и практиките на ЕС. Политиката в областта на равен достъп до качествено висше образование се провежда с перспектива системата на висшето образование в България да се развива устойчиво, създавайки условия за достъп до качествено висше образование, целящо успешна реализация през целия живот. Силно изразена е тендецията за увеличаване на финансирането по *Политика в областта на всеобхватното, достъпно и качествено предучилищно и училищно образование. Учене през целия живот*, като за периода 2018-2021 г. увеличението на общия финансов ресурс е в размер на около 47%, докато по *Политика в областта на равен достъп до качествено висше образование и развитие на*

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

научния потенциал в сферата на образованието увеличението на общия финансов ресурс е в размер на около 25% за периода 2018-2021 г. Общо за периода финансовите средства в сферата на образованието са увеличение с около 42%, като за прогнозния период до 2023 г. те се запазват на относително стабилни нива с тенденция за лек спад в края на периода в рамките на около 2-3 %.

Код	ОБЛАСТИ НА ПОЛИТИКИ И БЮДЖЕТНИ ПРОГРАМИ	2018	2019	2020	2021	2022	2023
1700.00.00	**Общо разходи**	**3,969,425.9**	**4,337,661.2**	**4,844,929.9**	**5,653,272.9**	**5,595,492.7**	**5,500,650.9**
1700.01.00	***Политика в областта на всеобхватното, достъпно и качествено предучилищно и училищно образование. Учене през целия живот***	***3,208,610.5***	***3,549,406.3***	***4,032,885.1***	***4,700,912.6***	***4,679,132.4***	***4,599,290.6***
1700.01.01	Бюджетна програма “Осигуряване на качеството в системата на предучилищното и училищното образование”	318,640.4	228,745.9	221,488.0	276,638.1	323,895.0	296,703.9
1700.01.02	Бюджетна програма „Улесняване на достъпа до образование. Приобщаващо образование”	168,600.3	183,019.1	266,331.1	308,526.6	308,130.6	309,130.6
1700.01.03	Бюджетна програма „Училищно образование”	2,634,292.8	3,052,139.5	3,411,075.8	3,941,595.3	3,871,640.4	3,814,228.4
1700.01.04	Бюджетна програма „Развитие на способностите на децата и учениците”	10,785.3	34,919.6	33,271.3	51,190.5	51,190.5	51,190.5
1700.01.05	Бюджетна програма „Образование на българите в чужбина”	13,814.3	15,503.6	16,501.3	16,806.8	16,806.8	16,806.8
1700.01.06	Бюджетна програма „Учене през целия живот”	62,477.4	35,078.6	84,217.6	106,155.3	107,469.1	111,230.4
1700.02.00	***Политика в областта на равен достъп до качествено висше образование и развитие на научния потенциал***	***760,815.4***	***788,254.9***	***812,044.8***	***952,360.3***	***916,360.3***	***901,360.3***
1700.02.01	Бюджетна програма „Подобряване на достъпа и повишаване на качеството във висшето образование”	688,539.3	704,032.0	686,766.4	793,663.1	807,663.1	792,663.1
1700.02.02	Бюджетна програма „Студентско подпомагане”	69,267.1	81,726.3	121,738.3	154,683.8	104,683.8	104,683.8
1700.02.03	Бюджетна програма „Международен образователен обмен”	3,009.0	2,496.6	3,540.1	4,013.4	4,013.4	4,013.4

Табл. 8 Разпределение на финансови средства в областта на образованието по политики и бюджетни програми в периода 2018-2020 г. и прогноза за периода 2021-2023 г.

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

През периода 2014—2020 г. в рамките на ОПНОИР към 31.12.2019 г.[1] в различните степени на образование, от интерес на предварителната оценка, са отчетени следните резултати:

➢ **<u>Професионално образование</u>:**

❖ В рамките на проект „Ученически практики“ са подкрепени над **300 професионални гимназии** в страната, в които функционират **406 учебно-тренировъчни фирми и 8351 ученици** бяха включени в практическо обучение в реална работна среда;

❖ В началото на месец февруари 2020 г. стартира **проект “Подкрепа за дуалната система на обучение” с бюджет 24,5 млн. лв.**, в рамките на който се очаква **над 140 професионални гимназии/училища** с паралелки за професионална подготовка да въведат дуална система на обучение;

➢ **<u>Висше образование</u>:**

❖ До момента програмата е финансирала предоставянето на **стипендии на 41 501 студенти**, които се обучават в приоритетни за икономиката направления, и **46 077 студенти**, които са участвали в студентски практики в реална работна среда;

❖ **495 преподаватели от висши училища** са участвали в програми за повишаване на квалификацията, 602 млади учени до 34 г. са получили подкрепа от ОП НОИР за научни изследвания.

❖ Финансирана е образователна мобилност на **166 студенти**;

➢ **<u>Учене през целия живот:</u>**

❖ Над 5500 неграмотни или слабограмотни лица са включени в курсове за обучения на възрастни – курсове по огрaмотяване и за усвояване на учебно съдържание, което ще им даде по-добри възможности за намиране на работа

По информация от Информационна система за управление и наблюдение на средствата от ЕСИФ (ИСУН 2020) към 31.10.2020 г. от общия бюджет по приоритетна ос 2 „Образование и учене през целия живот“ в размер на 532 229 204 лв. са договорени средства в размер на 518,532,147лв. или 97,43 % на изпълнение, като реално изплатените суми са в размер на 329,332,277 лв. или 61.88 % на изпълнение.

[1] http://sf.mon.bg/?h=downloadFile&fileId=2439

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

Приоритетна ос	Бюджет (лв.)	Договорени средства (лв.)		Реално изплатени суми (лв.)	
	Общо	Общо	% на изпълнение	Общо	% на изпълнение
2. Образование и учене през целия живот	532,229,204	518,532,147	97.43	329,332,277	61.88

Табл. 9 Финансово изпълнение по приоритетна ос 2 ОПНОИР 2014-2020 (към 31.10.2020 г.), ИСУН 2020

Очакванията са тези резултати да бъдат доразвити в рамките на настоящия програмен период и надградени през следващия програмен период 2021-2027 г.

Данните от оценката на Министерството на финансите – разработена с инструмента СИБИЛА 2.0 – за въздействието от усвоените до края на 2019 г. средства по линия на Европейските структурни и инвестиционни фондове (ЕСИФ) през програмния период 2014–2020 г.[2] показват, че поради относително ниското усвояване на средства по програмата до края на 2019 г., оценените ефекти от реализацията на интервенциите не са съществени.

В средносрочен план се очаква намаляване на несъответствията между търсене и предлагане на работна ръка в резултат от подобреното качество на образованието и намаля-ването на броя на отпадналите от обучение ученици. Това се очаква да подобри показателите за заетост и безработица сред най-засегнатите групи от населението и по този начин да допринесе за подобряване на показателите за социално включване и бедност. Генерираната заетост по тази линия най-вероятно ще бъде насочена към разкриване на висококвалифицирани работни места, което ще допринесе и до известно увеличение на заплащането в тези сектори и съответно до увеличение на средната заплата за страната.

Макроикономически показател	Ефект към края на 2019 г. Приоритетна ос 2
БВП	0.00%
Износ на стоки и услуги	0.00%
Внос на стоки и услуги	-0.04%
Текуща сметка (% от БВП)	-0.08 п.п.
Частно потребление	0.01%
Частни инвестиции	0.01%
Заетост (15-64 г.)	0.00%
Коефициент на безработица (15-64 г.)	0.00 п.п.
Средна работна заплата	0.03%
Инфлация по ХИПЦ	0.05%
Бюджетен баланс (% от БВП)	0.01 п.п.

Табл. 10 Ефекти от изпълнението на приоритетна ос 2 на ОП „Наука и образование за интелигентен растеж“, МФ, СИБИЛА 2.0

[2] Fondove EU_Bulgaria_03_2020.pdf

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

Заедно с подобряването на подкрепата в различните степени на образование, от интерес на предварителната оценка, през програмния период 2014-2020 г., са налице редица предизвикателства в сектора, които ще са обект на задълбочен анализ и оценка по време на изпълнението на дейностите по настоящия договор.

На първо място те са свързани с развитието на дуалната форма на обучение в системите на Професионалното образование и обучение (ПОО) и на Висшето образование (ВО). Докато в системата на ПОО е наличен придобит опит, а и такъв който да се надгради в рамките на ОПНОИР 2014-2020 г., то в системата на ВО все още се подготвя необходимата нормативна уредба за въвеждане на дуалната форма на обучение. През новия програмен период дуалната форма на обучение в ПОО и ВО ще се изправи пред предизвикателството съвместно с работодателите по ключови за икономиката на страната професии да бъдат привлечени допълнителни форми на подкрепа, свързани с покриване на нуждите на пазара на труда. Друга не по-малко предизвикателна форма на подкрепа в сектор „Образование“ е кредитирането на студенти и докторанти. Кредитирането се извършва в съответствие с разпоредбите на Закона за кредитиране на студенти и докторанти (ЗКСД), като ежегодно от Министерски съвет на Република България се одобрява максимален бюджет на държавна гаранция. Държавната гаранция за кредитите, които ще се отпускат през 2021 г. е в общ размер до 40 млн. лв., съгласно Решение №339 на Министерски съвет от 21.05.2020 г. Същият е определен от Министерството на образованието и науката след извършен анализ на базата на реални данни за кредитирането по Закона за периода 2010 - 2019 година, както и в резултат от извършена оценка на тенденциите и очакванията на кредитните институции за развитието на кредитирането по ЗКСД. Анализът на резултатите от програмата за кредитиране на студентите и докторантите през отчетния период показва, че 20 954 студенти и докторанти са се възползвали от възможността да изтеглят кредит по Закона на обща стойност 143 097 396,34 лв., като средният размер на кредитите за разглеждания период е 6 829,12 лв. От 2011 г. тенденцията е към ежегодно намаляване на броя на кредитите, а от 2015 г. и значителен спад по отношение на изпълнението на лимитите по гаранционните споразумения. Прогнозата за очаквания брой на договорените кредити през 2021 г. показва, че общият брой на договорените кредити за заплащане на таксите за обучение и за издръжка ще бъде 480.

Допълнително са предприети законодателни стъпки за улесняване на процеса на кредитно финансиране на държавните висши учебни заведения. В чл. 73 от Закона за държавния бюджет на РБ за 2020 г. е включена нарочна разпоредба, че държавните висши училища могат да поемат дълг през 2020 г. в общ размер до 20 млн. лв. за финансиране на проекти чрез финансови инструменти по смисъла на чл. 2, т. 11 от Регламент (ЕС) № 1303/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 17 декември 2013 г. за определяне на общоприложими разпоредби за Европейския

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и Европейския фонд за морско дело и рибарство и за определяне на общи разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд и Европейския фонд за морско дело и рибарство, и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1083/2006 на Съвета (ОВ, L 347/320 от 20 декември 2013 г.), от финансови посредници, в изпълнение на финансов инструмент, управляван от „Фонд мениджър на финансови инструменти в България" - ЕАД. Такива кредити са успешно структурирани и предоставени от ФИ в рамките на Фонда на фондовете през 2020 г. на НСА в размер на 3 029 440 лв. и на НАТФИЗ в размер на 3 614 324 лв. Редица други висши училища са в процес на структуриране на проекти с нискилихвено кредитно финансиране от ФИ с подкрепата на ЕСИФ.

Аналогична разпоредба е предвидена и в чл.75 на приетия от Народното събрание Закон за ДБРБ за 2021 г.

Посоченото показва целенасочените стъпки, предприети от държавата за създаване на условия за навлизане на финансовите инструменти в сектор „Образование“, както и реално търсене от страна на висшите училища.

Реално търсене е налице не само в сферата на висшето образование, но и в средното образование, където са налице мащабни инвестиции в частни училища, финансирани с кредитно финансиране от финансови инструменти със средства на ЕС.

В края на месец октомври 2020 г. беше представен проект на **План за възстановяване и устойчивост на Република България**. Планът представя вижданията на правителството и обществото за начина, по който трябва да бъдат адресирани структурни проблеми в икономиката, чрез вътрешно съгласувана и последователна комбинация от реформи и инвестиции. В тази връзка, представените намерения не трябва да бъдат разглеждани изолирано, а в комбинация с паралелно планираните действия в рамките на Кохезионната политика на ЕС – както по линия на допълнителното финансиране за програмен период 2014-2020 г. (REACT EU), така и в пакета стратегически документи (Споразумение за партньорство и програмите към него) за следващия програмен период. Допълнителните усилия за преход към неутрална по отношение на климата икономика, в контекста на амбициозните цели на Европейската зелена сделка, които ще бъдат финансирани през Механизма за справедлив преход на базата на планове за справедлив преход, също следва да бъдат взети предвид. Основната цел на Плана е да способства икономическото и социално възстановяване от кризата, породена от COVID-19 пандемията. В преследването на тази цел правителството групира набор от мерки и реформи, които не просто да възстановят потенциала за растеж на икономиката, но и да го развият, като осигурят устойчивост на негативни

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

външни въздействия. Това ще позволи в дългосрочен план постигането на стратегическата цел на правителството за конвергенция на икономиката и доходите до средноевропейските.

Планът е структуриран в четири стълба:

- **Иновативна България** – целящ повишаването на конкурентоспособността на икономиката и трансформирането ѝ в икономика, базирана на знанието и интелигентния растеж – 20% от ресурсите по Плана;
- **Зелена България** – с фокус върху устойчивото управление на природните ресурси, позволяващо задоволяване на текущите нужди на икономиката и обществото, при запазване на екологичната устойчивост, така че тези потребности да могат да продължат да бъдат удовлетворявани и в дългосрочен план – 37% от ресурсите по Плана;
- **Свързана България** – акцентиращ върху осигуряването на предпоставки за повишаването на конкурентоспособността и устойчивото развитие на районите на страната, каквито са подобряването на транспортната и цифрова свързаност, както и насърчаването на местното развитие, въз основа на специфичния местен потенциал – 22% от ресурсите по Плана;
- **Справедлива България** – със специален фокус върху групите и лицата в неравностойно положение за постигане на по-включващ и по-устойчив растеж и споделен просперитет за всички, както и с акцент върху изграждането на ефективни и отговорни публични институции, чувствителни към нуждите на бизнеса и потребностите на гражданите – 21% от ресурсите по Плана.

Всеки стълб се състои от ключови области, анализ на основни предизвикателства, цели планирани реформи и инвестиции. **Ключова област „Образование и умения“ попада в Стълб 1: Иновативна България** с общ размер на планираните разходи 2 431.9 млн. лв. COVID-19 пандемията и предприетите мерки за ограничаване на разпространението ѝ поставиха сериозно предизвикателство пред образователната система в страната. В условията на извънредно положение и с наложени ограничения за придвижване и социални контакти, училищното образование трябваше да премине в дистанционен режим през пролетта на 2020 г. По оценки на Министерството на образованието и науката обаче над 10% от учениците в страната не са били обхванати в обучение от разстояние, т.к. не са разполагали с устройства, които да им позволят пълноценно включване в обучителния процес. След разхлабването на предприетите ограничителни мерки, учебната 2020/2021 година започна присъствено, но динамиката на

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

разпространението на заразата през месец октомври предполага повторно преминаване на системно ниво към обучение от разстояние. Това налага предприемане на адекватни мерки за обезпечаване правото на образование на всяко дете и млад човек. Продължават да са налице предизвикателствата, свързани с модернизиране, интернационализиране и адаптиране на университетите в контекста на дигиталната и индустриалната трансформация.

Целта на политиката е повишаване на качеството и обхвата на образованието и обучението с акцент върху придобиване на аналитични умения и развиване на креативна мисъл, увеличавайки способностите на хората за своевременна адаптация към технологичната трансформация и произтичащите промени в пазара на труда. Ускорено модернизиране и цифровизиране на образователните подходи, методи и практики.

Важен аспект от осъществяваната реформа е фокусът върху областите на STEM (природни науки, технологии, инженерство и математика), който създава предпоставки за успешна последваща реализация на младите хора в професиите на бъдещето, като освен това насърчава въвеждането на нови методи на преподаване, повишаване на квалификацията на педагогическите специалисти и създаване на ново учебно съдържание в посока интегриране на предметните области от STEM. Чрез модел на интегриране на учебна среда от ново поколение в българските училища ще се поощрят и подкрепят образователните иновации в обучението и преподаването. Реформаторските усилия във висшето образование се отнасят и конкретно до развиването на критична маса от човешки и материални ресурси в ключови области с оглед подкрепа на конкурентоспособността на българската икономика, но и широко разпространение на иновации и условия за предприемачество в цялата страна. Ще бъде изготвена национална карта за подкрепа свързаността на ресурсите и програмите на висшите училища, която да позволи и по-нататъшна качествена специализация, съобразно регионални особености и натрупан капацитет, при осигуряване на необходимата база за развитието на научните изследвания и извеждане на приоритетни звена.

Планираните реформи и необходими инвестиции в **Ключова област „Образование и умения“**, съгласно Плана, са следните:

- **СЪЗДАВАНЕ НА НАЦИОНАЛНА STEM СРЕДА ЗА УМЕНИЯ НА УТРЕШНИЯ ДЕН“**

Проектът цели осигуряване на възможност и качество на електронното обучение и достъп до съвременни информационни и комуникационни технологии, създаване на виртуални класни стаи, внедряване на цифрови технологии и въвеждане на цифрови и иновативни методи на преподаване и учене. По проекта ще бъде създаден фонд от технологични устройства и ще бъдат осигурени цифрови ресурси за фронтално обучение във всяка класна стая. Ще бъдат изградени STEM кабинета

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

в 8 361 училища, които не са предвидени за финансиране от националния бюджет или програми/проекти, финансирани със средства от Европейския съюз. Проектът ще допринесе за насърчаване на цифровите умения и равния достъп до образование. Индикативният **планиран финансов ресурс е 552,337,500. лв. с период на изпълнение 2021-2025 г.**

- **ИЗГРАЖДАНЕ НА ЦЕНТРОВЕ ЗА ЛИЧНОСТНО РАЗВИТИЕ НА УЧЕНИЦИ И МЛАДЕЖИ В ПОДКРЕПА НА УСТОЙЧИВОТО ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ НА ОБЩИНИТЕ**

Мярката ще подкрепя формирането, развитието и реализацията на учениците и младите хора, чрез изграждането на мултифункционални центрове, които осигуряват както съвременна материалната база, така и прилагането на иновативни подходи в работата с тези възрастови групи. Ще бъде следван и надграден моделът за изграждане на младежки центрове в градовете Пловдив, Стара Загора, Добрич и Враца с подкрепата на Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство. Поддържането на интереса на учениците и младите хора към образованието и придобиването на нови умения, участие в съвместни инициативи и споделяне на общи ценности с техни връстници, вкл. участие в национални и международни инициативи, ще спомогне не само за интеграцията и социализацията на младежи от уязвими групи, но ще позволи формирането на положителна нагласа сред младите хора за развитие и реализация в България. Допълнително тази програма би имала реален ефект върху създаването на нови работни места в общините, като за целия проект се предвиждат 200 на брой. Общият планиран ресурс е 60.0 млн. лв. с период на изпълнение 2021-2026 г.

- **Модернизиране на образователните институции за по-привлекателна и качествена среда за учене и иновации**

За осигуряване на цялостен обновен облик на образователните институции и създаване на по-привлекателни условия за учене, дейности по интереси, спорт и отдих на децата, учениците и студентите ще бъдат осъществени дейности за ремонт, реконструкция, саниране, изграждане на инсталации за използване на алтернативни източници на енергия, отопление, вентилация и охлаждане на сградния фонд..Приоритетно ще бъде финансирано и извършването на цялостни ремонти и изграждане на ученически и студентски общежития и кампуси за осигуряване на условия за живот и обучение. Иникативният **планиран ресурс е 604 597 000 лв.. с период на изпълнение 2021-2026 г**.

С отпуснатите допълнителни средства по линия на REACT-EU се подкрепят мерки за подпомагане на образователната система за улесняване преодоляването на последиците от кризата, предизвикана от пандемията от COVID-19 и социалните последици от нея и подготовката за екологично, цифрово и устойчиво възстановяване на икономиката. Инвестициите са насочени към участниците в

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

образователния процес (ученици, учители, образователни медиатори, родители) с цел да не се допусне прекъсване на образователния процес и приобщаващото образование в условията на кризи и да се противодейства на риска от отпадане в ситуация на обучение от разстояние в електронна среда.

3.4. Макроикономически фактори и тенденции за периода 2021-2027 г.

Макроикономическите фактори и тенденции за периода 2021-2027 г. са основани на база Конвергентната програма на Република България за периода 2020-2023 г.[3], април 2020 г. и Есенната макроикономическа прогноза за Република България за периода 2020-2023 г.[4], октомври 2020 г.

Фокусът на тазгодишната Конвергентна програма е върху 2020 г., като информацията в средносрочен план е ограничена до качествено описание на очакваните развития за консолидирания държавен дълг и дефицит, икономическите допускания и ефектите от предприетите мерки. Конвергентната програма е съобразена с разпоредбите на Закона за публичните финанси, както и със заложените в Закона за държавния бюджет на Република България (ЗДБРБ) за 2020 г. и неговата актуализация фискални параметри. Конвергентната програма е изготвена в съответствие и едновременно с актуализацията на Националната програма за реформи на Република България (НПР) за 2020 г. Пандемията от COVID-19 оказва силно негативно въздействие върху всички държави членки на ЕС. Предприетите безпрецедентни мерки за ограничаване на разпространението на заразата и подсилване на здравните системи в повечето държави членки имат сериозни икономически последици. България, както много от държавите в Европа и света, използва всички налични ресурси за ограничаване на разпространението на заразата с COVID-19 и намаляване на последиците от нея върху здравето и живота на населението, социалния живот и икономиката като цяло. Измеренията на настъпилата криза, както за европейската, така и за световната икономика, все още не могат да бъдат цялостно оценени и реалистично прогнозирани. Очакванията са за значително забавяне и потенциално навлизане в рецесия през настоящата година, като всички прогнози са съпроводени с голяма степен на несигурност колко дълбоки ще са икономическите последици от предприетите действия за борба с пандемията. Ясно е обаче, че сериозните ограничения в противодействие на болестта ще имат значителни икономически последици и икономическото възстановяване ще започне едва след като заплахата от пандемията бъде ефективно овладяна.

[3] https://www.minfin.bg/upload/44289/CP+2020-2023_BG.PDF
[4] https://www.minfin.bg/upload/45702/MacroForecasting_Oct_2020bg.pdf

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

Извънредната ситуация наложи и преосмисляне на досегашните цели, и пренасочване на средства към възникнали нови неотложни разходи. Основен приоритет на държавата е подкрепа на способностите на здравната система да се бори със заразата. На следващо място са: гарантирането работата на службите за сигурност, така че те да могат да помагат на здравната система, както и предприемането на мерки за облекчаване на удара върху икономиката, запазване на заетостта и подпомагане на най-засегнатите сектори на бизнеса.

Реализирането на цялостната стратегия и основните политически инициативи в отговор на пандемията COVID-19 изискват мобилизиране на значителни ресурси, в т.ч. финансови, като правителството се ангажира с осигуряването на средства от националния бюджет под формата на преки разходи и други операции в частта на финансирането, както и подкрепа чрез оперативните програми от програмен период 2014–2020 г. в размер около 870 млн. лв., с който да се финансират мерки от социално-икономически характер за подкрепа на непосредствено засегнатите от кризата лица и предприятия. Освен това са мобилизирани и други публични ресурси, в т.ч. и под формата на финансови инструменти, чиито ефект за подкрепа и възстановяване на икономическата активност се оценява на около 4.5 млрд. лв.

През 2019 г. БВП в България нарасна с 3.4%, което продължи започналата от 2015 г. тенденция на сравнително висок икономически растеж и доведе до ускорение на процеса на реална конвергенция спрямо средното равнище за ЕС. Растежът през годината бе воден от вътрешното търсене. Частното потребление се ускори и беше повлияно от положителните развития на пазара на труда, характерни за последните години, а също така и от нарастването на кредитите. Правителствените разходи продължиха да подкрепят растежа, а износът на стоки се възстанови след слабото представяне през 2018 г.

Коефициентите на заетост и на икономическа активност на населението във възрастовата група 15-64 г. достигнаха исторически най-високите си стойности през 2019 г., съответно от 70.1% и 73.2%, а коефициентът на безработица се понижи до най-ниското си до момента равнище от 4.2%. Броят на заетите ускори темпа си на нарастване до 0.3%, с водещ принос от страна на сектора на услугите. Високото търсене на труд в икономиката обуслови нарастването на компенсацията на един нает с 6.1%, а реалният растеж на производителността на труда остана стабилен с темп от 3%. Номиналните разходи за труд на единица продукция (НРТЕП) забавиха растежа си до 3% през 2019 г. спрямо 6.3% през 2018 г. Средногодишната инфлация за 2019 г. беше 2.5%, като остана близка до тази от предходната година, съответно 2.6%. Външните фактори за нарастване на потребителските цени бяха ограничени от понижението в международните цени на петрола и неенергийните суровини. Разходната конкурентоспособност на икономиката бе подкрепена от умерено нарастване на НРТЕП. Цените на

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

жилищата продължиха да се повишават, но с по-бавни темпове. Развитието им бе в съответствие с основни фундаментални фактори.

Капиталовата позиция на банковата система остана стабилна, а показателите продължиха да се отличават с нива, по-високи от минималните регулаторни и от пруденциалните изисквания. През периода бяха въведени допълнителни капиталови изисквания, като всички банки разполагаха с базов собствен капитал от първи ред над изискуемия минимум и спазваха изискванията за капиталови буфери. Общата капиталова адекватност на банковата система остана висока на ниво от 20.21% в края на годината (20.38% през декември 2018 г.), в това число адекватността на капитала от първи ред беше 19.55% (19.41% през декември 2018 г.). В края на периода превишението на капитала над регулаторния минимум по Стълб 1 възлезе на 8.0 млрд. лв. или с 0.9 млрд. лв. повече спрямо 2018 г. Превишението над капиталовите изисквания и капиталовите буфери през годината намаля с 0.6 млрд. лв. до 3.3 млрд. лв., като предпоставка за това бяха растежът на рисковите експозиции и на изчислените на тази база необходими капитал и буфери, както и въведените през 2019 г. допълнителни изисквания. Печалбата на банковата система към 31 декември 2019 г. възлезе на 1.7 млрд. лв., като размерът ѝ бе сходен до отчетения за 2018 г. Поради по-високия темп на растеж на активите и на балансовия капитал съотношенията за възвръщаемост на активите (ROA) и на капитала (ROE) се понижиха и в края на декември 2019 г. възлязоха съответно на 1.47% и 11.64% (при 1.58% и 11.97% в края на 2018 г.).

През 2019 г. продължи тенденцията към подобряване на показателите за качеството на активите на банковата система. Брутният размер на необслужваните кредити и аванси намаля с 663 млн. лв. (9.8%) до 6.1 млрд. лв. в края на годината, докато общите брутни кредити и аванси се увеличиха с 5.4 млрд. лв. (6.1%). В резултат, делът на брутните необслужвани кредити и аванси в общите брутни кредити и аванси се понижи с 1.1 процентни пункта до 6.5% в края на 2019 г. (7.6% в края на 2018 г.). Тенденцията на понижение на брутните необслужвани кредити и аванси беше съпроводена от спад и при степента на тяхното покритие с присъщата обезценка до 48.6% в края на годината (при покритие от 51.4% в края на 2018 г.). Нетната стойност на необслужваните кредити и аванси, която представлява потенциалният кредитен риск в баланса на банковата система, намаля с 4.5% до 3.2 млрд. лв. в края на 2019 г., а делът ѝ в нетните кредити и аванси се понижи до 3.5% (3.9% в края на 2018 г.). Размерът на остатъчния риск остана изцяло покрит от превишението на общия капитал над капиталовите изисквания.

В края на 2019 г. правителството одобри със свое решение (РМС № 815/30.12.2019 г.) актуализираната средносрочна бюджетна прогноза за периода 2020-2022 г. (АСБП), на основата на одобрения от Народното събрание Закон за държавния бюджет на Република България за 2020 г. (ЗДБРБ за 2020 г.). В съответствие с параметрите и политиките по приходите и разходите в ЗДБРБ за 2020 г., в АСБП бе

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

направена оценка за основните параметри за сектор „Държавно управление“ (ЕСС 2010), според които се предвиждаше бюджетното салдо за годината да бъде близко до балансирано – минимален дефицит в размер на -0.1 на сто от прогнозния БВП14. Така очертаната цел беше съобразена с текущата към момента на приемането макроикономическа ситуация, както и с изискванията на националните фискални правила и ограничения, заложени в Закона за публичните финанси и европейските изисквания за бюджетните рамки на държавите-членки.

Предвидената политика по приходите продължи да се придържа към установените принципи и насоки през последните години, като основната ѝ ориентация отново е към поддържане на икономическия растеж и стимулиране търсенето и предлагането на труд, както и към подобряване събираемостта на приходите, справяне със сенчестата икономика и намаляване на административната тежест и разходите за бизнеса и гражданите. С предвидените мерки в политиката по приходите се цели гарантирането на необходимия финансов ресурс за изпълнение на разходните политики на правителството.

Основен стремеж на политиката по публичните разходи бе осигуряване нормалното функциониране на бюджетните системи и осъществяване на приоритетните политики преди избухването на кризата, свързана с пандемията от COVID-19. Политиката в сферата на образованието е насочена за осигуряване на достъп до предучилищно и училищно образование и намаляването на дела на отпадналите и на преждевременно напусналите образователната система ученици са фактори с ключова значимост за намаляване на социалното изключване, подобряване на качествените характеристики и конкурентоспособността на работната сила и на благосъстоянието на гражданите. Придържайки се към това разбиране при разразяване на епидемичната криза бяха предприети мерки, от една страна, за запазване живота и здравето на учащите се, като рискова категория за заразяване и разпространение на вируса, и от друга – за продължаване нормалното функциониране на учебния процес. За целта започна дистанционно електронно обучение, чрез използването на интернет платформи и телевизионни форми. Това поставя както учениците, така и учителите пред сериозни предизвикателства и нови изисквания, но същевременно е една сериозна крачка към задълбочаване навлизането на цифровите технологии в образованието. Както вече бе посочено през 2020 г. бе осъществена поредната стъпка от планираното и започналото през 2017 г. ежегодно увеличение на средствата за дейностите по възпитание и обучение на децата и учениците с допълнителни 360 млн. лв. С тези средства е предвидено увеличение на възнагражденията на педагогическите специалисти.

Политиката в областта на висшето образование цели насърчаване на автономните висши училища за непрекъснато развитие на качеството на предлаганото висше образование, подкрепа за академичния състав, създаване на условия за усвояване на добрите практики на висшите училища от държавите членки на ЕС, осигуряване

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

на условия за достъп до качествено висше образование, целящо успешна реализация през целия живот. В кризисната ситуация висшето образование се изправя пред предизвикателства, подобни на тези пред средното образование – спиране на присъствените занятия и въвеждането на дистанционни електронни форми на обучение. С разчетите към ЗДБРБ за 2020 г. е предвидено допълнително финансиране на следните приоритетни мерки и дейности в сферата на висшето образование: допълнителни средства в размер на 41.1 млн. лв. за издръжка на обучението на студенти и докторанти, и запазване на общия размер на държавната гаранция за новоотпуснати студентски кредити в размер на 50 млн. лв.

Есенната макроикономическа прогноза включва прогноза на основните макроикономически показатели до 2023 г. В краткосрочен период рисковете пред прогнозата са отрицателни. Икономическото развитие зависи от динамиката на епидемичната обстановка както в страната, така и в глобален план, а все още не се очертава устойчиво решение за справяне с пандемията. Като част от тази прогноза е разработен алтернативен макроикономически сценарий с по-неблагоприятна динамика на външната среда през 2020 и 2021 г. Резултатите от тази симулация показват влошаване на общата динамика на БВП, като реалните изменения през 2020 и 2021 г. ще бъдат по-ниски, съответно с 2.2 и 4.3 пр.п. спрямо базовия сценарий. През целия прогнозен период равнището на БВП по текущи цени ще бъде по-ниско спрямо базовия сценарий.

Прогнозата е реалният БВП през 2020 г. да се понижи с 3%, като през второто полугодие се очаква частично подобрение на икономическата активност в страната. То се изразява в забавяне на спада при потреблението на домакинствата, а публичните разходи за потребление и инвестиции ще имат положителен импулс за БВП. Общият принос на външния сектор към БВП за 2020 г. ще бъде почти неутрален. През 2021 г. очакваме растежът на БВП да бъде 2.5%, като икономиката няма да достигне своето предкризисно равнище от 2019 г.

Средногодишният спад на заетостта през 2020 г. се очаква да бъде около 2.6%, а коефициентът на безработица - 5.6%. Правителството предприе редица мерки за ограничаване на негативните ефекти от COVID-19, като в областта на пазара на труда мярката 60/40 дава положителни резултати и ограничава нарастването на безработните. Заплащането на труда се очаква да нарасне с 5% през 2020 г., а през следващата година то ще се ускори както от частния сектор, така и от планираното увеличение на доходите в публичния сектор.

Средногодишната инфлация за 2020 г. се прогнозира да бъде 1.4%. През следващата година нейната динамика ще е зависима от възстановяването на международните цени на суровините и на цените на петрола.

Увеличената несигурност през 2020 г. се отразява в по-висока склонност към спестяване, отлагане на разходи за дълготрайни стоки и в по-ниско търсене на

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

кредити. Нарастването на вземанията от предприятия се очаква да бъде 0.6%, а от домакинствата - 5% през 2020 г. През следващата година търсенето на кредити ще се ускори, но при фирмите то ще бъде по-слабо изразено, поради очакваната за все още слаба инвестиционна активност в частния сектор.

Представената прогноза е зависима от развитието на епидемичната обстановка, както в страната, така и в глобален план. При увеличаване на мерките целящи ограничение на пандемията и имащи задържащ ефект върху икономическата активност, може да се очакват отрицателни шокове както по линия на предлагането, така и по линия на потреблението и износа. Тези шокове биха имали негативен ефект върху БВП най-вече през 2020 и 2021 г. При липса на устойчиво решение за справяне с пандемията може да се очаква несигурността сред икономическите агенти да остане висока в средносрочен план и в резултат да се реализират по-ниски растежи. По отношение на външната среда, последните прогнози за основните търговски партньори на България, показват ревизиране на очакванията към по-плавно възстановяване. Запазват се и негативните рискове, свързани с протекционистичните политики и нарушаване на глобалната търговия, както и с ефектите от излизането на Обединеното кралство от Европейския съюз. Всички те могат да се отразят в по-бавни темпове на нарастване на износа в прогнозния период.

Съществуват и рискове в положителна посока. При по-бързо справяне с епидемичната ситуация в глобален план може да се наблюдава много по-благоприятно влияние по линия на външната среда, особено при ускорено възстановяване на международния туризъм. Същевременно в страната е възможно да се реализира по-бързо възстановяване на инвестициите и по-силно нарастване на потреблението предвид възстановяването на пазара на труда. Средствата по плана за възстановяване на Европа също ще окажат положителен ефект върху икономиката, най-вече в периода 2021–2026 г. Очаква се България да има достъп до над 10 млрд. евро по линия на новия Механизъм за възстановяване и устойчивост на ЕС.

Основни макроикономически показатели	Прогноза			
	2020	2021	2022	2023
Брутен вътрешен продукт (млн. лв.)	119 089	124 540	130 876	137 701
БВП (реален растеж, %)	-3.0	2.5	3.0	3.2
Заетост (%)	-2.6	0.9	1.5	0.4
Коефициент на безработица (%)	5.6	5.2	4.6	4.6
Средногодишна инфлация (%)	1.4	2.1	2.6	2.5
Текуща сметка (% от БВП)	3.1	3.9	4.2	3.4
Търговски баланс (% от БВП)	-1.7	-1.2	-1.3	-2.1
Преки чуждестранни инвестиции (% от БВП)	2.9	2.9	2.9	2.9

Табл. 11 Прогноза за основни макроикономически показатели за периода 2020-2023 г. – базов сценарий

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

Разгледан е и вариант на алтернативен макроикономически сценарий, с по-неблагоприятна динамика на външната среда. Това включва по-бавно възстановяване на европейската и световната икономика, като шокът върху растежа на търговските ни партньори започва от четвъртото тримесечие на 2020 г. и е най-силно изразен през 2021 г. След тази година темповете на растеж са непроменени спрямо базовия сценарий, но нивото на БВП на търговските ни партньори остава по-ниско. През двете години е зададен и негативен шок върху международните цени, т.е. разгледано е по-бавно възстановяване на цените, спрямо основния сценарий, като тяхното възстановяване зависи и от възстановяването на световната икономика. Направените промени в допусканията се отразяват във влошаване на общата динамика на БВП през 2020-2022 г. През целия прогнозен период равнището му по текущи цени остава по-ниско в сравнение с базовия сценарий. Промяната в допускания се отразява негативно на реалното изменение на БВП - по-ниски темпове със съответно 2.2 и 4.3 пр.п. през 2020 и 2021 г. С изчерпване на ефекта от влошената външна среда към края на прогнозния хоризонт темповете на растеж на БВП ще се повишат, но неговото равнище по постоянни цени ще остане по-ниско спрямо базовия сценарий. Промяната в допусканията ще се отрази директно във влошаване на износа, както в реално, така и в номинално изражение. Отново отклонението е ясно изразено в първите две години от периода, след което има възстановяване на растежите, но при по-ниски нива. По-слабото нарастване на приходите на фирмите от износ ще се отрази на заетостта и доходите, а от там ще доведе до по-слабо потребление на домакинствата. Инвестициите също ще бъдат повлияни негативно по линия на по-ниското търсене. През целия прогнозен период инфлационните процеси в термините на дефлатор на БВП и инфлация са по-ниски в сравнение с основния сценарий, което се отразява негативно на равнището на БВП по текущи цени. В съответствие с понижението на износа ще има и влошаване на баланса на текущата сметка.

Обобщение на очакваните промени в основни макроикономически показатели, в резултат от направените промени в допусканията, са представени в следващата таблица.

Основни макроикономически показатели	Прогноза			
	2020	2021	2022	2023
БВП ниво по текущи цени (%)	-2.4	-7.6	-8.5	-7.6
БВП (реален растеж, пр.п.)	-2.2	-4.3	-0.3	1.2
Заетост (пр.п.)	-1.3	-2.6	-0.2	0.7
Коефициент на безработица (пр.п.)	0.6	1.9	2.0	1.7
Средногодишна инфлация (пр.п.)	-0.2	-0.7	-0.4	-0.2
Текуща сметка % от БВП (пр.п.)	-1.2	-3.0	-0.1	1.5

Табл. 12 Прогноза за основни макроикономически показатели за периода 2020-2023 г. – алтернативен сценарий (отклонение спрямо базовия сценарий)

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

4. НАУЧЕНИ УРОЦИ ОТ ПРИЛАГАНЕ НА ФИНАНСОВИ ИНСТРУМЕНТИ ПРЕЗ ПРОГРАМЕН ПЕРИОД 2014-2020

Настоящият раздел включва преглед на прилагането на финансови инструменти в Република България и други страни-членки на ЕС през предишните програмни периоди, с фокус върху установените механизми и натрупан опит. Особено внимание е обърнато на анализа и оценката на основните фактори за успех и неуспех при прилагането на финансови инструменти в областта на образованието. Изготвен е и SWOT анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите при прилагането на финансови инструмети през програмния период 2014-2020 г.

4.1. Научени уроци от прилагането на финансови инструменти през програмните периоди 2007-2013 и 2014-2020 в Република България

През първия за България програмен период 2007-2013 г., финансови инструменти /инструменти за финансов инженеринг/ бяха предвидени в 2 оперативни програми, съ-финансирани от Структурните фондове и Кохезионния фонд. – ОП „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика“ и ОП „Регионално развитие“.

Предвиденият финансов ресурс, предоставян под формата на финансови инструменти в България през периода 2007-2013 г. се управлява чрез участието на групата на Европейската инвестиционна банка. В резулат на това, в рамките на ОП „Конкурентоспособност“, финансовите инструменти се изпълняваха в ракмката на Инициативата JEREMIE чрез Холдингов фонд, управляван от Европейския инвестиционен фонд. По ОП „Регионално развитие“ финансовите инструменти се изпълняватв рамките на Инициативата JESSICA чрез Холдингов фонд, управляван от Европейската инвестиционна банка.

Във връзка с гореизложеното са сключени Рамкови споразумения между правителството на Република България и Европейския инвестиционен фонд относно изпълнението на Инициативата JEREMIE и Финансово споразумение между правителството на Република България и ЕИБ относоно изпълнението на Инициативата JESSICA. През 2015 г. двете Рамкови споразумения бяха удължени до 31.12.2025 г. , като се взе предвид и необходимостта от изготвяне на стратегия за управление на рециклирания финансов ресурс на Холдинговия фонд и управлението му съгласно изискванията в Насоките на ЕК относно инструментите за финансов инженеринг, предвиждащи необходимост рециклираните средства от инструментите да се ползват за същия тип инструменти

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

В рамките на Инициативата JEREMIE се изпълняват 5 инструмента за финансов инженеринг, а именно:

- Гаранции, покриващи загуби на портфейл от заеми;
- Инструмент, предоставящ финансиране с елемент на споделяне на риска;
- Фонд за рисков капитал;
- Инструмент за промотиране на предприемачеството и предоставяне на първоначално финансиране;
- Фондове за ко-инвестиране.

В рамките на Инициативата JESSICA се изпълняват 2 инструмента – Фондове за градско развитие, управлявани от:

- Регионален фонд за градско развитие АД;
- Фонд за устойчиво градско развитие на София ЕАД.

През програмния период 2007-2013 г., България е поела ангажимент за предоставяне на средства чрез финансови инструменти по оперативните програми, в размер на 388 милиона евро, от които финансирането от ЕС е 330 милиона евро. Съгласно доклада на Европейската комисия, ГД „Регионална политика“ от 20.09.2017 г. ***„Обобщени данни относно напредъка по изпълнението на инструментите за финансов инженеринг, отчитани от Управляващите органи в съответствие с чл. 67 (2)(j) от Регламент (ЕС) No 1083/2006”***[5], информацията за България по отношение на финансовото изпълнението на инструментите за финансов инженеринг със средства по оперативните програми през периода 2007-2013 г. е както следва:

- Размерът на поетия ангажимент по ОП за финансови средства от УО към Холдиговия фонд е 382 милиона евро, от които 324,70 милиона евро са от Структурните фондове, 57,30 милиона евро са национално публично съ-финансиране, като няма национално частно съ-финансиране;
- Размерът на поетия ангажимент по ОП за финансови средства от Холдинговия фонд към специфични фондове е 375,76 милиона евро, от които 319,40 милиона евро по Структурните фондове и 56,36 милиона евро – национално публично съ-финансиране. Няма национално частно съ-финансиране. Размерът на предложените финансови продукти и 9 527, като 4 092 от тях са заеми, 5 225 са гаранции и 210 са дялово финансиране/рисков капитал. Размерът на финансовия ангажимент за финансови инструменти по ОП, достигнал до крайните ползватели е 356,88 милиона евро, от които 235,87 милиона евро под формата на заеми, 68,67 милиона евро под формата на гаранции и 52,34 милиона евро под формата на дялово финансиране/рисков капитал. Размерът на средствата от Структурните

[5] https://www.fi-compass.eu/sites/default/files/publications/summary-data-FEI-situation.pdf

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

фондове, достигнали до крайните ползватели е 303,35 милиона евро, като 200,49 милиона евро са под формата на заеми, 58,37 милиона евро са гаранции и 44,49 милиона евро са дялово финансиране/рисков капитал.

През програмния период 2014-2020 г. е създадено еднолично акционерно дружество с държавно имущество, наречено „Фонд мениджър на финансовите инструменти в България“ ЕАД (Фонд на фондовете). Едноличен собственик на капитала на Фонда на фондовете е държавата, представлявана от министъра на финансите. Дружеството е ангажирано с управление на финансовите инструменти, прилагани по програмите съфинансирани от Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд и Кохезионния фонд, както и Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и Европейския фонд за морско дело и рибарство в България. Фондът на фондовете ще изпълнява и ролята на холдингов фонд на инструментите за финансов инженеринг по ОП „Конкурентоспособност“ 2007-2013 г. след изтичане на срока на сключеното Рамково споразумение с ЕИФ по Инициативите JEREMIE. Фондът на фондовете управлява и цикъла на реинвестиране на средствата по инициативата JESSICA по ОП „Регионално развитие“ от 2017 г.

В рамките на периода 2014-2020 г. Фондът на фондовете управлява финансов ресурс в размер на 1,2 милиарда лева по четири оперативни програми, както следва: ОП „Развитие на човешките ресурси“, ОП „Иновации и конкурентоспособност“, ОП „Околна среда“ и ОП „Региони в растеж“, както и Програмата за развитие на селските региони.

Използваните финансови инструменти в рамките на четирите оперативни програми и Програмата за развитие на селските региони за програмния период 2014-2020 г. са както следва:

- **ОП „Развитие на човешките ресурси“:**

– Микрокредитиране със споделен риск – с публичен финансов ресурс от 23,9 млн. лв. Инструментът цели подобряване на достъпа до финансиране за създаване и развитие на стартиращи предприятия; подкрепа на социалното предприемачество и насърчаване на предприемачеството сред уязвимите групи. Крайни получатели на помощта са фирми и самонаети лица, регистрирани преди не повече от 5 години, вкл. такива, които са представители на уязвимите групи – безработни над 6 месеца, младежи до 29 години, и хора с увреждания; социални предприятия. Типът на финансиране е инвестиционен или оборотен кредит в размер до 48 895 лв. Има и възможност за малък кредит до 5 000 лв. Срокът на погасяване е до 10 години, като възможният гратисен период за главницата и лихвата е до 3 години.
Средствата са предназначени за придобиване на материални и нематериални активи за развитие и разширяване на дейността на предприятието или самонаетото лице, за други разходи, свързани с основната стопанска дейност.

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

- Портфейлни гаранции с таван на загубите – 5 млн. лв. Портфейлната гаранция покрива до 80% от кредитния риск на финансовия посредник по всеки микрокредит, включен в гарантирания портфейл, до достигане на тавана на загуби от 25% на ниво портфейл. Микрокредитите са насочени към стартиращи предприятия, в т.ч. такива на лица от уязвимите групи, безработни повече от 6 месеца, младежи до 29 години, вкл. лица с увреждания и социални предприятия. Със средствата се финансират дейност за придобиване на материални и нематериални активи, работен капитал във връзка с развитие и разширение на дейността на предприятието или самонаетото лице, развитие и повишаване на уменията на работници и служители, или на приедприемачи в случай на самостоятелна заетост. Максималният размер на кредита, предоставян на крайния получател е 97 791 лв.
- За финансовия инструмент „Микрокредитиране със споделен риск“ към настоящия момент, вече има предоставено финансиране към крайните получатели, а за инструмента „Портфейлни гаранции с таван на загубите“ има избран финансов посредник, като предстои предоставяне на финансов ресурс на крайните получатели.

➢ **ОП „Иновации и конкурентоспособност“:**

– Фонд за ускоряване и начално финансиране I – с публичен финансов ресурс от 37,8 милиона лева, включително 10,4 милиона лева за подкрепа на предприятията засегнати от COVID-19. Частното съ-финансиране на ниво фонд е 3,5 милиона лева. Индивидуалният размер на инвестициите е: между 50 000 и 100 000 лв. в етапа на ускоряване и между 100 000 и 2 000 000 лв. в етапа на начално развитие. Отделно е налична и акселераторска програма за предоставяне на стратегическа подкрепа, обучение, менторство и др. Инвестира се в МСП за ускоряване и начален етап на развитие. Очакваният брой компании, които се очаква да бъдат подкрепени са 229.

– Фонд за ускоряване и начално финансиране II – с публичен финансов ресурс от 49,2 милиона лева, включително 13,6 милиона лева за подкрепа на предприятията, засегнати от COVID-19. Привлеченото частно съ-финансиране на ниво фонд е 1,5 милиона лева. Подпомагат се проекти с технологична насоченост и с висок потенциал за растеж за ускоряване и в начален етап на развитие. Индивидуалният размер на инвестициите за ускоряване и между 25 000 и 100 000 лв, а за начален етап на развитие е между 25 000 и 2 000 000 лв. Към фонда има акселераторска програма за оказване на стратегическа подкрепа, обучение и менторство на предприемачите. Очакваният брой на подрепените компании се очаква да бъде 125.

– Фонд за ускоряване и начално финансиране III – с публичен финансов ресурс от 37,4 милиона лева. Допълнително се предоставят 14,3 милиона лева за подпомагане на предприятия, засегнати от COVID-19. Привлеченото частно съ-

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

финансиране на ниво фонд е 5,1 милиона лева. По този инструмент се подкрепят само предприятия в начален етап на развитие, като индивидуалният размер на инвестициите е до 2 000 000 лв. Очакваният брой компании, които ще бъдат подкрепени се очаква да бъде до 53.

Целта на тези три инструмента е насърчаване на предприемачеството в България и улесняване на достъпа до финансиране на МСП, които са в начален етап от тяхното развитие. В допълнение, чрез прилагането на инструментите се цели създаване и развитие на нови устойчиви бизнеси, изпълнение на нови иновативни идеи, насърчаване развитието на предпримаческата екосистема в България и създаване на добавена стойност за получателите на помощта. Типа на финансиране е капиталови и квази-капиталови инвестиции.

– Фонд „Рисков капитал“ – с публичен финансов ресурс от 65,1 милиона лева, включително 18 милиона лева допълнителен ресурс, предоставен за подкрепа на предприятия, засегнати от COVID-19. Средствата идват от прекратения Фонд за технологичен трансфер. Привлеченото частно съ-финансиране на ниво фонд е 10,2 милиона лева. Целта на инструмента е подкрепа на предприемаческата екосистема в България, оказване на подкрепа на високотехнологични компании, с цел утвърждаването им и разширяване на дейността им, както и цялостно подобряване на достъпа до капитал за комерсиализация на разработените продукти и на цялостния капацитет за постигане на по-висок ръст, вкл. чрез прилагане на иновации. Крайни получатели на помощта са малки и средни предприятия, които имат висок рисков профил и са в относително ранен етап на развитие. Допустимите за финансиране сфери, включват: производство на стоки, използващи нови технологии, намаляващи разходите за единица продукт, високи технологии, софтуер и хардуер, електронна търговия, иновативни продукти и услуги. Предоставяното финансиране може да бъде под формата на капиталови и квази-капиталови инвестиции, като размерът на инвестициите е между 1,5 милиона и 6,8 милиона лева. Очаква се по фонда да бъдат подкрепени до 25 компании.

– Фонд „Мецанин/Растеж“ – с публичен финансов ресурс от 75,3 милиона лева. Привлечените частни средства следва да са минимум 30% от инвестирания в крайните получатели публичен ресурс. Инструментът цели осигуряване на достъп до алтернативно финансиране за малки и средни предприятия, които имат потенциал за растеж и са с планове за разширяване и подобряване на дейността си, разработване на нови продукти и услуги. Отделно чрез прилагането на финансовия инструмент се цели подобряване на финансовото и корпоративно управление на подкрепените предприятия с цел увеличаване на тяхната производителност и потенциал за навлизане на нови пазари. Крайни получатели на помощта по финансовия инструмент са малки и средни предприятия в „зрял“ етап на развитие. Финансирането е под формата на капиталови и квази- капиталови инвестиции, като предоставяната помощ е от 4,9 милиона до 13,7 милиона лева. Съществена част от ресурса се предоставя като мецанин финансиране или хибридна форма между

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

капиталово и дългово финансиране. През януари 2021 г. ФМФИБ сключи споразумение с финансов посредник, чрез който да бъде предоставяна помощта по фонда към крайните получатели.

– Портфейлни гаранции в таван на загубите COVID – 19 – с публичен финансов ресурс от 157,9 милиона лева. Средствата са пренасочени от прекратения финансов инструмент „Финансиране на малкия бизнес“ и трансформирания финансов инструмент „Портфейлни гаранции с таван на загубите за енергийна ефектност и иновации“. Кредитите се предоставят от избрани банки посредници с частен ресурс, при облекчени условия благодарение на кредитните обекчения от гаранцията. Целта на инструмента е улесняване на бизнеса до кредити за продължаване на дейността им, включително и за задоволяване на нуждите им от ликвидност и/или за преодоляване на финансови затруднения заради кризата, причинена от пандемията – COVID-19. Крайни получатели на помощта са малки и средни предприятия, ситуирани в България, а типа на предоставеното финансиране може да бъде под формата на кредитна гаранция за портфеил от нови заеми за фирми без достатъчно обезпечения, но с необходимост от подкрепа, в условията на COVID-19. Има възможност за комбиниране на гаранционен инструмент и лихвена субсидия в рамките на една операция, както и на преференциални лихви, занижени изисквания към обезпеченията и по-малка административна тежест. Гратисният период по кредита е до 2 години и възможната лихвена субсидия до 1 година е в размер на 4%.

➢ **ОП „Региони в растеж“:**

– Фонд за градско развитие - Север – с публичен финансов ресурс от 130,4 милиона лева;

– Фонд за градско развитие - Юг – с публичен финансов ресурс от 135,5 милиона лева;

– Фонд за градско развитие - София – с публичен финансов ресурс от 87,4 милиона лева.

Допълнителното частно съ-финансиране за трите фонда се набира от избраните финансови посредници, като то следва да е минимум 41% от общото финансиране по фондовете за градско развитие. Целта на инструмента по трите фонда е градско развитие (градски транспорт, подобряване на градската среда, културна и спортна инфраструктура), стимулиране на икономическия растеж в регионите, чрез развитие на зоните за икономическо развитие в градовете, повишаване на енергийната ефективност на еднофамилните жилишни сгради и студентски общежития, както и развитие на туризма, свързан с недвижими културни ценности с национално и световно значение. Крайни получатели на помощта са общини и общински предприятия, държавни институции и държавни дружества, частни фирми, публично-частни партньорства, неправителствени организации, институции на вероизповеданията и физически лица. Финансирането се предоставя

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

под формата на нисколихвени инвестиционни и оборотни кредити, вкл. за ДДС. Размерът на кредитите е до 39 116 600 лв. за градско развитие и до 19 558 300 лв. за регионален туризъм. Срокът за погасяване е до 20 години с до 3 години гратисен период, Предоставяните вградени гаранции за финансовите посредници са до 80% за всеки инвидуален кредит и до 25% за целия кредитен портфейл. Не се начисляват такси за управление на публичния ресурс и има облекчени изисквания за обезпечение. Изискваното самоучастие на крайните получатели е до 15% с възможност за намаляване, включително до 0% при определени случаи. Съществува възможност за комбиниране на кредитния ресурс с безвъзмездна финансова помощ за някои сектори.

- **ОП „Околна среда“:**

– Финансов инструмент – воден сектор – с публичен финансов ресурс от 225 милиона лева. Допълнителното финансиране е от Европейската банка за възстановяване и развитие. Целите на инструмента са насочени към допълване на безвъзмездното финансиране от ОП „Околна среда“ за допустими проекти на ВиК операторите; реконструкция и модернизация на инфраструктурата в сектор ВиК; подобряване на околната среда чрез намаляване на загубите на вода и постигане на съответствие със законодалтсството на ЕС в сферата на околната среда. Крайните получатели на помощта са ВиК оператори. Типът финансиране по този инструмент е предоставяне на заеми за ВиК оператори със срок на погасяване до 15 години и с до 3 години гратисен период, както и на гаранции за търговски банки, предоставящи кредити за финансиране на допустими проекти на ВиК операторите;

– Финансов инструмент – отпадъци – с публичен финансов ресурс от 50 милиона лева. Допълнителният финансов ресурс следва да бъде осигурен от банките-партньори. Целите на инструмента са насочени към повишаване на инвестиционния потенциал на частни и общински предприятия за реализиране на проекти за намаляване на депонирания битов отпадък, както и намаляване на количеството на депонирани битови отпадъци в страната. Крайни получатели на помощта са общини, които не използват безвъзмездни финансови средства за същите цели, предприятия с вече сключени договори с общини за третиране на отпадъци, както и нестопански организации с пилотни и демонстрационни проекти, за които не се отпуска безвъзмездна помощ. Типът на финансиране е под формата на кредити, съвместно с търговски банки, инвестиционни кредити със срок на погасяване до 240 месеца, кредити за оборотен капитал, свързан с инвестицията, със срок на погасяване до 60 месеца.

- **Програма за развитие на селските райони:**

– Кредити за бизнеса в селските райони – с публичен финансов ресурс от 38,3 милиона лева. Допълнителният финансов ресурс ще бъде привлечен от банки посредници. Целта на инструмента е икономическо развитие на селските райони,

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

повишаване на конкурентоспособността на земеделския сектор, и насърчаване на социалното приобщаване и подкрепа за устойчиво развитие на малките земеделски стопанства. Крайни получатели на помощта са земеделски производители и неземеделски бизнеси в селски райони. Типът на финансиране е под формата на кредити в евро или лева при облекчени условия за инвестиционни цели или за оборотни средства; самостоятелни заеми или кредити, допълващи вече получена безвъзмездна финансова помощ по отделни проекти. Размерът на кредитите е до 2 000 000 лева.

В рамките на настоящия програмен период 2014-2020 г. по ОП „Наука и образование за интелигентен разстеж“ не се прилагат финансови инструменти, а се предоставя само безвъзмездна финансова помощ, вкл. за образование и обучение през целия живот, в рамките на ПО 2, като и за активно приобщаване и социално-икономическа интеграция на учащите се.

Докато през първия програмен период, България нямаше достатъчно натрупана експертиза и ноу-хау и разчиташе на помощта на Европейската инвестиционна банка и Европейския инвестиционен фонд, то в рамките на втория програмен период 2014-2020 г., чрез създаването на Фонда на Фондовете и разширяването на полето на приложимост на финансовите инструменти, страната ни започна да трупа повече от необходимия капацитет, опит и умения за управление на финансовите инструменти.

4.2. Научени уроци от прилагането на финансови инструменти през програмните периоди 2007-2013 и 2014-2020 в държави-членки на ЕС

През програмния период 2007-2013 г. са били използвани финансови инструменти, създадени по линия на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Европейския социален фонд (ЕСФ), от 25 от общо 28 държави-членки на Европейския съюз (ЕС). Създадени са 972 финансови инструмента по ЕФРР и 53 по ЕСФ в целия ЕС. До края на 2014 г. в тези инструменти са направени вноски от около 16 милиарда евро от оперативните програми по двата фонда (15,2 милиарда евро от оперативните програми по ЕФРР и 0,8 милиарда евро от оперативните програми по ЕСФ). През програмния период 2007 – 2013 г. вноските от ЕС за финансови инструменти представляват 5% от общия размер на финансирането от ЕС за ЕФРР и 1% от общия размер на финансирането от ЕС по линия на ЕСФ за целия период.

Съгласно доклад на Европейската комисия, ГД „Регионална политика“ от 20.09.2017 г. ***„Обобщени данни относно напредъка по изпълнението на инструментите за финансов инженеринг, отчитани от Управляващите***

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

органи в съответствие с чл. 67 (2)(j) от Регламент (ЕС) No 1083/2006”[6], обобщените данни за изпълнението на финансовите инструменти, в частност тези по ЕСФ по видове фондове през програмния период 2007-2013 г., са както следва:

- 25 държави – членки са използвали инструменти за финансов инженеринг, от които 25 за подкрепа на МСП, 11 за градско развитие, 9 за енергийна ефективност и възобновяеми енергийни източници;
- Създадени са 1 058 финансови инструмента в ЕС: 77 холдингови фонда и 981 специфични фонда;
- 89% от финансовите инструменти са предоставяли подкрепа за предприятия, 7% за градско развитие и 4% за енергийна ефективност и възобновяеми енергийни източници;
- Средствата по финансовите инструменти са 16,4 милиарда евро, включително 11,3 милиарда евро по Структурните фондове;
- Плащанията към крайните ползватели са 15,2 милиарда евро, включително 10,1 милиарда евро по Структурните фондове – 93% от всички плащания по ФИ;
- Разходите за управление и такси, на основание от 81% от ФИ, които са отчетени са равни на 900 милиона евро или 6,7% от всички плащания по ФИ;
- Възстановени са ресурси в размер на 8,5 милиарда евро;
- Постигнатият ливъридж отчита значителни разлики между отделните инструменти, като в някои случай е до 20 пъти за гаранции и заеми и до 18 пъти за дялово/рисково финансиране;
- Подкрепени са 314 000 крайни ползватели;
- Средната предоставена подкрепа на краен ползвател е 40 000 евро;
- Осредненият размер на предоставените средства е 45 000 евро за заемни инструменти (вкл. микрофинансиране), около 16 000 евро за гаранции и около 410 000 евро за дялови участия;
- Създадени са 170 000 работни места, в резултат от прилагането на финансови инструменти.

Размерът на направените инвестициите от Европейския социален фонд във финансови инструменти през програмния период 2007-2013 г. е около 871,48 милиона евро, като 762,71 милиона евро са предоставени чрез различни финансови продукти на крайните получатели.

[6] https://www.fi-compass.eu/sites/default/files/publications/summary-data-FEI-situation.pdf

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

През програмния период 2014-2020 г. се насърчава все по-голямо използване на финансовите инструменти. Това е отразено и в Общия регламент – Регламент 1303/2013 г., предвиждащ разширено използване на финансови инструменти, за да се осигури изпълнение на целите на всички пет Европейски Структурни и Инвестиционни фондове и на всички тематични цели на програмите.

Заделените средства по финансови инструменти за петте ЕСИФ през периода 2014-2020 г. са около 21 милиарда евро от бюджета на ЕС, което съответства на около 31 милиарда евро общо отпуснати средства.

Въз основа на изготвени отчети от страна на Управлящите органи по оперативни програми, в съответствие с чл. 46 от Регламент (ЕС) № 1303/2013 г. към края на 2018 г., 24 държави-членки на ЕС използват финансови инструменти по всички ЕСИФ и 10-те (десетте) тематични цели (ТЦ), разпределени, както следва:

- 15,4% по ТЦ 1 „Засилване на научноизследователската дейност, технологичното развитие и иновациите“;
- 3,3% по ТЦ 2 „Подобряване на достъпа до информационни и комуникационни технологии и на тяхното използване и качество“;
- 56,2% по ТЦ 3 „Повишаване на конкурентоспособността на малките и средни предприятия (МСП);
- 15,5% по ТЦ 4 „Подпомагане на прехода към икономика с ниски нива на въглеродни емисии“;
- 0,1% по ТЦ 5 „Насърчаване на адаптацията към изменението на климата и превенция и управлението на рисковете“;
- 2,7% по ТЦ 6 „Опазване и защита на околната среда и насърчаване на ефективно използване на ресурсите“;
- 0,7% по ТЦ 7 „Насърчаване на устойчивия транспорт и подобряване на мрежовите инфраструктури“;
- 3,3% по ТЦ 8 „Насърчаване на устойчивата и качествена заетост и подкрепа за мобилността на работната сила“;
- 2,2% по ТЦ 9 „Насърчаване на социалното приобщаване и борба с бедността и дискриминацията“;
- 0,5% по ТЦ 10 „Инвестиции в образованието и обучението и ученето през целия живот“.

Финансовият принос на оперативните програми за финансови инструменти към 31/12/2018 г. е приблизително 22,1 милиарда евро, като 16,9 милиарда евро са по ЕСИФ. По същото време, общият брой на планираните и фунциониращи

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

финансови инструменти, отчетени към края на 2018 г. е 686, сравнен с общо 1 058 за програмния период 2007-2013 г. Това се дължи основно на консолидацията и рационализацията на някои финансови инструменти през програмния период 2014-2020 г.

Почти 9 милиарда евро са платени по различни финансови инструменти, включително 7 милиарда евро по ЕСИФ (около 41% от поетия финансови ангажимент по ЕСИФ), като до крайните ползватели са достигнали около 3,7 милиарда евро, от които 2,8 милиарда по ЕСИФ.

Към 31/12/2018 г., Управляващи органи от 8 държави-членки са отчели напредък по отношение на установяването и изпълнението на финансови инструменти, съ-финансирани по Европейския социален фонд (ЕСФ) и Инициативата за младежка заетост. Отчетено е създаването и функционирането на 51 финансови инструмента, като финансовият ангажимент по оперативните програми е 815 милиона евро, включително 573 милиона евро, финансирани от ЕСФ. Повечето финансови инструменти, подкрени от ЕСФ и Инициативата за младежка заетост са създадени по ТЦ 8 „Насърчаване на устойчивата и качествена заетост и подкрепа за мобилността на работната сила. Останалите финансови инструменти са по ТЦ 9 (в България, Унгария, Италия и Полша) и ТЦ 10 (в Италия и Португалия). Предоставяната помощ по финансовите инструменти по ЕСФ и Инициативата за младежка заетост е най-вече под формата на заеми и схеми за микрокредитиране, с някои изключения, вкл. 2 финансови инструмента, осигуряващи дялово финансиране в Германия и Полша.

Към края на 2018 г., 18 финансови инструмента по ЕСФ и Инициативата за младежка заетост са ангажирали 69 милиона евро от ресурсите по оперативните програми за крайните ползватели, като плащанията към тях са в размер на 49 милиона евро, от които 34 милиона евро са по ЕСФ. Подкрепени са 2 308 крайни ползватели, от които 1 389 микро предприятия и 773 физически лица.

Научените уроци по отношение на прилагането на финансови инструменти за подкрепа за стартиращи предприятия на студенти и докторанти и учене през целия живот, прилагани от отделните държави-членки на ЕС и други държави, могат да бъдат обобщени както следва:

Полша

Финансов инструмент „Заем за обучение от Фонда за труд“

Финансовият инструмент се прилага от 1997 г. на основание чл. 42 от Закона за насърчаване на заетостта и институциите на пазара на труда и представлява национална схема за финансиране на безработни и търсещи работа за придобиване на умения и знания, съответстващи на нуждите на пазара на труда. Схемата по прилагане на финансовия инструмент покрива цялата страна, но предоставянето и

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

управлението на заемите е на местно ниво. Местни бюра по труда, част от службите за публична заетост управляват процеса по предоставяне на заемите. Всяко бюро по труда изготвя собствена схема за предоставяне на заеми, определяйки конкретните правила и изисквания (условия за погашение и др.). Всеки получател на заем е длъжен да събира и съхранява цялата съпътстваща документация, като например получени разписки от обучителния курс, копия от учебни материали, документи за настаняване и др. Тази доументация следва да бъде предоставена на съответното бюро по труда. При неправилно и нецелево разходване на средствата, те трябва да бъдат възстановени от получателя.

Допустими получатели на помощта могат да бъдат безработни и хора търсещи работа, регистрирани в местното бюро по труда. Заемите са също допустими за предоставяне и на чужденци, съгласно разпоредбите на Закона за насърчаване на заетостта и институциите на пазара на труда.

Типът на обучителните курсове следва да са насочени към придобиване на умения, компетенции и знания, с оглед по-лесното включване на представителите на целевите групи на пазара на труда.

Източници на финансиране са държавния бюджет чрез Фонда за труд. Погасяването на вноските по заемите за представители на допустимите целеви групи ще се извършва от бъдещите им доходи при намиране на работа.

Максималният размер на предоставяния заем е до 3 325 евро, като лихвеният процент е 0%. Погашенията се договарят индивидуално във всяко местно бюро по труда, като започват веднага след приключване на обучителния курс и максималният погасителен период е 18 месеца.

Допустимите разходи включват: такси за обучения/ курсове, застраховки, пътни разходи, настаняване, тестове за физическо и психолигическо състояние.

Финансов инструмент „Създаване на нови работни места и насърчаване на предприемачеството в Мазовия, Полша.“

Инструментът представлява пилотна схема, прилагана по ОП „Човешки капитал“, съ-финансирана от Европейския социален фонд. В рамките на финансовия инструмент се предоставят заеми до 12 500 евро, както и обучение и бизнес консултации на гражданите в район Мазовия, които планират стартиране на собствен бизнес, но имат ограничен достъп до капитал. Заемите се предоставят с преференциални лихвени проценти и имат облекчени изисквания по отношение на предоставянето на обезпечения. Целта на инициативата е да се справи с вътрешно-регионалните несъответствия по отношение на съществуващата безработица, както и да насърчи предприемачеството, научно-изследователската и развойна дейност. Финансовият инструмент е показателен по отношение предоставянето на подкрепа

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

на хора, с недостатъчен капитал, но с иновативни идеи и умения за стартиране на собствен бизнес.Това е особено важно за области, където принципно липсват достатъчно възможности за работа, с цел подобряване на социално-икономическата ситуация. До края на 2015 г., финансовият инструмент е помогнал за създаването на 151 работни места, чрез предоставени заемни средства в размер на 1,6 милиона евро. Предоставяните заеми се комбинират с не-финансова подкрепа, включваща обучения и бизнес консултации, с цел насърчаване на устойчивостта на бизнеса и бизнес средата.

Този финансов инструмент би бил изключително полезен и за студенти, имащи идеи за развитие на собствен бизнес и предприемачество.

Германия

Комбиниран инструмент „AFBG 'Maister-BAFÃ“

Инструментът се изпълнява, в съответствие със Закона за насърчаване на кариерното развитие и Закона за подпомагане на допълнителното обучение/Закона за надграждащото обучение.Целта на прилаганият инструмент е да оказва подкрепа за придобиване на професионална квалификация или друга сравнима квалификация в определено професионално направление.

Инструментът е комбинация между безвъзмездна финансова помощ и дългов инструмент (заем). Заемът се предоставя от финансовата институция KfW. Федералното правителство субсидира заемите (финансира лихвените проценти по време на програмата/курса и гратисният период).

Допустими целеви групи включват хора, които са завършили професионално обучение (VET) и имат за цел да надградят постигнатото, с цел придобиване на по-висока професионална квалификация или друга сравнима квалификация в професионално направление. Комбинираният инструмент е достъпен и за чужденци, които притежават разрешение за пребиваване на територията на Германия.

Обучението обикновено протича в рамките на 2 или повече години при пълна ангажираност или 4 години при частична ангажираност (400 учебни часа при пълна ангажираност). Провеждането на обучение под дистанционна форма е допустимо при стриктно съблюдаване на Закона за защита на дистанционното обучение. Мултимедийните курсове са допустими, ако се допълват с практически занимания. Предоставя се подкрепа и за професионално обучение в чужбина, но само ако е в страни-членски на ЕС, и с които има сключени споразумения между отговорните институции. Направленията, за които се провежда обучението следва да съответстват на разпоредбите на Закона за професионално образование и обучение в Германия (федерален закон).

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

Периодът на подкрепата е до 24 месеца за обучение при пълна ангажираност и до 48 месеца за обучение при частична ангажираност.

Допустимите разходи включват такси и други разходи свързани с програмата за професионално обучение, ежедневни разходи. Размерът на помощта зависи от редица фактови, включително семейно положение на кандидата, брой деца, доходи на кандидата, доходи на съпруг/съпруга. Таванът на помощта за обучителни такси е до 10 226 евро; 30,5% безвъзмезфна помощ и 69,5% под формата на заем. Таванът на помощта за ежедневни разходи е 675 евро, първите 150 евро са заем, а останалите са под формата на грант (44%) и заем (56%). Допълнителният финансов ресурс за ежедневни разходи, включва: 215 евро за съпруг/съпруга (50% грант – 50% заем); по 210 евро на дете (50% грант – 50% заем).

Подкрепата за покриване на обучителни такси се предоставя независимо от размерът на дохода.

Погашенията по заема стартира след 2 години гратисен период и след приключване на програмата или изпита и може да бъде удължено до 6 години, при определени условия. Максималният погасителен период е 10 години. Минималният размер на месечната вноска по погашенията е 128 евро. Лихвеният процент е 0% по време на обучителната програма плюс 2 години гратисен период, след което кредитополучателя може да избере между фиксиран или гъвкав лихвен процент (по време на погасителния период). Предоставя се намаляване на лихвата по кредита с 25% при успешно преминаване на изпита.

Дания

Грантове за държавна образователна подкрепа и заеми за образование

Инструментите се предоставят в съответствие с Закона за държавната схема за отпускане на грантове и заеми в сферата на образованието в Дания. Прилага се от 1970 г. насам. Подрепата е комбинирана, под формата на безвъзмездна помощ и държавни заеми, субсидирани от правителството. Заемите се предоставят от датската Агенция за образователна подрепа, чрез частна търговска банка.

Има две основни програми за подкрепа:

- За учащи над 18 години, следващи в програми за общо и професионално образование. Няма ограничения за продължителността на този тип подкрепа и учащите се могат да я използват за неограничен брой курсове. (За учащите под 20 години, помощта зависи от доходите на родителите им.);
- За учащи във висша форма на образование. Получават месечни грантове/стипендии, съответстващи на продължителността на избраното общо или професионално обучение плюс 12 месеца. В рамките на предоставяните 70

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

гранта/стипендии, учащите се могат да сменят общите или професионалните курсове. Видът на обучителните курсове са общи и професионални за средно образование или висше образование.

Източниците на финансиране са държавата (грантове и кредитни субсидии); частна банка (текущи финансови ресурси) и самите индивиди (бъдещ доход за погашение на заемните средства). Лихвеният процент е до 4% на годишна база по време на самото обучение. Погашенията започват след не повече от 1 година след приключване на общообразователния или професионален курс и максималният погасителен период е до 15 години. Максималният размер на гранта на месец за учащи, живеещи с техните родители е до 5 792 датски крони, а максималният размер на заема на месец е до 7 592 датски крони на месец.

Фонд за предприемачество на Централна Дания

Финансовият инструмент е създаден през 2012 г. с финансиране от Европейския социален фонд и национално публично и частно финансиране. Инструментът е насочен към подпомагане на нови, интензивни на знания, научно-изследователски и иновативни бизнеси в района на Централна Дания. Фондът се прилага в рамките на ОП „Регионална конкурентоспособност и заетост“ 2007-2013 г. Типът финансиране в рамките на финансовия инструмент е под формата на заеми, капиталови и квази-капиталови инвестиции, в сътрудничество с други инвеститори и възможности за ползване на бизнес инкубатор и бизнес консултации и менторство. Инструментът е насочен към стартиращи инициативи и иновативни бизнес идеи, в най-ранния етап от тяхното развитие преди да имат достъп до заеми от търговски банки. Общият размер на финансирането по инструмента е 17 000 000 евро, като 8 500 000 евро се предоставят от Европейския социален фонд, 825 000 евро са национално публично финансиране, а частното финансиране е в размер на 7 740 000 евро. Фондът се прилага в периода април 2011 г. – април 2016 г. Ливиръджът на европейските средства е 2 пъти. Ливъриджът на публичните средства е 1,8 пъти. Основните резултати са 43 подкрепени предприятия и направени 15 400 000 евро инвестиции към април 2016 г. Тези инвестиции са подрепили създаването на 211 работни места с научно-изследователска насоченост и иновативна дейност.

Литва

Фонд за насърчаване на предприемачеството

Източникът на финансиране на фонда е Европейския социален фонд, в рамките на ОП „Развитие на човешките ресурси“ 2007-2013 г. Типът на финансиране е под формата на заеми, комбинирани с нефинансова подкрепа – обучения и бизнес

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

консултации. Крайните бенефициенти могат да се възползват и от други свързани инструменти като гаранции, лихвени субсидии, субсидии за покриване на заплати. Размерът на фонда е 14 480 000 евро (като приноса на ЕСФ е 100%). Нивото на усвояемост е 78,32% към декември 2013 г. Ливъриджът на средствата е 1, като реинвестициите са 24,2%. Фондът е подпомгнал над 1000 предприятия на млади предприемачи, с научно-изследователски и иновативни идеи като размерът на лихвените проценти е между 1,5 и 3,5% по-нисък в сравнение със заемните средства предоставяни от търговските банки. Създадени са над 1 700 нови работни места. Използвайки възможностите за предоставяне на заеми, вместно грантове, литовското правителство използва наново средствата за период от 5 години, за запълване на съществуващо пазарно несъвършенство/пазарен пропуск – достъп на млади хори и стартиращи предприятия до финансов ресурс за развитие на иновативни идеи.

4.3. Оценка на основните фактори за успех и неуспех

Финансовите инструменти в образованието, спомагат индиректно за решаването на въпросите със заетостта и професионалната реализация, като инвестициите в образование развиват предприемаческия дух и уменията и компетенциите на младите хора.

Основните предимства /фактори за успех/ от инвестициите в образование, развитие на умения и учене през целия живот, посредством финансови инструменти включват:

- Икономическа възвращаемост, в допълнение към създаването на социална стойност, особено когато инвестициите са насочени към създаването на МСП от млади хора;
- Поради факта, че възвръщаемостта на инвестициите в образование, пряко засяга придобиването на квалификация, използването на финансови инструменти може да насърчи хората, особено тези в неравностойно положение, да продължат да учат и да се развиват;
- Инвестициите в образование, спомагат за подобряване на потенциала за набиране на по-добри възможности за работа и професионална реализация.

Използването на финансови инструменти в образованието допринася за цялостно подобряване на достъпа и качеството на обучение, както и спомагат за по-добра професионална реализация.

Търсене на подобен тип финансиране /чрез финансови инструменти/ в сферата на образованието има от страна на:

- Студенти;
- Работещи хора, търсещи по-висока квалификация;

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

- Публични институции/неправителствени организации, провеждащи курсове за професионално обучение и квалификация;
- Публични и частни институции, осигуряващи начално и средно образование;
- Университети.

Финансирането се осигурява в рамките на оперативни програми, в комбинация с допълнителни ресурси, осигурени от страна на публични институции, фондации, банки, кредитни институции и се разпределя чрез финансови посредници.

Успешното реализиране на финансиране за образование, посредством финансови инструменти, зависи в голяма степен от наличието на цялостна рамка за подкрепа (напр. комбинирани стимули) осигуряваща връзката между образователната система и пазара на труда.

Според доклада на FiCompass *„Въвеждане на финансови инструменти за Европейския социален фонд“*, инвестиционните приоритети в сферата на образованието (тематична цел 10 – *инвестиции в образованието, обучението, включителното професионалното обучение за придобиване на умения и ученето през целия живот*), където финансовите инструменти имат относително голяма приложимост, включват:

- Подобряване на качеството, ефективността и достъпа до висше образование, с оглед увеличаване на дела на хората в него, особено на тези в неравностойно положение;
- Подобряване на равния достъп до учене през целия живот за всички възрастови групи, във формални и неформални условия, надграждане на знанията, уменията и компетентностите на работната сила и насърчаване на гъвкавите методи на обучение, включително чрез кариерно развитие и валидиране на придобитите компетентности.

Основните пречки /трудности/ при инвестирането в образование чрез използването на финансови инструменти е съществуването на относително голям времеви период между реализирането на инвестициите и генерирането на ползите от тях. В допълнение, несъответствието между времевия период на осъществяване на разходите и извличането на ползите е особено ясно подчертано сред младите кредитополучатели. Младите и учащи хора имат по-малък достъп до финансов ресурс, поради факта, че нямат достатъчно лични спестявания и възможност за предоставяне на обезпечения, недостатъчна кредитна история и малък професионален опит.

Използването на финансови инструменти в образованието и обучението е по-ограничено. Това се дължи на факта, че обучението най-често е включвано във финансови продукти насочени към насърчаването на създаването на работни места

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

и стартиращи малки и средни предприятия. Специфични финансови инструменти за мерки насочени към тематична цел 10 са по-рядко срещани, тъй като тези дейности, представляват допълнителни нефинансови услуги, част от предлаганите финансови продукти.

Тази тенденция се потвърждава през програмния период 2014-2020 г., като значителна част от предвидените финансови ресурси по ЕСФ, които се предоставят под формата на финансови инструменти (210,8 милиона евро) са за *тематична цел 9 – „насърчаване на социалното приобщаване, борба с бедността и всяка форма на дискриминация*“ и малка част за заделени за тематична цел 10 (24,5 милиона евро).

Съгласно горецитирания доклад на FiCompass *„Въвеждане на финансови инструменти за Европейския социален фонд“,* финансовите инструменти по тематична цел 10, намират по-малка приложимост по отношение на инициативи, свързани с:

- Намаляване и предотвратяване на преждевременното напускане на училище и насърчаване на равния достъп то добро и качествено ранно детско, начално и средно образование, включително формалните и неформални форми на обучение за реинтеграция в образованието и обучението;
- Подобряване на релевантността на образователните и обучителните системи към пазара на труда, улеснявайки прехода от образование към работа, подобряване на качеството на професионалното образование и обучение, включително чрез въвеждане на механизми за развитие на умения, адаптиране на учебни програми и изграждане и развитие на системи за учене на работното място, включително системи за дуално обучение и стажантски схеми.

4.4. Изготвяне на SWOT анализ на структурирането на финансови инструменти в периода 2014-2020 г.

Опитът от прилагане на ФИ в областта на образованието през програмния период 2014-2020 г. показва с**равнително слаб интерес към използване на ФИ в сектор образование чрез ЕСИФ.** Основните сектори, в които страните членки са прилагали финансови инструменти, като част от подкрепата по ЕСИФ в периода 2014-2020, разпределени по тематични цели (ТЦ) са следните:

- Развитие на малки и средни предприятия МСП (ТЦ3),
- Нисковъглеродна икономика (ТЦ4) и
- Научни изследвания и иновации (ТЦ1).

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

Инвестициите, чрез прилагане на финансови инструменти, са в разпределени приоритетно в областта на ТЦ3 (56.2%), следвани от ТЦ4 (15.5%) и ТЦ1 (15.4%)[7]. Планираните инвестиции в областта на образованието за програмния период 2014-2020 от общия ресурс, заделен за прилагане на финансови инструменти по оперативните програми, чрез ЕСИФ на сраните-членки за периода, са само 0.5%. От друга страна, според анализи на ЕК[8], секторите, в които прилагането на финансови инструменти не е достатъчно и има възможности за по-голямо използване на ФИ през програмния период 2021-2027 са: възобновяеми източници, градско развитие и транспорт, околна среда, информационни и комуникационни технологии, и научни и развойни дейности в МСП.

Анализът на срещнатите **основни трудности** при прилагането на финансови инструменти в рамките на подкрепата по ЕСИФ в програмния период 2014-2020 г. могат да бъдат групирани по следния начин:
Липсата на опит и информация. Основна трудност при прилагането на ФИ е липсата на достатъчно опит от страна на управляващите органи на оперативните програми за ползване и управление на ФИ. В този връзка УО не виждат възможностите на ФИ и при планирането не ги разглеждат като сериозна алтернатива на грантовете. Това важи и за България, особено в областите, където се приложиха финансови инструменти за първи път – околна среда и човешки ресурси. Липсата на опит с прилагането на ФИ в България, съответно доведе до дълги периоди от време, които бяха необходими за създаване и пускане на пазара на финансовите инструменти. В тази връзка анализите на използването на ФИ за програмния период 2014-2020 сочат[9], че е важно да се представят и промотират пред планиращите и пред други потенциално заинтересовани страни и инвеститори, предимствата и възможностите, които дават финансовите инструменти и особено възможностите за комбинирането им с безвъзмездна финансова помощ.

Конкурентни предимства на безвъзмездна финансова помощ (БФП). Друга основна трудност при прилагането на финансови инструменти е конкурирането им с предоставяната безмъзмездна финансова помощ. Там, където за едни и същи инвестиции се предлага финансиране под формата на БФП и ФИ, грантовете обикновено се предпочитат поради възможностите за получаване на доста висок процент безвъзмездна помощ.

[7] Financial instruments under the European Structural and Investment Funds_0, December 2019 г.
[8] Stocktaking study on financial instruments by sector. Progress to date, market needs and implications for financial instruments. Executive summary, 2020
[9] Stocktaking study on financial instruments by sector. The use of financial instruments in ‘urban development and transport sectors’, 2020.

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

Липса на интерес на пазара. Тази трудност пред прилагането на финансови инструменти може да бъде разглеждане като заимосвързана с предимствата на предоставянето на БФП. Възможностите за използване на БФП водят до отслабване на интереса на заинтересованите страни на пазара като бъдещи крайни получатели и / или потенциални финансови посредници).

Предизвикателства по време на фазите на проектиране/създаване на финансовите инструменти, прилагани през програмния период 2014-2020 г. най-общо тази група предизвикателства включва:

- Трудност при прилагане на правилата за държавна помощ;
- Трудност при разбиране и / или спазване на регулаторната рамка на ниво ЕС;
- Трудност при разбиране и / или спазване на регулаторните ограничения на местно ниво;
- Ограничена информираност за потенциала на финансовите инструменти сред ключовите заинтересовани страни.

Основните възможности за подобряване прилагането и усвояването на финансови инструменти в рамките на подкрепата по ЕСИФ в програмния период 2021-2027 г. включват следните общи елементи:

- *Финансовите инструменти могат да бъдат проектирани по начин, който обхваща няколко целеви сектора.* Това би могло да допринесе за:
    - Постигане на няколко цели на политиката и оперативната програма наведнъж;
    - Достигане на критичната маса крайни получатели, необходима, за да направи финансовия инструмент (и) жизнеспособен;
    - Повишаване на интереса от страна на потенциалните (публични и частни) мениджъри / посредници на фондове, тъй като проектираният (ите) финансов (и) инструмент (и) е (са) по-жизнеспособен (и).

Същият подход е валиден и за постигане на няколко цели в рамките на един сектор. Различните сектори, които да се „включват“ във всеки финансов инструмент, трябва да варират и зависят от нуждите и условията на местния пазар, включително наличието на управители на фондове / посредници с достатъчна широчина от умения и опит във въпросните сектори, както и от целите на политиката приоритет от управляващия орган.

- *Финансовите инструменти често могат да се проектират и прилагат заедно с компонента на безвъзмездната помощ.* Такъв компонент на безвъзмездни средства може да помогне за „намаляване на риска“ или за подобряване на финансовата жизнеспособност на проектите. Това може също да помогне за интегрирането на финансовия инструмент (и) в съществуващите секторни

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

финансови екосистеми, където безвъзмездните средства често са преобладаващи.

- *Финансовите инструменти могат да бъдат проектирани с поддържащ компонент за техническа помощ.* В допълнение към компонента за безвъзмездна финансова помощ финансовите инструменти могат да бъдат проектирани с компонент за техническа помощ, който в допълнение към подпомагането на създаването и прилагането на самия финансов инструмент може да предложи и подкрепа на крайните получатели, за да подпомогне подготовката и разработването на зрели и изгодни за финансиране проекти.

SWOT анализът обобщава анализ на силните и слабите страни, благоприятни възможности и заплахи за прилагането на финансови инструменти. Силните и слабите страни се характеризират като вътрешна среда за сектор „Образование“, а възможностите и заплахите са обусловени от външната среда за сектор „Образование“.

СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
➢ Финансовите инструменти дават възможност за реализиране на проекти, които в противен случай не биха се случили поради ограничен публичен финансов ресурс; ➢ Наличие на добри практики при прилагане на финансови инструменти чрез ЕСИФ в някои страни-членки на ЕС; ➢ Опит в прилагане на финансови инструменти в други сектори в България чрез ФМФИБ.	➢ Сравнително малък опит в прилагането на финансови инструменти за сектор Образование, чрез ЕСИФ в страните-членки на ЕС; ➢ Липса на опит в прилагане на финансови инструменти чрез ЕСИФ в сектор „Образование“ в България; ➢ Липсват опитни финансови посредници в сектора.
ВЪЗМОЖНОСТИ	**ЗАПЛАХИ**
➢ Комбинация от прилагане на финансови инструменти и използване на БФП за конкретни проекти; ➢ Комбинация от прилагане на финансови инструменти и лихвени субсидии и субсидии за гаранционни такси за подобряване на достъпа до частно финансиране на крайните получатели по програмата;	➢ Конкурентни предимства на безвъзмездна финансова помощ (БФП); ➢ Липса на интерес на пазара; ➢ Трудност при прилагане на правилата за държавна помощ; ➢ Ограничена информираност за потенциала на финансовите инструменти сред ключовите целеви групи.

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

➢ Прилагане на техническа помощ за създаване и прилагане на финансов инструмент, съвместно с подготовка и разработване на зрели и изгодни за финансиране проекти ➢ Комбинация от прилагане на финансови инструменти чрез ЕСИФ с други финансови инструменти на ЕК.	

4.5. Поуки за прилагане на финансови инструменти през следващия програмен период 2021-2027 г.

4.5.1. Оценка на административния капацитет на Управляващия орган на ПО 2021-2027 г.

Изпълнителна агенция „Оперативна програма Наука и образование за интелигентен растеж“ е създадена на 1 ноември 2017 г. с постановление № 237 на Министерски съвет, обнародвано в Държавен вестник, брой 86, от 27.10.2017 г., с цел управление на Оперативната програма „Наука и образование за интелигентен растеж“. Изпълнителна агенция „Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ е второстепенен разпоредител с бюджетни средства към министерството на образованието и науката. Изпълнителната агенция се управлява от изпълнителен директор, като управленската структура обхваща още заместник изпълнителен директор и главен секретар. Структурата включва една главна дирекция „Верификация“ с два отдела – „Техническа верификация“ и „Финансова верификация“, пет дирекции – „Управление на риска и контрол“, „Програмиране, наблюдение и оценка“, „Подбор на проекти и договаряне“, „Финансово планиране, счетоводство и плащания“ (с два отдела „Счетоводство и плащания на оперативната програма“ и „Счетоводство и плащания на изпълнителната агенция“) и „Администрация и управление“ и териториални звена в 13 областни града. Дейността, структурата, организацията на работа и числеността на персонала на Изпълнителна агенция "Оперативна програма "Наука и образование за интелигентен растеж" се определят от Устройствен правилник на Изпълнителна агенция "Оперативна програма "Наука и образование за интелигентен растеж" Приложение № 3 към ПМС № 237 от 23.10.2017 г., обн., ДВ, бр. 86 от 27.10.2017 г., в сила от 1.11.2017 г., изм. и доп., бр. 24 от 22.03.2019 г., в сила от 22.03.2019 г.

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

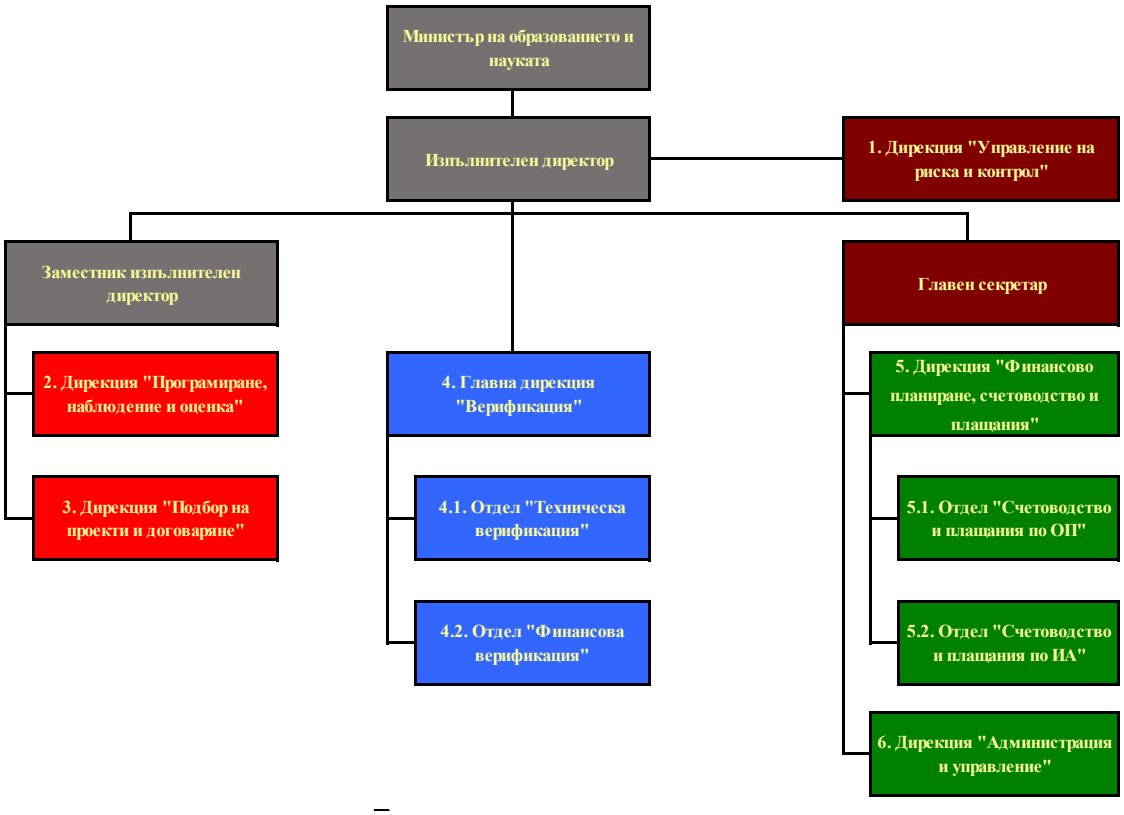

Фигура 1 Административна структура на ИА ОПНОИР

Изпълнителна агенция изпълнява функциите на управляващ орган на Оперативна програма "Наука и образование за интелигентен растеж" 2014 – 2020 г. (ОП НОИР) и всички произтичащи от това задължения и отговорности съгласно националното законодателство и правото на Европейския съюз, което включва следните основни отговорности:

- Организиране на процесите по планиране, програмиране и изменение на ОП НОИР;

- Подготовка и обявяване на процедури за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по ОП НОИР, включително цялостна организация и координация на оценителния процес;

- Наблюдение и контрол на изпълнението на договори/заповеди за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по ОП НОИР и верификация на разходите, извършени от бенефициентите;

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

- Изпълнение функциите на секретариат на Комитета за наблюдение по ОП НОИР;

- Организиране, изпълнение и отчитане на мерките за информация и публичност по ОП НОИР;

- Управление на финансовите ресурси при съблюдаване на законосъобразното и целесъобразното разходване на паричните средства и ползването на активите;

- Съблюдаване функционирането на системите за управление и контрол, включително осъществяване на предварителен контрол за законосъобразност на всички документи и действия, свързани с финансовата дейност, преди вземане на решение за поемане на задължение и извършване на разходи;

- Отчетност и докладване, включително изготвяне и предоставяне на сертифициращия орган чрез Информационната система за управление и наблюдение на средствата от Европейските структурни и инвестиционни фондове (ИСУН) докладите по сертификация и декларациите за допустимите разходи;

- Подготовка, управление и изпълнение на бюджетните линии по приоритетна ос "Техническа помощ" на ОП НОИР;

- Планиране и организиране обучението и развитието на персонала и повишаване на професионална квалификация на служителите на Агенцията.

Агенцията изпълнява и други дейности, произтичащи от задълженията по изпълнение, управление и контрол на програмни инструменти, подкрепящи науката и образованието, или възложени с акт на Министерския съвет или на министъра на образованието и науката. Чрез изпълнението на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014-2020 (ОП НОИР), Изпълнителната агенция подкрепя реформата в предучилищното и училищното образование, както и във висшето образование, по-специално чрез подобряване на съответствието между резултатите от тях и нуждите на пазара на труда и засилване на сътрудничеството между образованието, научноизследователските институти и бизнеса.

По информация от Информационна система за управление и наблюдение на средствата от ЕС в България 2020 (ИСУН 2020) общия бюджет на ОП НОИР е в размер на 634 225 572 евро, разпределени по фондове, както следва:

- ЕФРР - 186 989 211 евро;
- ЕСФ - 352 102 522 евро;
- НФ - 95 133 836 евро.

Общо към 30.09.2020 г. по ОП НОИР са сключени 307 договора за предоставяне на БФП на обща стойност 625 924 684 евро, като общия брой на бенефициенти по програмата е 204. Реално изплатените суми са в размер на 326 909 395 евро, а

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

верифицираните и сертифицираните суми са съответно в размер на 218 567 269 евро и на 198 271 200 евро. За подобряване на процеса на кандидатстване към поканите за представяне на проектни предложения по процедурите на директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ ИА ОПНОИР публикува Насоки за кандидатсване, включващи цели и индикатори на процедурата, общ размер на безвъзмездната финансова помощ и нейния максимален и минимален размер за конкретен проект, допустимост на кандидати, партньори, дейности и разходи по процедурата. За подобряване на процеса на изпълнението и отчитането на дейности и разходи по проекти, съфинансирани чрез ОП НОИР, ИА ОПНОИР публикува Ръководства за бенефициенти за изпълнение на административни договори за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ. Ръководствата се предоставят на всички заинтересовани страни за запознаване още в процеса на кандидатстване за представяне на проектни предложения по процедурите на директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ.

Тези данни показват големите отговорности на ИА ОПНОИР през програмния период 2014-2020 г. За тяхното изпълнение е необходимо Изпълнителната агенция да притежава и поддържа необходимия административен капацитет. За неговата оценка са анализирани данни, предоставени от ИА ОПНОИР, както и налични такива в годишните доклади за ипълнението на ОП НОИР, налични на интернет страницата на ИА ОПНОИР.

Анализът на данните за персонала на ИА ОПНОИР показва, че постепенно Изпълнителната агенция попълва персонала по щатно раписание, като към 24.11.2020 г. незаети са 6 щатни бройки. Текучеството в последните години е доста голямо, но Ръководството на агенцията предприема своевременни мерки за възстановяване и надграждане на броя на заетите длъжности. С най-голямо текучество са Дирекция „Подбор на проекти и договаряне" с общо напуснали 11 бр. и 13 бр.новоназначени при 14 бр. по щатно разписание и Дирекция "Програмиране, наблюдение и оценка“ с общо напуснали 6 бр. и 9 бр. новоназначени при 13 бр. по щатно разписание.

УО на ОПНОИР предприема последователни мерки за засилване на капацитета на служителите си по програма за превенция и борба с нередностите и измамите. През 2019 г. УО на ОПНОИР организира общи обучения на 95 служители, във връзка с приети нови или актуализирани нормативни актове на ЕС за програмен период 2014 – 2020 г. за защита на финансовите интереси на ЕС в приходната и разходната област. През 2019 г. 74 служители на УО на ОПНОИР са преминали обучения, свързани с анализ на риска, верификация и одит на средства от ЕСИФ, системи за управление и контрол, управление на риска от нередности и конфликт на интереси, съдебна практика при управление на средствата от ЕСИФ, финансови корекции за нередности при усвояване на средства от ЕСИФ във връзка с новите Насоки на ЕК за определяне на финансови корекции и Наредбата за посочване на нередности,

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

представляващи основания за извършване на финансови корекции, както и са организирани специализирани обучения за 62 служители на УО по прилагане на индикаторите за измама („червените флагове“), съгласно Насоките на ЕК за Оценка на риска от измами и ефективни и пропорционални мерки за борба с измамите или други специфични обучения за борба с измамите за 2019 г.

За организиране на дейностите по подготовка на новия програмен период 2021-2027 г. бе прието **Решение № 196 от 11 април 2019 г. на МС** за одобряване на Анализ на социално-икономическото развитие на България 2007-2017 г. за определяне на националните приоритети за периода 2021-2027 г., на Списък с целите на политиките, които да бъдат подкрепени през програмен период 2021-2027 г., и на Списък с програми и водещи ведомства за разработването им е одобрен индикативен Списък с програми и водещи ведомства за разработването на всяка програма за програмен период 2021-2027 г. В Решението, Министерство на образованието и науката е одобрено за водещо ведомство по отношение на „Оперативна програма за наука и образование“. С **Решение № 495 от 21 юли 2020 г. на МС** за изменение и допълнение на Решение № 196 на Министерския съвет от 11 април 2019 г. наименованието на „Оперативна програма за наука и образование“ се замени с „Програма за образование“. С **Решение № 496 от 21 юли 2020 г. на МС** за изменение на Решение № 335 на Министерския съвет от 2019 г. за одобряване на индикативно финансово разпределение на средствата от Европейския социален фонд+, Европейския фонд за регионално развитие и Кохезионния фонд за програмен период 2021 – 2027 г. по цели на политиката и програми (РМС № 496/2020 г.) индикативните финансови средства по бъдещите програми за програмен период 2021-2027 г. са преразпределени, с което „Програма за образование" остава еднофондова, с финансиране по линия на **ЕСФ+ в размер на 786 795 000 милиона евро**, а предвиденото първоначално финансиране по ЕФРР се извежда от обхвата на програмата. **Общият бюджет на „Програма за образование" за програмния период 2021-2027 г. вкл. с националното съфинансиране е в размер на 977 697 187 евро**.

Анализът на административния капацитет на ИА ОПНОИР за прилагане на финансови инструменти през следващия програмен период 2021-2027 г. показва, че в агенцията има достатъчно натрупан опит в процесите на кандидатстване, оценка и изпълнение на сключените договори за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ. Административният капацитет на агенцията се повишава ежегодно с предприетите действия за организиране и провеждане на специализирани обучения на служителите. В рамките на Подготовка и обявяване на процедури за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Приоритетна ос 1 "Научни изследвания и технологично развитие" на ОП НОИР, включително цялостна организация и координация на оценителния процес, като част от документите за кандидатстване са изготвен Финансов анализ за конкретно проектно предложение,

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

който се изготвя в съответствие с Приложение III от Регламент за изпълнение (ЕС) 2015/207 на Комисията (в частта „Финансов анализ”) и Насоките на Европейската комисия за изготвяне на Анализ разходи-ползи на инвестиционни проекти (в частта „Финансов анализ” и частта „Научни изследвания, развитие и иновации“). В рамките на тази приоритетна ос вече са сключени 16 договора за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, съответно с прегледани и положително оценени финансови анализи на проектните предложения, като успоредно с това са оценени и съответните подадени Формуляри за кандидатстване по тях. Изготвянето на Финансов анализ и Формуляр за кандидатстване представляват съществена част от документите, които си изискват в условия на кандидатстване за финансиране при прилагане на финансови инструменти. Тяхната правилна и последователна оценка е от решаващо значение за одобряването на подадено проектно предложение и в тази връзка заключението за **оценката на административния капацитет на ИА ОПНОИР в тази посока е положителна**. В качеството си на УО на ОПНОИР, ИА ОПНОИР прилага необходимите системи за управление и контрол на ОПНОИР, които могат да бъдат успешно използвани и в процесите на прилагане на финансови инструменти през програмния период 2021-2027 г. В допълнение на тази положителна оценка са сравняването на общите бюджети на ОПНОИР и ПО, които ще са предмет на управление на УО на ОПНОИР - общият бюджет на ОП НОИР е в размер на 690 244 016 евро към 31.05.2021 г., докато общият бюджет на „Програма за образование" за програмния период 2021-2027 г. е в размер на 977 697 187 евро. Разликата в абсолютна стойност не бива да бъде решаваща при определянето на оценката за административния капацитет, а по-скоро да даде насоки за неговото повишаване и поддържане.

Независимо от това пред агенцията стоят определени предизвикателства за следващия програмен период. Едно от тези предизвикателства е свързано с повишаване на капацитета на УО по отношение на специфичната експертиза конкретно в сферата на подкрепа чрез финансови инструменти. Друго предизвикателство е да бъде намерен необходимия баланс при изпълнение на функциите на УО на ОПНОИР и УО на ПО в периода 2021-2023 г. през който ще бъдат застъпени изпълнението на двете програми. Особено критичен се очаква да бъде периода през 2023 г., когато е планирано приключването на голяма част от проектите по ОПНОИР, най-вече тези свързани с изпълнението на проекти по Приоритетна ос 1 "Научни изследвания и технологично развитие", като през тази година се очаква и да бъде ускорено кандидатстването и изпълнението на договори по ПО 2021-2027 г. Допълнително предизвикателство пред агенцията, но в по-краткосрочен план, е възможността за необходимост от прехвърляне на частичен кадрови ресурс към новосформираната Държавна агенция за научни изследвания и иновации (ДАНИИ). Това по-скоро е предизвикателство пред цялата администрация на страната, но в частност по наша оценка най-засегнати могат да

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

бъдат управляващите органи по оперативните програми в програмния период 2014-2020 г.

4.5.2. Изследване на потенциала на висшите училища за включване при прилагането на подкрепа чрез финансови инструменти и други финансови източници

Изследването на потенциала на висшите училища за включване при прилагането на подкрепа чрез финансови инструменти по „Програма за образование“ 2021-2027 г. е извършено въз основа на наличните данни за изпълнение на проекти по ОП НОИР 2014-2020 г., съгласно публична информация в ИСУН и на интернет страницата на ОП НОИР, както и анализ на попълнените въпросници от висшите училища, получени по време на проучването на мнението на основните целеви групи (потенциални крайни получатели) в процеса на разработване на финансови инструменти за програмния период 2021-2027 г.

Висшите училища са бенефициенти по ОП НОИР 2014 – 2020 по следните приоритетни оси и процедури:

По приоритетна ос 1 - Научни изследвания и технологично развитие – 7 договора за предоставяне на БФП в процес на изпълнение

По процедура № BG05M2OP001-1.001 Изграждане и развитие на центрове за върхови постижения - общ бюджет на БФП за висши училища - 59,537,432 лв.

Софийски университет "Св.Климент Охридски".

По процедура № BG05M2OP001-1.002 Изграждане и развитие на центрове за компетентност - общ бюджет на БФП за висши училища - 107,738,712 лв.

Медицински университет - Пловдив;

Медицински университет - Плевен;

Софийски университет "Св.Климент Охридски";

Технически университет – Габрово;

Университет за национално и световно стопанство.

По процедура № BG05M2OP001-1.003 Допълваща подкрепа за научни организации с одобрени проекти по Рамкова програма Хоризонт 2020, Конкурс Widespread-Teaming, Фаза 2 - общ бюджет на БФП за висши училища - 29,203,119 лв.

Софийски университет "Св.Климент Охридски".

По приоритетна ос 2 - Образование и учене през целия живот - 10 приключили договора за предоставяне на БФП и 5 договора за предоставяне на БФП в процес на изпълнение

По прцедура № BG05M2OP001-2.009 Подкрепа за развитието на докторанти,

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

постдокторанти, специализанти и млади учени - Фаза 1 - общ бюджет на БФП за висши училища - 9,285,641 лв.

Висше Военноморско Училище "Никола Йонков Вапцаров";

Икономически Университет – Варна;

Лесотехнически университет;

Медицински университет – Пловдив;

Международно висше бизнес училище – Ботевград;

Национален Военен Университет "Васил Левски" – Велико Търново;

Русенски Университет "Ангел Кънчев";

Софийски университет "Св. Климент Охридски" чрез Факултет по славянски филологии;

Софийски университет "Св. Климент Охридски" чрез Факултет по химия и фармация;

Софийски университет "Св. Климент Охридски";

Стопанска академия "Димитър Апостолов Ценов" – Свищов;

Технически Университет – София;

Университет за национално и световно стопанство;

Медицински университет – Плевен чрез Факултет "Медицина";

Химико-технологичен и металургичен университет чрез Департамент по физико-математични и технически науки.

Разпределени по географски принцип висшите училища, като бенефициенти по ОП НОИР, представят всички райони н планиране, с изключение на Югоизточния. Тяхното разпределение е по следния начин:

- Северозападен – 1;
- Северен централен – 4;
- Североизточен – 2;
- Югозападен – 6;
- Южен централен – 1.

Общо по ОПНОИР висшите училища са бенефициенти по 22 договора за предоставяне на БФП, като 10 от тях са приключили и 12 са в процес на изпълнение. Като тяхното разпределние по географски принцип е следното:

- Северозападен – 2;
- Северен централен – 4;

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

- Североизточен – 2;
- Югозападен – 12;
- Южен централен – 2.

По тези договори бенефициенти са общо 14 висши училища, като сключените договори за предоставяне на БФП са на обща стойност от 205,764,904 лв. За изпълнението на сключените договори за предоставяне на БФП УО на ОПНОИР предоставя на бенефициентите нарочни ръководства за изпълнение на административни договори за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ. От една страна тези ръководства са задължителни за изпълнение от страна на бенефициентите, но от друга - имат за цел да улеснят бенефициентите в процесите на планирането, изпълнението и отчитането на дейности и разходи по проектите. Ръководствата включват комплекс от указания към бенефициентите за спазване на законосъобразността при възлагане на обществени поръчки за избор на изпълнители, както и при разходване на публичните средства, тяхната проследимост и отчитане; недопускането на нередности по време на изпълнението на договорните отношения; начините на предприемане на мерки за избягване на конфликт на интереси, както и спазване на мерките за информираност и публичност по време на изпълнението на договора за предоставяне на БФП. Стриктното спазване на изпълняването на разпоредбите на Ръководствата от страна на Висшите училища, като Бенефициенти по ОПНОИР, е изградило в тях необходимата култура за тяхната роля и отговорности. Независимо от това бенефициентите на програмата периодично са информирани от УО на ОПНОИР за най-често допусканите грешки, установени при осъществяването на последващ контрол на обществени поръчки, с оглед недопускане или намаляване на случаите за определяне на финансови корекции, които се прилагат спрямо разходите, финансирани от Европейския съюз, при несъответствие с правилата за възлагане на обществени поръчки. Целта на този последващ контрол е да се установи дали поисканите от бенефициентите за възстановяване от оперативната програма разходи за доставки, услуги и строителство са допустими и дали при тяхното извършване е спазено националното и европейско законодателството в областта на обществените поръчки. В хода на последващия контрол УО на ОПНОИР детайлно проверява спазването на правилата относно: избора на вида на процедурата за обществена поръчка, начина на обявяване на процедурата в РОП и Официален вестник на ЕС, сроковете за получаване на документация за участие и за получаване на оферти, критериите за подбор, методиката за оценка, техническите спецификации, даването на разяснения по документацията за участие и тяхното обявяване, отстраняването на участниците, съответствието на избрания изпълнител с всички изисквания, равното третиране на участниците, изпълнението на сключените договори за обществени поръчки, изменението на договорите и на първоначално обявените условия от възложителя. Подходът, използван от УО на ОПНОИР при извършване на последващ контрол за законосъобразност и при определяне финансовото влияние на нарушенията, е изцяло заимстван и в съответствие с този на одитния орган Изпълнителна агенция „Одит на средствата от Европейския съюз“, като за целта УО на ОПНОИР използва единен систематичен подход при извършването на последващ контрол за законосъобразност. В

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

заключение на извършения последващ контрол УО на ОПНОИР преценява, че основните причини за най-често допускани грешки от бенефициентите са сравнително честите изменения на нормативната уредба в областта на обществените поръчки, което налага своевременното адаптиране на възложителите към извършените промени; наличието на различни видове процедури за избор на изпълнител със съответната специфика при провеждането им, което затруднява възложителите, особено в случаите, когато не разполагат с експертен персонал в областта на обществените поръчки; Сложност на законодателството и приложимите други актове, относими към изпълнението на проектите, финансирани със средства от ЕС. Предвид установените констатации по време на последващия контрол УО на ОПНОИР се стреми да провежда встъпителни и при необходимост допълнителни обучения на бенефициентите, свързани с приложението на нормативната уредба в областта на обществените поръчки, както и запознаването им с нередностите съгласно Насоките на ЕК за определяне на финансови корекции, съответно Наредбата за посочване на нередностите, като същевременно им оказва съдействие и чрез предоставяне на материали, свързани с установените в практиката на Одитиращия орган нередности в областта на обществените поръчки. Увереността на УО на ОПНОИР е, че извършвания последващ контрол ще бъде от полза за всички възложители - бенефициенти по оперативната програма и ще допринесе както за своевременното идентифициране на потенциални проблеми, така и за предотвратяване допускането на нередности с цел избягване определянето на финансови корекции. Във всички въвеждащи обучения за бенефициентите през 2019 г. УО на ОПНОИР включи добри практики и често срещани проблеми и грешки в областта на провеждането на обществени поръчки, както и най-честите грешки, водещи до извършването на финансови корекции по проекти, съфинансирани от ЕСИФ, както и по отношение начините за сигнализиране за нередност; изясняване на понятията „нередност“, „съмнение за измама“ и „измама“ и действията на УО на ОПНОИР в случай на тяхното идентифициране. На база идентифицираните затруднения при ефективното изграждане и развитие на ЦВП и ЦК, финансирани по ПО1, УО на ОПНОИР предприе редица мерки за подпомагане на бенефициентите, като консултиране на бенефициентите по ПО1 чрез организиране на редовни месечни и индивидуални срещи. Тези срещи са полезен инструмент за мониторинг на изпълнението на проектите и дават възможност много бързо да се намират решения на текущо възникнали проблеми; привличане на външна експертна помощ в подкрепа на УО и бенефициентите по ПО1.

Гореописаните мерки от страна УО на ОПНОИР за повишаване на административния капацитет на бенефиентите по ОПНОИР и в частност на висшите училища, като такива, несъмнено имат своето отражение в положителна посока. В годишния доклад на ОПНОИР за изпълнението на програмата за 2019 г. са идентифицирани конкретни проблемни области, касаещи изпълнението на договорите за предоставяне на БФП, както и са предприети мерки за тяхното намаляване или отстраняване. Не са налични конкретни данни за наложени финансови или административни санкции на висши училища, като бенефициенти на програмата.

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

В допълнение на изследването на потенциала на висшите училища за включване при прилагането на подкрепа чрез финансови инструменти по ПО 2021-2027 е изготвен анализ на попълнените въпросници от висшите училища, получени по време на проучването на мнението на основните целеви групи (потенциални крайни получатели) в процеса на разработване на финансови инструменти за програмния период 2021-2027 г. Интерес в използването на финансови инструменти декларират по малко от ½ от участвалите в анкетата висши училища, като основно са в областта на обществените науки. Около 77 % от висшите училища имат опит в проекти, финансирани с БФП и са използвали финансови инструменти, като почти половината от положително отговорилите отново са в областта на обществените науки.

14. Имате ли интерес към използването на финансови инструменти?				
Област на образование и обучение / Район на планиране	**Да**	**Не**	**Не мога да отговоря**	**Общо**
Висше училище	**6**	**5**	**2**	**13**
Естествени науки		**2**		**2**
Югозападен		2		2
Естествени науки, Медицински и здравни науки, Обществени науки, Хуманитарни науки и изкуства		**1**		**1**
Югозападен		1		1
Обществени науки	**5**	**2**	**1**	**8**
Северен централен	1			1
Северозападен	2			2
Североизточен			1	1
Югозападен	2	2		4
Технически науки, Обществени науки			**1**	**1**
Южен централен			1	1
Хуманитарни науки и изкуства	**1**			**1**
Югозападен	1			1
Общо	**6**	**5**	**2**	**13**

Табл. 13 Висши училища – интерес към използване на финансови инструменти

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

15. Имате ли опит във проекти, финансирани със средства на ЕС - използване на БФП/Финансови инструменти (ФИ)/Кредити?						
Област на образование и обучение / Район на планиране	**Използвали сме ФИ**	**Използвали сме ФИ, Получавали сме кредити**	**Нямам опит**	**Получавали сме БФП**	**Получавали сме БФП, Използвали сме ФИ**	**Общо**
Висше училище	**1**	**1**	**3**	**7**	**1**	**13**
Естествени науки				**2**		**2**
Югозападен				2		2
Естествени науки, Медицински и здравни науки, Обществени науки, Хуманитарни науки и изкуства	**1**					**1**
Югозападен	1					1
Обществени науки			**3**	**4**	**1**	**8**
Северен централен				1		1
Северозападен			1		1	2
Североизточен				1		1
Югозападен			2	2		4
Технически науки, Обществени науки		**1**				**1**
Южен централен		1				1
Хуманитарни науки и изкуства				**1**		**1**
Югозападен				1		1
Общо	**1**	**1**	**3**	**7**	**1**	**13**

Табл. 14 Висши училища – опит при използване на БФП/финансови инструменти

Като цяло участвалите в проведената анкета висши училища декларират наличие на експертиза за управление и отчитане на проекти (90%) и на експертна възможност за разработване на конкретно проектно предложение, с който да кандидатстват за финансиране, включително и за изготвяне на бюджет и бизнес план за финансиране (над 76%).

28. Имате ли на водещи позиции в организацията експерти, които имат опит в управлението и отчитането на проекти?				
Област на образование и обучение / Район на планиране	**Да**	**Не**	**Не отговорили**	**Общо**
Естествени науки	**1**		**1**	**2**
Висше училище	**1**		**1**	**2**
Югозападен	1		1	2
Естествени науки, Медицински и здравни науки, Обществени науки, Хуманитарни науки и изкуства	**1**			**1**
Висше училище	**1**			**1**
Югозападен	1			1
Обществени науки	**6**	**1**	**1**	**8**
Висше училище	**6**	**1**	**1**	**8**
Северен централен	1			1
Северозападен	2			2
Североизточен	1			1
Югозападен	2	1	1	4
Технически науки, Обществени науки	**1**			**1**
Висше училище	**1**			**1**
Южен централен	1			1
Хуманитарни науки и изкуства			**1**	**1**
Висше училище			**1**	**1**
Югозападен			1	1
Общо	**9**	**1**	**3**	**13**

Табл. 15 Висши училища – налична експертиза за управление и отчитане на проекти

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

	40. Имате ли експерти, които биха могли да разработят бюджет/ бизнес план за финансиране на проект за реализиране на някоя от вашите идеи?			
39. Имате ли експерти, които биха могли да разработят проект, с който да кандидатствате за финансиране?	**Да**	**Не**	**Не мога да отговоря**	**Общо**
Висше училище	**10**	**1**	**2**	**13**
Естествени науки	**1**		**1**	**2**
Югозападен	1		1	2
Да			1	1
Не мога да отговоря	1			1
Естествени науки, Медицински и здравни науки, Обществени науки, Хуманитарни науки и изкуства	**1**			**1**
Югозападен	1			1
Да	1			1
Обществени науки	**6**	**1**	**1**	**8**
Северен централен	1			1
Да	1			1
Северозападен	2			2
Да	2			2
Североизточен	1			1
Да	1			1
Югозападен	2	1	1	4
Да	2			2
Не		1		1
Не мога да отговоря			1	1
Технически науки, Обществени науки	**1**			**1**
Южен централен	1			1
Да	1			1
Хуманитарни науки и изкуства	**1**			**1**
Югозападен	1			1
Да	1			1
Общо	**10**	**1**	**2**	**13**

Табл. 16 Висши училища – налична експертиза за подготовка на проектно предложение

От друга страна обаче при случай за разработване на проект за финансиране, чрез финансов инструмент, тази готовност намалява до около 60%, като познаването на правилата и принципите на предоставяне на финансови инструменти споделят около 53% от участвалите в анкетата висши училища.

25. Бихте ли могли да разработите проект за кандидатстване с финансов инструмент?			
Област на образование и обучение / Район на планиране	**Да**	**Не**	**Общо**
Висше училище	**8**	**5**	**13**
Естествени науки		**2**	**2**
Югозападен		2	2
Естествени науки, Медицински и здравни науки, Обществени науки, Хуманитарни науки и изкуства	**1**		**1**
Югозападен	1		1
Обществени науки	**5**	**3**	**8**
Северен централен		1	1
Северозападен	2		2
Североизточен	1		1
Югозападен	2	2	4
Технически науки, Обществени науки	**1**		**1**
Южен централен	1		1
Хуманитарни науки и изкуства	**1**		**1**
Югозападен	1		1
Общо	**8**	**5**	**13**

Табл. 17 Висши училища – налична експертиза за разработване на проект за кандидатстване с финансов инструмент

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

26. Познавате ли и в каква степен принципите и правилата за предоставяне на финансови инструменти?					
Област на образование и обучение / Район на планиран	**Да, задълбочени познания**	**Да, основни познания**	**Не**	**Не мога да отговоря**	**Общо**
Висше училище	**2**	**5**	**4**	**2**	**13**
Естествени науки			**2**		**2**
Югозападен			2		2
Естествени науки, Медицински и здравни науки, Обществени науки, Хуманитарни науки и изкуства		**1**			**1**
Югозападен		1			1
Обществени науки	**2**	**2**	**2**	**2**	**8**
Северен централен			1		1
Северозападен		1		1	2
Североизточен	1				1
Югозападен	1	1	1	1	4
Технически науки, Обществени науки		**1**			**1**
Южен централен		1			1
Хуманитарни науки и изкуства		**1**			**1**
Югозападен		1			1
Общо	**2**	**5**	**4**	**2**	**13**

Табл. 18 Висши училища – налична експертиза за познаване на правилата и принципите на финансови инструменти

Насърчително е, че почти 88% от отговорилите на анкетата считат, че имат жизнеспособна идея, която може да бъде реализирана на пазара и почти същия процент имат възможност да намерят партньори за реализирането на тази идея.

	38. Можете ли да намерите партньори, които да ви помогнат за реализирането на идеята?			
37. Имате ли жизнеспособна идея, която смятате, че е във фаза, която лесно може да достигне до пазара?	**да**	**не**	**Не отговорили**	**Общо**
Висше училище	**9**	**3**	**1**	**13**
Естествени науки	**1**	**1**		**2**
Югозападен	1	1		2
Да	1			1
Не		1		1
Естествени науки, Медицински и здравни науки, Общес	**1**			**1**
Югозападен	1			1
Да	1			1
Обществени науки	**6**	**1**	**1**	**8**
Северен централен	1			1
Не отговорили	1			1
Северозападен	1	1		2
Да	1	1		2
Североизточен	1			1
Да	1			1
Югозападен	3		1	4
Да.	1			1
Не отговорили	2		1	3
Технически науки, Обществени науки	**1**			**1**
Южен централен	1			1
Да	1			1
Хуманитарни науки и изкуства		**1**		**1**
Югозападен		1		1
Да		1		1
Общо	**9**	**3**	**1**	**13**

Табл. 19 Висши училища – наличие на жизнеспособна идея и възможност за нейното реализиране съвместно с партньори

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

По отношение на осъществено партньорство с представители на бизнеса за реализиране на проекти в сферата на НИРД, образованието и обучението, около 53% от участвалите в анкетата висши училища декларират такова партньорство, като оценката за ефекта от партньорството варира между положителна и силно положителна. Това е много насърчителен факт с оглед ориентирането на проектните предложения в посока тяхната реализация и достигането им на пазара.

	35. Моля оценете ефекта от партньорството с предприятия, браншови и работодателски организации или други представители на бизнеса?			
33. Осъществявали ли сте досега партньорство с предприятия, браншови и работодателски организации или други представители на бизнеса за реализиране на проекти в сферата на научно-изследователската и развойната дейност, образованието и обучението?	**положително**	**силно положително**	**Не отговорили**	**Общо**
Висше училище	**4**	**3**	**6**	**13**
Естествени науки		**1**	**1**	**2**
Югозападен		1	1	2
Да		1		1
Не			1	1
Естествени науки, Медицински и здравни науки, Общес	**1**			**1**
Югозападен	1			1
Да	1			1
Обществени науки	**2**	**1**	**5**	**8**
Северен централен			1	1
Не			1	1
Северозападен	1		1	2
Да	1			1
Не мога да отговоря			1	1
Североизточен			1	1
Не мога да отговоря			1	1
Югозападен	1	1	2	4
Да	1	1		2
Не			2	2
Технически науки, Обществени науки	**1**			**1**
Южен централен	1			1
Да	1			1
Хуманитарни науки и изкуства		**1**		**1**
Югозападен		1		1
Да		1		1
Общо	**4**	**3**	**6**	**13**

Табл. 20 Висши училища – оценка на ефекта от партньорство с представители на бизнеса

Поради този факт, че около 1/3 от всички висши училища са бенефициенти по ОПНОИР, а почти същото е и съотношението на участвалите в проведената анкета, налице са основания да се даде **положителна оценка на потенциала на висшите училища за включване при прилагането на подкрепа чрез финансови инструменти и други финансови източници.** Натрупаният опит в условията на изпълнението на отговорностите на бенефициенти по ОПНОИР ще бъде от голяма полза в процесите на подготовка и изпълнение на проекти през новия програмен период 2021-2027 г.

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

5. ДОБРИ ПРАКТИКИ ПО ПРИЛАГАНЕТО НА ФИНАНСОВИ ИНСТРУМЕНТИ В ДРУГИ СТРАНИ ЧЛЕНКИ НА ЕС

5.1. Добри практики по прилагането на финансови инструменти по специфични цели

По отношение на добрите практики по прилагане на финансови инструменти, в зависимост от различните тематични цели, следва да се отбележи, че фокусът ще е върху тези, които получават финансиране от Европейския социален фонд (ЕСФ), а именно:

8) насърчаване на устойчивата и качествената заетост и подкрепа за мобилността на работната сила;

9) насърчаване на социалното приобщаване, борба с бедността и всяка форма на дискриминация;

10) инвестиции в образованието, обучението, включително професионално обучение за придобиване на умения и ученето през целия живот.

По-конкретно, финансирането на инвестициите в образование и обучение са в обхвата на тематична цел 10.

<u>Добри практики в сферата на образованието и обучението по ТЦ 10 (ЕСФ):</u>

Финландия

Финансов инструмент „Стимули за образование за възрастни“

Целта на инструмента е да подкрепя доброволното професионално обучение на служители и самостоятелно заети лица, като им предоставя финансова подкрепа (помощ за образование за възрастни) и да подпомага развитието на системата за професионална квалификация, като отпуска заемни средства и стипендии за придобиване на квалификация и ключови компетентности. Ресурсът за финансовия инструмент се предоставя от Образователния фонд, който се администрира от социалните партньори на финландския трудов пазар. Образователният фонд се финансира от Фонда за осигуряване за безработица и държавата, а дейността му се контролира от финландската Комисия за финансов надзор (FIN-FSA). Допустими целеви групи са служители и самонаети лица, които участват в проучвания, водещи до определена степен, или в професионално допълнително или продължаващо обучение, организирано от финландска образователна институция под публичен надзор. Кандидатите трябва да живеят постоянно във Финландия и трудовото им правоотношения да са на пълен работен ден при същия работодател да са продължителност поне 1 година. Освен това кандидатите трябва да са наети от финландски работодател или да са работили като самостоятелно заети лица във Финландия в продължение на поне 8 години.

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

Видът на обучението, които се предоставя е за професионална квалификация и следва да води до придобиването на степен. Максималният размер на предоставяните средства на месец са до 4 000 евро.

Великобритания

Заеми за професионално и кариерно развитие

Дългова схема, предоставяна от банки под формата на заемни средства. Администрира се от Агенцията за обучение на млади хора по отношение на процеса на кандидатстване и оценката на подадените апликации, но администрирането на самите заеми/кредитни линии се извършва от търговските банки.

Инструментът е насочен към хора над 18 годишна възраст, установени в Обединеното кралство. Целевата група включва:

- ✓ безработни (наскоро съкратени и търсещи преквалификация или стартиране на собствен бизнес; дългосрочно безработни и на обезщетения)
- ✓ заети (заети на пълен / непълен работен ден, които искат да напреднат в кариерата си / да увеличат перспективите за заплати, и наети на пълно или непълно работно време, търсещи промяна в кариерата)
- ✓ студенти (търсят да получат допълнителна степен, следдипломна квалификация или професионална квалификация и тези, които търсят работа, но с разлика в уменията).

Типът на обучение следва да е насочен към придобиване на професионална квалификация и компетентности. Схемата подрепя тези, които търсят начини да се развиват професионално, да придобият допълнителна квалификация, с оглед осигуряване на по-добри условия за кариерно развитие или такива търсещи възможности за цялостна преквалификация.

Максималният размер на заема е до 10 000 британски лири, като лихвеният процент може да варира между отделните банки. Погашенията по заемите започват до 1 месец след приключване на курсовете.

Италия

Финансов инструмент „Фонд за микрокредити за район Кампаня“

Финансовият инструмент е стартирал през 2011 г. с ресурс от 100 000 000 евро, с ресурс предоставен от Европейския социален фонд (58 300 000 евро), в рамките на регионалната оперативна програма на район Кампаня в Италия. Целта на инструмента е да се подобри достъпа до финансиране на млади хора, безработни, жени, мигранти и хора в неравностойно положение, чрез предоставяне на кредити между 5000 и 25 000 евро, без начисляване на лихва и без предоставяне на обезпечения. Първата покана по финансовия инструмент приключи на 19 декември 2012 г., като са подадени 5 283 заявления, с искане за предоставяне на кредити в размер на 119 000 000 евро. По време на следващата покана са подадени 6 835

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

заявления, с искане за предоставяне на кредитен ресурс в размер на 164 000 000 евро. Този успех е постигнат благодарени на добрата комуникационна стратегия сред 551 общини в региона. Участието по финансовия инструмента е предимно на млади хора до 35 години, както и на жени. В резултат на прилагането на инструмента значително се е подобрила конкурентоспособността и предприемачеството в район Кампаня, Италия.

„Гаранционен инструмент по ЕСФ за социално включване“, Марче, Италия

Инструментът представлява гаранционна схема за насърчаване на частния сектор да предоставя заеми за стартиране на бизнес и насърчаване на предприемачеството. Финансовата подкрепа е насочена към млади хора и жени, вкл. безработни чрез предоставяне на гаранции за средно-срочни заеми между 25 000 и 50 000 евро, без изисквания за обезпечение. В допълнение, стартиращите предприятия получават нефинансова подкрепа под формата на консултации и обучения по време на първа годината от тяхното развитие. Гаранциите са довели до увеличаване на стимулите за отпускане на заеми от финансовите посредници, както и нефинансовата подкрепа, която е довела до развитие на уменията на новите предприемачи.

Размерът на финансовият ресурс по този инструмент е 3,8 милиона евро (1,5 милиона евро от ЕСФ и 2,3 милиона от национално публично финансиране).

Инструментът е действал в периода януари – август 2015 г. Постигнатият ЕС ливъридж е 10,9 пъти.

В резултат от прилагането на финансовия инструмент са подпомогнати 867 микропредприятия на предприемачи.

Франция

Финансов инструмент “Microcredit ADIE professionnel”

Насочен към безработни и млади хора, без достатъчно капитал. По инструмента се предлагат микрокредити до 10 000 евро, съ-финансирани по ЕФРР, комбинирани с операция, съ-финансирана по ЕСФ за предоставяне на менторство и обучение. Целта на финансовия инструмент е предоставяне на подкрепа за стартиращи бизнеси, както и реинтеграция на хора в неравностойно положение на пазара на труда.

Размерът на инструментът е 300 000 евро, ресур по ОП (150 000 евро от ЕФРР и 150 000 евро, регионално съ-финансиране). Допълнителният финансов ресурс от 160 000 евро, от които 72 000 евро от ЕСФ са за предоставяне на услуги по обучение и менторство за определени операции. Постигнатия ЕС ливъридж е 2 пъти. Инструментът се прилага от октомври 2009 до декември 2010 г. В резултат от неговото прилагане са подпомогнати общо 286 предприемачи.

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

5.2. Добри практики по прилагането на финансови инструменти по различни форми на финансиране

Освен децентрализирано управление на финансови инструменти, в рамките на съответните оперативни програми има, финансирани по Европейските структурни и инвестиционни фондове, има и такива, които се управляват централизирано, чрез Европейската инвестиционна банка и Европейския инвестиционен фонд.

Пилотен гаранционен механизъм за подобряване на достъпа до финансиране за лица и организации, които искат да инвестират в развитие на умения и образование

Пилотната схема на Европейския инвестиционен фонд (ЕИФ) и Европейската комисия е в размер на 50 000 000 евро и подпомага учащи се, както и предприятия, които искат да инвестират в надграждане на техните умения и компетенции. Дълговият инструмент стимулира инвестициите в образование, обучение и развитие на умения, в отговор на променящите се нужди на европейската икономика. В пилотната си фаза S&E Pilot ще предостави гаранция на ЕС до 50 милиона евро, подкрепена от Европейския фонд за стратегически инвестиции (EFSI), задействайки дългово финансиране за проекти за умения и образование в Европа, с цел мобилизиране на повече от EUR 200 милиона общо финансиране. ЕИФ ще предостави безплатна гаранция за първоначална загуба (или контрагаранция) на избрани финансови посредници, изграждащи нови портфейли от дългово финансиране за учащи и предприятия. Допустимите кандидати ще имат достъп до различни форми на финансиране (напр. заеми, разсрочени плащания, заеми, свързани с доходи и др.) посредством специални финансови посредници, като финансиращи институции, университети и центрове за професионално обучение, гарантирани от ЕС.

Основните бенефициенти на помощта включват:

- ✓ Физически лица (учащи) - които искат да продължат да учат и да надграждат своите умения чрез професионално обучение, учене през целия живот и други форми на образование;
- ✓ Европейски предприятия – които допринасят и уясняват трансформацията на такива умения чрез инвестиции за подобряване на квалификацията на своите служители. Това спомага за подобряване на конкурентоспособността и продуктивността на предприятията;
- ✓ Европейски организации, активно в областта на обучението, развитието на уменията и квалификацията на работната сила и ангажирани с изпълнението на проекта в областта на образованието и ученето през целия живот. Целта им е да подобрят значително екосистемата на предлагането на услуги, свързани с образование, обучение и умения, включително чрез цифрови средства.

България

Европейската комисия предостави гаранция от 100 000 евро на българската компания “Coursedot” за разработване на онлайн приложение за обучение по информационни и

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

комуникационни технологии. Първоначалното финансиране за стартиращата “Coursedot” е осигурено от Елевън Венчърс, инвестиционен посредник подкрепен от Европейска инвестиционна банка. Стартиращата компания разполага с портфолио от международни обучители, което прави обучението по информационни и комуникационни технологии лесно достъпно. Тя предоставя онлайн сесии, уебинари и обучение лице в лице, в зависимост от нуждите на заинтересованите страни/клиентите, като предлага и електронни книги на ИТ тематика.

Обучението дава възможност на участниците да придобият знания и умения, с оглед повишаване на конкурентоспособността им в един все по-дигитализиран пазар на труда. Чрез онлайн курсовете, които все повече се предпочитат от работодателите се повишава и конкурентоспособността и на самите бизнеси, като им се предоставя достъп до работна сила, притежаваща дигитални умения и компетенции.

Базата от данни на “Coursedot” има повече от 70 000 ИТ курса от повечет от 400 източника и 2 000 обучители. 80% от бизнеса на стартиращата компания идва от Европа. През първите 2 години от съществуването й са предоставени повече от 375 обучителни курсове, основно насочени към бизнеса. Създадени са 8 места на пълно работно време. Партньор на компанията е Майкрософт.

5.3. Приложимост на разгледаните добри практики в областите на интервенции на ПО 2021-2027 г.

Въз основа на разгледаните добри практики, в рамките на ПО през програмния период 2021-2027 г. могат да бъдат взаимствани схемите за прилагане на финансови инструменти, под формата на заеми и гаранции при финансиране на учене през целия живот, както и под формата на заеми, гаранции, капиталови и квази-капиталови инвестиции при подкрепа за стартиране на собствен бизнес или друг вид предприемаческа дейност от страна на студенти, докторанти и преподаватели.

Приложимостта им зависи в голяма степен от търсенето на подобен тип финансови продукти на пазара и от това, дали предоставяната безвъзмездна помощ ще успее да покрие нуждите на всички нуждаещи се от оборотни средства за покриване на нуждите и потребностите, произтичащи от нуждата от развитие на професионалните умения и компетенции и активното участие в процес на учене през целия живот.

Прилагането на финансови инструменти през програмния период 2021-2027 г. е заложено сред приоритети на ЕС, с оглед справянето със значителния недостиг на инвестиции. Финансирането с безвъзмездни средства не може да покрие наличните нужди във всяка една сфера, включително в образованието. Финансовите инструменти могат да изиграят значителна роля, чрез своя ливъридж ефект (ефект на лоста) и поради по-голямата им близост до пазара. Отделно се улеснява и комбинирането на финансови инструменти с безвъзмездна финансова помощ, което пряко кореспондира с научените уроци и добрите практики, разгледани от примерите по-горе.

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

6. АНАЛИЗ НА НУЖДИТЕ И ПОТЕНЦИАЛИТЕ ЗА ПРИЛАГАНЕ НА ПОДКРЕПА, ЧРЕЗ ФИНАНСОВИ ИНСТРУМЕНТИ В ОБЛАСТИТЕ НА ИНТЕРВЕНЦИИ ПО „ПРОГРАМА ЗА ОБРАЗОВАНИЕ“ 2021-2027 Г.

Отчитайки, че за програмен период 2014-2020 г. в рамките на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014-2020 (ОПНОИР) за сектор „Образование“ не са използвани финансови инструменти за подпомагане на публичната подкрепа за крайните получатели дейностите по настоящия договор ще са предизвикателство, както за екипа на изпълнителя, така и за съответните отговорни държавни институции. За целта бяха прегледани и анализирани подходящи форми на финансиране чрез финансови инструменти на изследваните действия в рамките на съответните приоритети на „Програма за образование“ 2021-2027. След прегледа на „научените уроци“ и изследването на „добри практики“ при прилагането на финансови инструменти, както в страната, така и в други държави-членки на ЕС усилията бяха насочени в области на интервенции включващи дуално обучение, както и стартиране на собствен бизнес или друг вид предприемаческа дейност от страна на студенти и докторанти.

6.1. Проучване на мнението на потенциални крайни получатели

За проучването на мнението на целевите групи за извършване на анализ на възможностите за финансиране на интервенции и идентифициране на сфери на въздействие чрез финансови инструменти бяха отправени покани за участие в анкета до висши училища, чрез Съвета на ректорите на Висшите училища в Република България, до професионални училища, чрез Съюза на работодателите в системата на народната просвета в България и до предприятия от информационната база данни на работодателите, които отговарят на изискванията за участие в партньорства за осъществяване на обучение чрез работа към Министерство на икономиката. Анкетата включваше попълване на въпросници адресирани и адаптирани за нуждите на изследването към висшите и професионалните училища от една страна и към предприятията, работодателските и браншовите организации. На отправената покана бяха получени попълнени въпросници само от висши училища и те са разгледани по-долу при изготвянето на анализите предмет на настоящия раздел. От предприятията беше получен попълнен въпросник само от едно предприятие, което не декларира интерес в областта на дуалното обучение. В допълнение, чрез Съвета на ректорите на Висшите училища в Република България, беше отправена покана до всички студенти, докторанти и преподаватели да участват в анкетното проучване за изследване нагласите им за стартиране на собствен бизнес или друг вид предприемаческа дейност.

Допълнително бяха изследвани опита на висшите и професионалните училища в прилагането на политики и мерки за обучение чрез работа и практическо обучение в реална работна среда,

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

както и партньорствата с предприятия, браншови и работодателски организации или други представители на бизнеса за реализиране на проекти в сферата на образованието и обучението. Поради горните съображения на анализ бяха подложени само висшите училища.

6.1.1. Анализ на възможностите за финансиране на интервенции, включващи дуално обучение и идентифициране на сфери на въздействие чрез финансови инструменти

За проучването на мнението на целевите групи за извършване на анализ на възможностите за финансиране на интервенции, включващи дуално обучение и идентифициране на сфери на въздействие чрез финансови инструменти бяха изготвени извадки от извършеното анкетно проучване, поради факта, че областите на интервенции бяха групирани в един общ въпрос и включваха интервенции в областите на образованието и науката. В настоящия подраздел са разгледани и анализирани само интервенциите свързани с идеи за проектни предложения в сферата на дуалното обучение. От участвалите в анкетата висши училища 3 са декларирали готовност за идеи за проектни предложения в сферата на дуалното обучение. Поради малкия брой на университети, заявили такава готовност, не може да се направи обоснован извод, че университетите имат желание и готовност да използват финансови инструменти в сферата на дуалното обучение. По-скоро тези резултати показват, че липсва такава нагласа. В допълнение липсата на обща нагласа за прилагане на финансови инструменти в сферата на дуалното обучение се подкрепя и от посоченото в раздел 4.1. „Проучване на мнението на потенциални крайни получатели“. Поради това разглеждането на възможности за прилагане финансови инструменти за финансиране на интервенции, вкючващи дуално обучение е изключено в рамките на настоящата Предварителна оценка.

17. В коя от следните области попада Вашата идея?			
Област на образование и обучение / Район на планиране	**Бр.**	**Моля посочете каква е приблизителната финансова стойност на вашата идея**	**Каква е приблизителната стойност на финансовата подкрепа, от която имате нужда?**
Висше училище	**13**		
Обществени науки			
Югозападен			
Дуално обучение	1	От 500 000 лева до 1 000 000 лева	От 500 000 лева до 1 000 000 лева
Технически науки, Обществени науки			
Южен централен			
Дуално обучение	1	До 500 000 лева	От 1 000 000 лева до 2 000 000 лева
Хуманитарни науки и изкуства			
Югозападен			
Дуално обучение	1	От 500 000 лева до 1 000 000 лева	От 500 000 лева до 1 000 000 лева

Табл. 21 Висши училища – финансова стойност на идеи в сферата на дуалното обучение

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

6.1.2. Анализ на нагласите за стартиране на собствен бизнес или друг вид предприемаческа дейност от студенти, докторанти и преподаватели и идентифициране на сфери на въздействие чрез финансови инструменти

За проучването на мнението на целевите групи за извършване на анализ на нагласите за стартиране на собствен бизнес или друг вид предприемаческа дейност и идентифициране на сфери на въздействие чрез финансови инструменти бяха изготвени извадки от извършеното анкетно проучване, с цел представяне в най-полезен вид на общата обработена информация. В проучването взеха доброволно участие 188 респонденти разпределени по следния начин:

- Студенти - 54;
- Докторанти - 47;
- Преподаватели - 87.

Разпределението на респондентите по райони на планиране е показано в долната таблица, като повече от половината осъществяват своето образование/обучение/преподаване в Югозападен район на планиране.

	Къде осъществявате вашето образование/обучение/преподаване?							
Вие сте:	Северен централен	Северо-западен	Северо-източен	Юго-западен	Юго-източен	Южен централен	Не отговорили	Общо
студент	2	10		35	1	6		54
докторант	1	11	1	17	1	14	2	47
преподавател	3	3	18	57	3	1	2	87
Общо	**6**	**24**	**19**	**109**	**5**	**21**	**4**	**188**

Табл. 22 Студенти, докторанти и преподаватели собствен бизнес – разпределение на участвали в проучването по райони на планиране

От взелите участие в проучването около 58% декларират намерения за финансиране за стартиране на собствен бизнес или друг вид предприемаческа дейност, докато около 1/4 категорично са на мнение, че нямат необходимост от финансиране на такъв вид дейности. Малко над 16% от взелите участие в проучването не са определили техните намерения. Намерения за интерес към финансиране за стартиране на собствен бизнес или друг вид предприемаческа дейност са дали почти 60% от участвалите студенти, малко над 38% от участвалите докторанти, и почти 68% от участвалите преподаватели.

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

Получени отговори	Имате ли нужда от финансиране за стартиране на собствен бизнес или друг вид предприемаческа дейност?
Да	**109**
студент	32
докторант	18
преподавател	59
Не	**48**
студент	13
докторант	20
преподавател	15
Не мога да отговоря	**26**
студент	6
докторант	7
преподавател	13
Не отговорили	**5**
студент	3
докторант	2
преподавател	0
Общо	**188**

Табл. 23 Студенти, докторанти и преподаватели собствен бизнес/предприемачество – разпределение на заявили интерес за финансиране за стартиране на собствен бизнес или друг вид предприемаческа дейност

За определяне на единичната стойност на необходимата финансова подкрепа за стартиране на собствен бизнес или друг вид предприемаческа дейност е възприет подхода за приемане на усреднени стойности на избраните диапазони на финансовите стойности, като за най-ниските диапазони е приета горната граница на диапазона. Независимо, че намерения за интерес към финансиране за стартиране на собствен бизнес или друг вид предприемаческа дейност са дали около 58% от респондентите и отчитайки факта, че по-голяма част от участвалите в проучването са дали отговори за приблизителни стойности за финансова подкрепа, при извършването на изчисленията за необходимата финансова подкрепа са взети предвид всички отговорили, а не само за отговорилите положително за намерения за интерес към финансиране за стартиране на собствен бизнес или друг вид предприемаческа дейност. Извършените допълнителни изчисления и разрези на изследването показват, че при анализирането на информацията отнесена към всички участвали в проучването, усреднената стойност на финансова подкрепа е в размер на 27 089 лв., докато общата стойност на необходимата финансова подкрепа за финансиране за стартиране на собствен бизнес или друг вид предприемаческа дейност е в размер на 3 711 250 лв.

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

Получени отговорили	Каква е приблизителната стойност на финансовата подкрепа, от която имате нужда за стартиране на собствен бизнес или друг вид предприемаческа дейност?	ед. ст-ст	общо
студент	**54**	**20,969**	**838,750**
До 5 000 лева	3	5,000	15,000
От 5 000 лева до 7 500 лева	3	6,250	18,750
От 7 500 лева до 10 000 лева	4	8,750	35,000
От 10 000 лева до 20 000 лева	14	15,000	210,000
От 20 000 лева до 50 000 лева	16	35,000	560,000
Нямам нужда от финансиране	1		
Не отговорили	13		
докторант	**47**	**22,902**	**641,250**
До 5 000 лева	8	5,000	40,000
От 5 000 лева до 7 500 лева	1	6,250	6,250
От 7 500 лева до 10 000 лева	4	8,750	35,000
От 10 000 лева до 20 000 лева	2	15,000	30,000
От 20 000 лева до 50 000 лева	8	35,000	280,000
50 000 лева	5	50,000	250,000
Не	1		
Не планирам такъв тип дейност в момента	1		
Не мога да започна собствен "бизнес"	1		
Не отговорили	16		
преподавател	**87**	**32,337**	**2,231,250**
До 5 000 лева	2	5,000	10,000
От 5 000 лева до 7 500 лева	3	6,250	18,750
От 7 500 лева до 10 000 лева	2	8,750	17,500
От 10 000 лева до 20 000 лева	18	15,000	270,000
От 20 000 лева до 50 000 лева	19	35,000	665,000
50 000 лева	25	50,000	1,250,000
Не отговорили	18		
Общо	**188**	**27,089**	**3,711,250**

Табл. 24 Студенти, докторанти и преподаватели собствен бизнес/предприемачество – приблизителна стойност на необходимата финансова подкрепа за стартиране на собствен бизнес или друг вид предприемаческа дейност

Стартирането на собствен бизнес или друг вид предприемаческа дейност от студенти, докторанти и преподаватели, частично е застъпено в Приоритет 3 „Връзка на образованието с пазара на труда“, СЦ по чл. 4, пар. 1, буква д) - Подобряване на качеството, приобщаващия характер, ефективността и съответствието на системите за образование и обучение с нуждите на пазара на труда, включително чрез валидиране на неформалното и самостоятелното учене, така че да допринасят за придобиването на ключови компетентности, в т.ч. предприемачески и цифрови умения, също и чрез насърчаване на въвеждането на дуални системи на обучение и

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

чиракуване, свързана със следната дейност: „Насърчаване на предприемачеството и иновациите във висшите училища в условията на дигиталната икономика, подпомагане и стимулиране на социално ангажираните дейности на студентите и преподавателите в рамките на региона, в т.ч. повишаване на проектната компетентност на преподавателите във ВУ за работа в европейски и други проекти и мрежи, вкл. в мултикултурна и многоезикова среда“. Краткият анализ показва обща стойност на изявен интерес за финансиране на стартиране на собствен бизнес или друг вид предприемаческа дейност от студенти, докторанти и преподаватели в размер на 3 711 250 лв.

6.2. Анализ на опита на висшите училища при реализиране на проекти

Анализът на опита на висшите училища при реализиране на проекти включва областите на прилагане на политики и мерки за обучение чрез работа и практическо обучение в реална работна среда и при осъществяване на партньорствата с предприятия, браншови и работодателски организации или други представители на бизнеса за реализиране на проекти.

6.2.1. Анализ на опита на висшите училища в прилагането на политики и мерки за обучение чрез работа и практическо обучение в реална работна среда

Като цяло участвалите в проведената анкета висши училища декларират наличие на опит в прилагането на политики и мерки за обучение чрез работа и практическо обучение в реална работна среда (над 90%), като ефекта от прилагането на тези политики и мерки варира между положително и силно положително (над 76%).

	31. Моля оценете ефекта от прилагането на политиките и мерките за обучение чрез работа и практическо обучение в реална работна среда?				
29. Прилагали ли сте досега политики и мерки за обучение чрез работа и практическо обучение в реална работна	**неутрално**	**положително**	**силно положително**	**Не отговорили**	**Общо**
Висше училище	**2**	**5**	**5**	**1**	**13**
Естествени науки	**1**		**1**		**2**
Югозападен	1		1		2
Да	1		1		2
Естествени науки, Медицински и здравни науки, Обществени науки, Хуманитарни науки и изкуства		**1**			**1**
Югозападен		1			1
Да		1			1
Обществени науки	**1**	**3**	**3**	**1**	**8**
Северен централен			1		1
Да			1		1
Северозападен	1	1			2
Да	1	1			2
Североизточен			1		1
Да			1		1
Югозападен		2	1	1	4
Да		2	1		3
Не				1	1
Технически науки, Обществени науки		**1**			**1**
Южен централен		1			1
Да		1			1
Хуманитарни науки и изкуства			**1**		**1**
Югозападен			1		1
Да			1		1
Общо	**2**	**5**	**5**	**1**	**13**

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

Табл. 25 Висши училища – оценка на опита и ефекта от прилагане на политиките и мерките за обучение чрез работа и практическо обучение в реална работна среда

Това е доста насърчителна оценка, но независимо от това по-голямата част от участващите (над 53%) декларират наличие на пречки в процеса на прилагане на политиките и мерките за обучение чрез работа и практическо обучение в реална работна среда, като в основни линиии пречките са от нормативен и финансов характер.

6.2.2. Анализ на опита на висшите училища при осъществяване на партньорствата с предприятия, браншови и работодателски организации или други представители на бизнеса за реализиране на проекти

По отношение на осъществено партньорство с представители на бизнеса за реализиране на проекти в сферата на НИРД, образованието и обучението, около 53% от участвалите в анкетата висши училища декларират такова партньорство, като оценката за ефекта от партньорството варира между положителна и силно положителна. Това е много насърчителен факт с оглед ориентирането на проектните предложения в посока тяхната реализация и достигането им на пазара.

	35. Моля оценете ефекта от партньорството с предприятия, браншови и работодателски организации или други представители на бизнеса?			
33. Осъществявали ли сте досега партньорство с предприятия, браншови и работодателски организации или други представители на бизнеса за реализиране на проекти в сфера на научно-изследователската и развойната дейност, образованието и обучението?	**положително**	**силно положително**	**Не отговорили**	**Общо**
Висше училище	**4**	**3**	**6**	**13**
Естествени науки		**1**	**1**	**2**
Югозападен		1	1	2
Да		1		1
Не			1	1
Естествени науки, Медицински и здравни науки, Общес	**1**			**1**
Югозападен	1			1
Да	1			1
Обществени науки	**2**	**1**	**5**	**8**
Северен централен			1	1
Не			1	1
Северозападен	1		1	2
Да	1			1
Не мога да отговоря			1	1
Североизточен			1	1
Не мога да отговоря			1	1
Югозападен	1	1	2	4
Да	1	1		2
Не			2	2
Технически науки, Обществени науки	**1**			**1**
Южен централен	1			1
Да	1			1
Хуманитарни науки и изкуства		**1**		**1**
Югозападен		1		1
Да		1		1
Общо	**4**	**3**	**6**	**13**

Табл. 26 Висши училища – оценка на опита при осъществяване на партньорство с представители на бизнеса

Независимо от това по-голямата част от осъществилите партньорство с представители на бизнеса (около 60%) декларират наличие на пречки в процеса на осъществяване на партньорството, като в основни линиии пречките са от нормативен и финансов характер.

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

	36. Моля уточнете срещнатите пречки при партньорството с предприятия, браншови и работодателски организации или други представители на бизнеса?				
33. Осъществявали ли сте досега партньорство с предприятия, браншови и работодателски организации или други представители на бизнеса за реализиране на проекти в сферата на научно-изследователската и развойната дейност, образованието и обучението?	**Неприложимо**	**Организационни**	**Финансови, Нормативни**	**Не отговорили**	**Общо**
Висше училище	**2**	**1**	**3**	**7**	**13**
Естествени науки	**1**			**1**	**2**
Югозападен	1			1	2
Да	1				1
Не				1	1
Естествени науки, Медицински и здравни науки, Обществени науки, Хуманитарни науки и изкуства				**1**	**1**
Югозападен				1	1
Да				1	1
Обществени науки	**1**	**1**	**1**	**5**	**8**
Северен централен				1	1
Не				1	1
Северозападен		1		1	2
Да		1			1
Не мога да отговоря				1	1
Североизточен				1	1
Не мога да отговоря				1	1
Югозападен	1		1	2	4
Да	1		1		2
Не				2	2
Технически науки, Обществени науки			**1**		**1**
Южен централен			1		1
Да			1		1
Хуманитарни науки и изкуства			**1**		**1**
Югозападен			1		1
Да			1		1
Общо	**2**	**1**	**3**	**7**	**13**

Табл. 27 Висши училища – оценка на опита при осъществяване на партньорство с представители на бизнеса

6.3. Анализ на търсенето и предлагането на финансови инструменти

Изготвено проучване на ФМФИБ, в периода от средата на 2018 до средата на 2020 г., във връзка с интереса към ползване на подкрепа с финансови инструменти показва регистрирани повече от 550 запитвания. Преобладаващият дял от запитванията са от юридически лица, но расте броят и на физическите лица. Направените запитвания се характеризират с ниска степен на готовност за финансиране. Едва 4% от запитванията на физическите лица са разработени в степен да бъдат финансирани, при юридическите лица този дял е по-голям – 21,4%, като дела на идеите с готовност за финансиране значително е нараснал през втората половина на разглеждания период. Основната форма на финансиране, към която се проявява интерес, са гаранциите, като от тях се интересуват 93,6% от физическите лица и 96,3% от юридическите лица. Изключително непопулярно е финансирането с дялови инструменти, като фирмите изказват недоверие, както „относно сдруженията“ по принцип така и от мотивация за изход от печеливша фирма. В тази връзка експертите на ФМФИБ считат, че е необходимо да бъдат насочени допълнителни усилия и да бъдат предвидени средства за „допълнителна финансова култура, информираност и обучение на потенциални заинтересовани групи крайни получатели на финансови инструменти“. Има сериозен интерес към комбинирано финансиране – при получен грант останалата част от проекта да бъде финансирана с помощта на финансов инструмент.

От друга страна финансовите посредници, които предоставят финансовите инструменти до крайните потребители, посочват, че са необходими допълнителни информационни и разяснителни процедури, чрез които да се достигне до крайните потребители, като те да бъдат

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

наясно, както с възможностите на предлаганите продукти, така и с техните изисквания. Финансовите посредници, които предлагат продукти в обхвата на ОПИК, предлагат тези услуги.

Изпълнението на финансовите инструменти към 09.2020 г. показва сравнително ниско ниво, което обаче се дължи в по-голяма степен на късното стартиране на предлагането на финансовите инструменти на крайните клиенти и времето необходимо за сключване на една сделка, отколкото на липсата на интерес у крайните получатели.

През периода 2014-2020 са разработени широк набор от финансови инструменти, които се управляват от ФМФИБ. Предлаганите инструменти обхващат и трите типа – дялови и дългови инструменти и гаранции. Освен това са предвидени да отговорят на нуждите на предприятията в съответствие с тяхната фаза на развитие и са отчетени други специфики на компаниите имащи нужда от средства, като икономически сектор и териториално покритие.

Предлагането на финансови инструменти през периода 2008-2020 се осъществява активно и от Българската банка за развитие АД (ББР АД). Банката предлага на компаниите широк набор от продукти и услуги, които са необходими за подпомагането и развитието на малките и средни предприятия. Предлаганите продукти и услуги обхващат всички възможни типове инструменти. Дейността на гаранционна програма на „Национален гаранционен фонд“ ЕАД (НГФ ЕАД) обхваща четири основни етапа 2009-2013, 2015-2017, 2017-2018, 2019-2020 г. По първата гаранционна схема са подписани 11 споразумения с 11 търговски банки, които предоставят гаранции по кредити на МСП в размер до 500 хил. лева по инвестиционни и оборотни кредити, както и банкови гаранции. Максималният срок на гаранциите е до 10 години. В срока на включване на кредитите в гаранционния портфейл НГФ ЕАД е одобрил гаранции в размер на 168 000 хил. лева по кредити в размер на 391 000 хил лева. Общият брой на предприятия подкрепени посхемата е 2 300. В края на 2019 г. одобрения размер на гаранциите, включени в портфейлите на банките партньори е в размер на 4 337 хил. лева при отчетна стойност на ангажимента на фонда 1 692 хил. лева.

В края на 2015 и началото на 2016 г. са подписани гаранционни споразуменния с 10 търговски банки на обща стойност 326 000 хил. лева. По тази схема банката гарантира до 50% от размера на кредита, но не повече от 1 млн. лева на ниво свързани лица. До изтичане ан срока на кредита (31.03.2017 г.) банката е гарантирала кредити в размер на 581 500 хил. лева., гаранциите са за сумата 258 080 хил. лева и са за 2 024 МСП. В края на 2019 г. одобрения размер на гаранциите, включени в портфейлите на банките партньори е в размер на 132 786 хил. лева при отчетна стойност на ангажимента на фонда 88 058 хил. лева.

Третата схема стартира април 2017 г. при параметри аналогични на предходната, като са подкрепени 3 000 предприятия и са издадени гаранции на стойност 354 397 хил. лева. В края на 2019 г. одобрения размер на гаранциите, включени в портфейлите на банките партньори е в размер на 269 685 хил. лева при отчетна стойност на ангажимента на фонда 210 300 хил. лева.

Последната схема стартира в началото на 2019 г. Допустими за включване са самоотпуснати

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

кредити за инвестиционни и оборотни нужди. Фондът гарантира 50% от размера на кредита, но не повече от 1,5 млн. лева на ниво група от свързани лица. В края на 2019 г. одобрения размер на гаранциите, включени в портфейлите на банките партньори е в размер на 27 050 хил. лева при отчетна стойност на ангажимента на фонда 24 426 хил. лева, като са подпомогнати 147 предприятия.

През 2018 г. ББР АД регистрира Фонд капиталови инвестиции ЕАД в изпълнение на мисията си за подкрепа на българския бизнес и стратегията си за периода 2017-2020 г. Дружеството е с капитал 65 000 хил. лева и ще участва в капитала на малки, средни и стартиращи предприятия с цел повишаване на конкурентоспособността на бизнеса. Следните фондове предоставят финансови инструменти.

- ***Eleven Ventures с общ ресурс 6 млн. евро (частно финансиране)***

Плановете за инвестиции са около 20 компании от секторите IT, софтуерни приложения и софтуер като услуга (SaaS), електронна търговия, умни продукти Важни инвестиции са LogSentinel, Payhawk, Kool and Konscious „Илевън кепитъл“ АД – публично дружество със собствен капитал: 11.5 млн. лв. Допълнителни инвестиции в компании, които вече са в портфолиото на дружеството

- ***Empower Capital с общ ресурс 21 млн. евро (Европейският инвестиционен фонд – Jeremie)***

Размерът на инвестициите емежду 250 000 и 3 млн. Евро, с направление в бързо развиващи се български компании с потенциал за завоюване на водеща пазарна позиция. Секторите, които обхваща фонда са широк спектър, включително търговия на дребно, лека промишленост, транспорт и логистика, хранителнопреработвателна промишленост, информационни технологии, здравеопазване и туризъм. Фондът работи съвместно с компаниите, в които инвестира, на оперативно и стратегическо ниво.

- ***Impetus Capital с общ ресурс 7 млн. лв. (два фонда, предстои регистрация на нов)***

Инвестициите са в Български компании с потенциал за растеж

- ***BrightCap Ventures с общ ресурс 25 млн. евро (Европейският инвестиционен фонд – Jeremie – 20 млн. евро, частно финансиране – 5 млн. евро)***

Размерът на инвестициите е в зависимост от различните фази на развитие – между 50 000 и 3 млн. евро. Инвестициите са в иновативни малки и средни компании в България и чужбина. Основните сектори, които обхваща фонда са: изкуственият интелект, обработка на големи масиви от данни, медицински технологии, блокчейн, финансови технологии. Освен финансиране фондът ще допринася за бизнес развитието на компаниите.

- ***BlackPeak Capital с общ ресурс 30 млн. евро (Европейски инвестиционен фонд – Jeremie и частни инвестиции).***

Размерът на инвестициите е между 1 и 8 милиона евро, насочени в секторите експортно

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

ориентирани компании с нишова позиция на регионалните или глобалните пазари или компании с лидерска позиция на вътрешния пазар. Фондът помага в корпоративното управление и финансовия мениджмънт на компаниите. В момента се подготвя втори фонд и водят преговори с компании, в които да инвестира.

- ***Capital Investments Fund с предвиден общ ресурс е 65 млн. лева.***

Размерът на инвестициите е миноритарно участие в размер на не повече от 34% от капитала на съответната компания, но не повече от 10% от капитала на Фонда. Освен финансиране фондът ще допринася за развитието на екосистемата на капиталови инвестиции в България, чрез създаване на партньорства и възможности за ко-инвестиции с други фондове за капиталово инвестиране инвестиране.

Европейски инициативи предоставящи финансови инструменти:

- ***Enterprise Europe Network (EEN) (2015-2021 г., 49 милиона евро годишно за страните, участващи в EU28 и COSME, без принос на ЕС за центровете за бизнес сътрудничество EEN.***

Мрежата Enterprise Europe помага на европейските МСП да намерят подходящите партньори за иновации и развитие в международен план. Мрежата помага на МСП да развиват своя бизнес на нови пазари, да произвеждат или лицензират нови технологии и да получават достъп до финансиране и финансиране от ЕС. Мрежата има около 600 партньори (доставчици на услуги за поддръжка на МСП) в повече от 50 държави. Партньорите в мрежата са избрани в държавите-членки на ЕС и в страните, участващи в COSME, както и в други трети държави (центрове за бизнес сътрудничество). Центровете в България, са в Добрич, Пловдив, Русе, Сандански, София, Стара Загора, Враца и Ямбол. Мрежата предлага специфични услуги, които да помогнат на МСП да намерят подходящо финансиране, включително подкрепа за по-нататъшно развитие на инвестиционна готовност, брокерски дейности, свързване на МСП с частни инвеститори, помощ при кандидатстване за рисково финансиране по ЕС схеми, управлявани чрез финансови посредници.

- ***Програма „Еразъм за млади предприемачи“ (в ЕС и страните COSME) (2014-2020 г., 55,3 млн. Евро)***

„Еразъм за млади предприемачи“ е програма за трансграничен обмен, целяща да улесни обмен на предприемачески и управленски опит между предприемачи от участващите страни. Обменът се осъществява чрез престой (продължителност 1-6 месеца) на новоучредения или потенциален предприемач с добре опитен предприемач, управляващ МСП в друга държава. Борсата помага на новия предприемач (NE) да придобие уменията, необходими за създаване и управление на малка фирма. Приемащият предприемач (XE) се възползва от свежи гледни точки за своя бизнес и получава възможностите да си сътрудничи с чуждестранни партньори и да изследва нови пазари. В миналото програмата се изпълняваше по Програмата за конкурентоспособност и иновации (CIP).

Понастоящем граждани от 38 държави, участващи в COSME, могат да участват в Еразъм за

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

млади предприемачи. В момента програмата има местна точка за контакт в 37 участващи държави (27 държави-членки на ЕС, плюс 10 държави, участващи в COSME (Албания, Армения, Босна и Херцеговина, Исландия, Молдова, Черна гора, Официална югославска република Македония, Сърбия и Турция, Украйна).

- ***Инструмент за собствен капитал за растеж (EFG)***

Чрез COSME EFG Европейският инвестиционен фонд инвестира в избрани фондове за рисков капитал и фондове с частен капитал, действащи като финансови посредници, които осигуряват финансиране за МСП предимно в етапите на тяхното разрастване и растеж. Съоръжението допълва предлаганото по Innovfin на „Хоризонт 2020“, което инвестира в посредници, които осигуряват финансиране до иновативни и малки средни капачки предимно на етапите на засяване и стартиране. COSME EFG също инвестира във фондове, помагащи на портфейлните компании да се разрастват и да се интернационализират. The EFG е наследник на механизма за висок растеж и иновативни МСП („GIF2“), съгласно Рамковата програма за конкурентоспособност и иновации (CIP), изпълнена през 2007-2013 г.

МСП, които се интересуват от тези източници на финансиране, могат да се свържат с един от посредниците, достъпни по COSME и други програми на ЕС, на следния уебсайт:

6.4. Анализ на потенциалите за прилагане на подкрепа, чрез финансови инструменти в областите на интервенции по „Програма за образование“ 2021-2027 г.

Национална програма за развитие БЪЛГАРИЯ 2030, като рамков стратегически документ от най-висок порядък в йерархията на националните програмни документи, опрделя визията и общите цели на политиките за развитие във всички сектори на държавното управление, включително техните териториални измерения. За Приоритет 1. „Образование и умения“ основната цел ще е повишаването на качеството на човешкия капитал, чрез формирането на високо образовани, иновативни и активни личности, способни да се реализират успешно като професионалисти и граждани и така да допринасят за личното си благоденствие и устойчивото развитие на всички социални сфери. Политиката в сферата на образованието и обучението ще обхваща всеки един от етапите на развитието на личността, следвайки принципите на учене през целия живот (УЦЖ). Те ще бъдат ориентирани към повишаване на обхвата и качеството на образованието и обучението с акцент върху придобиване на аналитични умения и развиване на креативна мисъл, увеличавайки способностите на хората за своевременна адаптация към технологичната трансформация и произтичащите промени в пазара на труда.

Увеличаването на съгласуваността между потребностите на бизнеса и обществото, от една страна, и програмите във висшето образование и в професионалното образование и обучение от друга, ще остане ключов аспект на политиките. Ще се стимулира по-тясното сътрудничество и комуникацията между частния и публичния сектор в рамките на учебния

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

процес и в научно-изследователските дейности. Тези дейности ще са и от ключово значение за подобряването на качеството на висшето образование, увеличавайки ролята им в генерирането на иновативни научни разработки и стимулирайки актуалността на учебните програми в глобален контекст. В услуга на това ще се предприемат мерки в посока консолидиране на публичните висши училища чрез предоставяне на финансови стимули, фокусиране на публичната подкрепа и увеличаването на възможностите за публично-частно партньорство.

Специален фокус на правителствената политика в областта на повишаването на уменията на населението в трудоспособна възраст ще бъде поставен върху ефективното предлагане на възможности за УЦЖ. Ще бъде изградена система от стимули и ефективни механизми за повишаване на квалификацията на населението, (вкл. и на възрастното население), която да позволи повторната интеграция на пазара на труда на безработни, включително структурно безработни, дълготрайно безработни и икономически неактивни нискоквалифицирани работници. Повишаването на уменията им и включването им в заетост ще способства повишаването на производителността на труда в макроикономически план, като същевременно ще изиграе ролята на инструмент за социално включване.

От анализа на включените области на въздействие в НПР България 2030 следните са отчетени като относими с включени жизнеспособни дейности, които могат да бъдат финансирани с финансови инструменти:

- 1.1.в - Мотивация за учене - оценен необходим финансов ресурс в размер на - 565 000 000 лв.;
- 1.2.б - Академична подготовка на педагогическите специалисти - оценен необходим финансов ресурс в размер на - 30 000 000 лв.;
- 1.2.в - Продължаваща квалификация на педагогическите специалисти - оценен необходим финансов ресурс в размер на - 35 000 000 лв.;
- 1.3.б - Приложимост на образованието за постигане на професионална реализация - оценен необходим финансов ресурс в размер на - 745 000 000 лв.;
- 1.4.б - Качество и приложимост на провежданите форми на учене през целия живот - оценен необходим финансов ресурс в размер на - 120 000 000 лв.;
- 1.5.б - Образователни иновации – оценен необходим финансов ресурс - 740 000 000 лв.

Общият необходим финансов ресурс по тези области на въздействие е в размер на 2 235 000 000 лв. за целия период на НПР 2030 или 1 142 737 354 евро, като за осигуряване на необходимия финансов ресурс са предвидени следните източници на финансиране - Държавен бюджет, Европейски фондове и инструменти, Общински бюджети и Събрани приходи от такси, включително от държавни висши училища.

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

От друга страна извършените анкетни проучвания сред целевите групи в рамките на „Програма за образование“ 2021-2027 г. показаха интерес в областта касаеща подкрепа за стартиране на собствен бизнес или друг вид предприемаческа дейност от страна на студенти, докторанти и преподаватели във ВУ. Анализът на предвидените действия по ПО 2021-2027 г. показва припокриване със следните видове действия по специфични цели и приоритети:

ПРИОРИТЕТ 3 – ВРЪЗКА НА ОБРАЗОВАНИЕТО С ПАЗАРА НА ТРУДА

СЦ по чл. 4, пар. 1, буква д) - Подобряване на качеството, приобщаващия характер, ефективността и съответствието на системите за образование и обучение с нуждите на пазара на труда, включително чрез валидиране на неформалното и самостоятелното учене, така че да допринасят за придобиването на ключови компетентности, в т.ч. предприемачески и цифрови умения, също и чрез насърчаване на въвеждането на дуални системи на обучение и чиракуване

- Професионално ориентиране на студентите чрез практики и развитие на предприемачески умения, в т.ч.:

  - Насърчаване на предприемачеството и иновациите във висшите училища в условията на дигиталната икономика, подпомагане и стимулиране на социално ангажираните дейности на студентите и преподавателите в рамките на региона, в т.ч. повишаване на проектната компетенстност на преподавателите във ВУ за работа в европейски и други проекти и мрежи, вкл. в мултикултурна и многоезикова среда.

Посочените видове действия могат да претърпят промяна, като трябва да съответстват на описаните видове действия в окончателния проект на Програма за образование 2021-2027 г. Съвкупността от действия за прилагане на финансов инструмент представлява много малка част от видовете дейности по Приоритет 3 на ПО 2021-2027, като предвидения общ финансов ресурс по този приоритет, включващ средства за БФП, е в размер на 392 531 998 евро.

За нуждите на определянето на потенциален пазарен недостиг в областта на образованието са сравнени общите средства по описаните по-горе области на въздействие по НПР 2030 и установения интерес в областта на интерес по видове действия в рамките на Приоритет 3 на ПО 2021-2027. За целта съответстващият необходим финансов ресурс по НПР 2030 е приравнен за срока на ПО 2021-2027 и резултантния необходим финансов ресурс по НПР 2030 е в размер на 799 916 148 евро. По този начин е определено наличие на пазарен недостиг в размер на около 750 млн. евро. Така определения пазарен недостиг би следвало да бъде осигурен в голяма степен от останалите източници на финансиране, извън тези по ПО 2021-2027, като Общински бюджети и Събрани приходи от такси, включително от държавни висши училища. Следвайки препоръките на ЕК за нарастване дела на средствата за подпомагане с финансови инструменти, предприетите мерки от страна на държавата за възможността за държавните висши училища могат да поемат годишен дълг в общ размер до 20 млн. лв. за финансиране на проекти чрез финансови инструменти и с отчитане на заявените интерес и налична експертиза за кандидатстване за финансиране чрез финансов инструмент

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

от участвалите в проведената анкета представители на целевите групи, считаме, че са налице предпоставки за структуриране на финансов инструмент в обхвата на Приоритет 3 на ПО 2021-2027.

Отчитайки факта, че такъв вид подкрепа ще се прилага за първи път за сектор „Образование“ в страната, считаме за удачно включването на ограничен ресурс за структуриране на един финансов инструмент в рамките на ПО 2021-2027, като на определен момент от изпълнението на програмата той може да се оптимизира при отчитане на постигнатите резултати. В допълнение на това, че за посочената област има проявен интерес за ползване на финансови инструменти от страна на целевите групи в рамките на ПО 2021-2027 г. тези видове действия имат възможности за генериране на приходи или икономии в няколко направления. На първо място подкрепата за стратиращи предприятия на студенти, докторанти и преподаватели би могла да включва така необходимия стартов капитал за едно новосъздадено предприятие при облекчени условия за конкретния краен получател. По този начин се създават предпоставки за генериране на по-високи приходи и на икономии за крайния получател в критичните първи години от стартирането на предприятието. Комплексният анализ за прилагане на финансов инструмент в рамките на ПО 2021-2027 дава основание за определяне като **най-подходяща област за структуриране на финансов инструмент** с ограничен ресурс за **подкрепа за стартиране на собствен бизнес или друг вид предприемаческа дейност от страна на студенти, докторанти и преподаватели във всички висши училища.** Предложението е това да бъде областта в която да бъде съсредоточена целия ресурс за финансов инструмент по ПО 2021-2027 като размера може да бъде оптимизиран на определен етап от изпълнението на Програмата. Относно определянето на подходящи форми на финансиране е извършен анлиз от една страна на проведените пазарни консултации от страна на ФМФИБ ЕАД във връзка със структурирането на Финансови инструменти „Фонд за рисков капитал“ и „Фонд за технологичен трансфер", подкрепени от Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“ 2014-2020 г. и от друга страна на проведените анкетни проучвания на нагласите за стартиране на собствен бизнес или друг вид предприемаческа дейност и идентифициране на сфери на въздействие чрез финансови инструменти сред студенти, докторанти и преподаватели във висшите училища, извършени в рамките на изготвянето на настоящата Предварителна оценка, както и изготвеното проучване на ФМФИБ, в периода от средата на 2018 до средата на 2020 г., във връзка с интереса към ползване на подкрепа с финансови инструменти от юридически и физически лица. Проведените пазарни консултации от страна на ФМФИБ ЕАД в периода края на 2017 г. и началото на 2019 г. са имали за цел да бъде събрана обратна информация от широк кръг заинтересовани лица в сферите на рисковия и дяловия капитали и научно-изследователската дейност, като допълнено бъде взета предвид нуждите и потенциала на преобладаващата пазарна среда и за подпомагане оптимизирането на условията и структурирането на Финансови инструменти „Фонд за рисков капитал“ и „Фонд за технологичен трансфер". По своята същност тези два фонда са най-близки до предложената област за структуриране на Финансовия инструмент по ПО 2021-2027 и подхода за тяхното структуриране може да използван при структурирането на Финансовия инструмент по ПО 2021-2027, като и за двата фонда е избрана форма на инвестиране чрез

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

дялови финансови продукти под формата на капиталови и квази-капиталови инвестиции. От друга страна резултатите от проведените анкетни проучвания на нагласите за стартиране на собствен бизнес или друг вид предприемаческа дейност и идентифициране на сфери на въздействие чрез финансови инструменти сред студенти, докторанти и преподаватели във висшите училища показват разнопосен интерес относно различните форми на финансиране – почти 45% от анкетираните предпочитат финансиране под формата на заем, малко над 36% имат интерес към дялово финансиране и около 19 % - във финансиране под формата на гаранции. В допълнение изводите от изготвеното проучване на ФМФИБ, в периода от средата на 2018 до средата на 2020 г. показват, че основната форма на финансиране, към която се проявява интерес, са гаранциите, като от тях се интересуват 93,6% от физическите лица и 96,3% от юридическите лица. Изключително непопулярно е финансирането с дялови инструменти, като фирмите изказват недоверие, както „относно сдруженията“ по принцип така и от мотивация за изход от печеливша фирма. Извършеният анализ за определяне на подходяща форма за структуриране на финансов инструмент за подкрепа за стартиране на собствен бизнес или друг вид предприемаческа дейност от страна на студенти, докторанти и преподаватели във всички висши училища показва, че са налице разнопосочни интереси между целевите групи и заинтересованите лица. С оглед намаляване до минимум на риска от това тези интереси да не бъдат преодолени в периода на прилагането на финансовия инструмент в рамките на ПО 2021-2027 предложението е финансовия инструмент да включва дялови финансови продукти под формата на капиталови и квази-капиталови инвестиции и дългови финансови продукти под формата на заеми и гаранции. Конкретните форми и техните финансови ресурси би трябвало да бъдат определени в процеса на извършване на пазарните консултации от финансовия посредник, като по-долу в настоящата Предварителна оценка са използвани определени вариантни допускания за целите на определянето на ефектите от прилагането на така предложената структура на финансовия инструмент в рамките на ПО 2021-2027.

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

7. ПРИОРИТЕТИ И ЦЕЛИ ЗА РЕГИОНАЛНО И ПРОСТРАНСТВЕНО РАЗВИТИЕ ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

Регионалното и пространствено развитие в страната за периода 2021-2027 г. е залегнало в интегрираните териториални стратегии за развитие на всеки един от шестте региони за планиране от ниво 2[10], като те са стратегически планов документ, определящ общата политическа, пространствена, икономическа и тематична рамка за развитието на дадения регион в годините на програмния период 2021–2027 г. Интегрираните териториални стратегии за развитие са разработени в съответствие с Националната концепция за пространствено развитие за периода 2013–2025 г. (Актуализация 2019 г.) и отчитат предвижданията на секторните стратегии на регионално ниво в областта на икономическото развитие, здравеопазването, образованието, науката, социалните услуги, транспорта, водния сектор, енергетиката, широколентовите комуникации, туризма и околната среда. В тях са използвани и резултатите от изготвения Социално-икономически анализ на регионите в Република България (юли 2019 г.), след актуализация на информацията по налични нови данни към края на 2019 г. Определените цели и приоритети за развитие на всеки един от регионите в периода 2021–2027 г. са в съответствие с целите и стратегиите на Националната програма за развитие: България 2030, Актуализираната национална концепция за пространствено развитие, както и целите на политиките на ЕС за сближаване и регионално развитие след 2020 г.

7.1. Приоритети за регионално и пространствено развитие за периода 2021-2027 г.

Основа на дефинираните приоритети за развитие на всеки един от регионите за развитие в периода 2021–2027 г. е направеният анализ и разкритите основни специфики, проблеми и ключови фактори на регионалното развитие. По-долу е направено резюме на дефинираните приоритети, касаещи сектор „Образование“, във всяка една от шестте интегрирани териториални стратегии за развитие за периода 2021-2027 г.

Северозападен регион

Фокусирането на политики, дейности и мерки в обхвата на Интегрирана териториална стратегия за развитие на Северозападен регион за периода 2021-2027 г., касаещи сектор „Образование“, попадат в Стратегически приоритет 2: Запазване и развитие на човешкия капитал. Формулирането на приоритета се обосновава с необходимостта от решаване на констатираните, продължително проявяващи се проблеми в демографското и социалното развитие, които поставят СЗР в неблагоприятна позиция в сравнение с останалите региони в

[10] http://www.bgregio.eu/programirane-i-otsenka/proektite-na-regionalni-shemi-za-prostranstveno-razvitie-sa-publikuvani-za-obshtestveno-obsazhdane.aspx

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

страната. Приоритетът включва три основни стратегически цели, които ще се реализират чрез интегрирани дейности и проекти поради широкия, но комплексен характер на адресираните нужди и проблеми. При планирането на мерките в тази област е необходима съгласуваност както на услугите в отделните сектори, така и на регионално и местно ниво, чрез подобряване механизмите и процедурите за взаимодействие между институциите, въвеждане на мултидисциплинарен подход при предоставянето на услуги, индивидуализиране на услугите, провеждане на интегрирани политики в различни сфери – образование и обучение, пазар на труда, социални, спортни и здравни услуги и др.

Северен централен регион

Фокусирането на политики, дейности и мерки в обхвата на Интегрирана териториална стратегия за развитие на Северен централен регион за периода 2021-2027 г., касаещи сектор „Образование“, попадат в Стратегически приоритет 2: Развитие на човешкия потенциал и постигане на социален растеж. Фокусът на този приоритет на Интегрираната териториална стратегия за развитие на Северен централен регион е поставен върху развитието на човешкия ресурс, като най-важен за жизнеността и просперитета на региона.

Североизточен регион

Фокусирането на политики, дейности и мерки в обхвата на Интегрирана териториална стратегия за развитие на Североизточен регион за периода 2021-2027 г., касаещи сектор „Образование“, попадат в Стратегически приоритет 2: Постигане на равен достъп до качествено образование, здравеопазване и социални услуги. социално включване. Този приоритет е насочен към подобряване на човешкия капитал и повишаване привлекателността за обитаване в отделните части на СИР.

Югозападен регион

Фокусирането на политики, дейности и мерки в обхвата на Интегрирана териториална стратегия за развитие на Югозападен регион за периода 2021-2027 г., касаещи сектор „Образование“, попадат в Стратегически приоритет 2: Инвестиране в човешкия капитал и преодоляване на регионалните дисбаланси в осигуряването на достъп до качествени услуги. Специфичните характеристики и съществените различия в условията на възпроизводство на човешкия капитал между областите и общините в ЮЗР определят важната роля на този приоритет. Подобреното качество на и достъп до публичните услуги от първостепенно значение – образование, здравно обслужване, социални услуги, активното социално приобщаване на уязвимите групи, както и ефективно реализиране на пазара на труда, водят до съхраняване на регионалните демографски ресурси и подобряване качеството на живот, социално сближаване и повишаване привлекателността за обитаване на всяка териториална общност.

Южен централен регион

Фокусирането на политики, дейности и мерки в обхвата на Интегрирана териториална стратегия за развитие на Южен централен регион за периода 2021-2027 г., касаещи сектор

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

„Образование“, попадат в Стратегически приоритет 1: Засилване на конкурентните позиции на Южен централен регион, чрез инвестиции във факторите на растеж. Факторите за растеж и конкурентоспособност в ЮЦР – научните изследвания, технологиите и иновациите, продуктите с висока добавена стойност, интернационализацията на икономиката и регионалната специализация според спецификата на местните потенциали, притежават редица дефицити и са изправени пред значителни предизвикателства. Като положителен факт в тази насока може да се отчетат стъпките по създаване на „регионален икономически модел за интелигентна специализация“.

Югоизточен регион

Фокусирането на политики, дейности и мерки в обхвата на Интегрирана териториална стратегия за развитие на Югоизточен регион за периода 2021-2027 г., касаещи сектор „Образование“, попадат в Стратегически приоритет 2: Подобряване на образователното равнище на населението и качеството на живот в ЮИР. Определящ фактор за развитие на региона е съхранението и развитието на човешкия капитал чрез подобряване на образованието, здравеопазването, социалните, културните и спортните услуги.

7.2. Цели за регионално и пространствено развитие за периода 2021-2027 г.

Дефинираните приоритети за развитие на всеки един от регионите за развитие в периода 2021–2027 г. включват формулирането на съвкупност от специфични цели, предвидени мерки за изпълнение, като и реализиране на мерки, чрез използване на подхода на Интегрирани териториални инвестиции (ИТИ) въз основа на интегрирани концепции. По-долу е направено резюме на дефинираните специфични цели, касаещи сектор „Образование“, във всяка една от шестте интегрирани териториални стратегии за развитие за периода 2021-2027 г.

Северозападен регион

Фокусирането на политики, дейности и мерки в обхвата на Интегрирана териториална стратегия за развитие на Северозападен регион за периода 2021-2027 г., касаещи сектор „Образование“, попадат в Стратегически приоритет 2: Запазване и развитие на човешкия капитал, Специфична цел 2.1. Равен достъп до качествено образование и обучение. В рамките на тази специфична цел са обособени три цели, както следва:

Цел 2.1.1. Насърчаване на равния достъп до и завършването на качествено и приобщаващо образование и обучение

Предвидените мерки в рамките на тази цел са насочени към:

- подобряване на функционирането на Механизма за съвместна работа на институциите по обхващане и задържане в образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст като местна и регионална политика;
- прилагане на политики за обхващане и включване на децата и учениците в системата

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

на предучилищното и училищното образование и за намаляването на дела на преждевременно напусналите училище. Специални усилия трябва да бъдат положени за тези групи, които са изправени пред затруднения в обучението и/или са в подчертано неравностойно положение;

- осигуряване на достъп до образование за лицата от населени места без функциониращи училища (по линия на ученическите пътувания, чрез интернет обучение и др.);
- дигитална трансформация на училищното образование, в т.ч. професионалното образование и обучение;
- подкрепа за иновативни учебни програми, иновативни класни стаи и иновативни училища;
- реализиране на проекти за организиране на групови и класни посещения в близките села с цел изучаване на традициите чрез разнообразни дейности и занимания на територията на местните изоставени училища, като отглеждане на домашни продукти и животни, традиционни занаяти и други, които да бъдат ръководени от възрастни жители на селата;
- създаване на условия за достъп до образование чрез преодоляване на демографски, социални и културни бариери;
- реализиране на комплексни програми на териториално и общинско ниво за десегрегация на училищата, превенция на вторичната сегрегация и против дискриминацията.

Предвижда се чрез използване на подхода на Интегрирани териториални инвестиции (ИТИ) въз основа на интегрирани концепции да се реализират следните мерки:

- създаване на условия за достъп до образование чрез преодоляване на демографски, социални и културни бариери;
- реализиране на комплексни програми на териториално и общинско ниво за десегрегация на училищата, превенция на вторичната сегрегация и против дискриминацията.

Цел 2.1.2. Придобиване на умения в съответствие с пазара на труда

Предвидените мерки в рамките на тази цел са насочени към:

- извършване на анализи и прогнози на потребностите на пазара на труда от работна сила с оглед на политики за преструктуриране на образованието и обучението и подготовка на работещите, отговарящи на потребностите на съществуващия бизнес, както и на очакванията на бъдещия бизнес, който ще бъде привлечен от квалифицирана работна ръка;

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

- въвеждане на програми за ранно професионално ориентиране. Разработване на стандарти и учебни програми за придобиване професионална квалификация съвместно с бизнеса;
- разширяване на регионалния обхват на дуалното обучение и увеличаване на възможностите за осъществяването му по различни професии, което да е съобразено с потребностите на бизнеса на регионално и местно ниво;
- оптимизиране на мрежата от професионалните и специализираните училища с цел повишаване на тяхната атрактивност в съответствие с нуждите на пазара на труда;
- предлагане на обучение по професии и специалности с приоритетно значение за регионалния пазар на труда;
- разработване на гъвкави модулни учебни планове и програми по професии, отчитащи реалните нужди на пазара на труда, и на механизъм за гъвкава адаптация, включително задочна, вечерна и дистанционна форма на обучение съвместно с работодателите;
- придобиване на по-добра цифровата грамотност;
- разширяване на системите и насърчаване на ученето през целия живот;
- програми за огрaмотяване на възрастни, основно сред ромското население и други уязвими групи;
- преход към дуална форма на обучение във висшето образование.

Планира се следните групи дейности да бъдат реализирани на териториално ниво чрез подхода на Интегрирани териториални инвестиции (ИТИ):

- подкрепа на ПОО на регионално ниво;
- развитие на дуалната система на обучение;
- огрaмотяване на възрастни;
- валидиране на знания, умения и компетентности.

Цел 2.1.3. Модернизация на образователната инфраструктура

Всички нива на образователната и обучителната система се нуждаят от непрекъснато усъвършенстване на инфраструктурата и съвременно оборудване, осигуряващи възможности за модерно обучение. В тази връзка е необходимо:

- продължаване на модернизирането и изграждането на нова материална база на предучилищното образование, училища, центрове за подкрепа за личностно развитие, общежития, спортни площадки и салони (според потребностите);
- доставка и монтаж на специфични и иновативни инструменти и оборудване за подкрепената инфраструктура;

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

- засилване на употребата на ИКТ като част от модернизираната образователна инфраструктура.

Северен централен регион

Фокусирането на политики, дейности и мерки в обхвата на Интегрирана териториална стратегия за развитие на Северен централен регион за периода 2021-2027 г., касаещи сектор „Образование“, попадат в Стратегически приоритет 2: Развитие на човешкия потенциал и постигане на социален растеж, Специфична цел 2.1. Подобряване на достъпа до образование и повишаване на образователното равнище на населението. Предвидените мерки в рамките на тази специфична цел са насочени към:

- осигуряването на равен достъп до качествено образование на всички нива на задължителното образование (предучилищно, основно и средно), със засилен акцент върху развитието в ранна детска възраст;
- реализиране на интегрираните политики за осигуряване правото на всяко дете на качествено образование и за превенция на отпадането от училище, с фокус върху децата и учениците от уязвимите групи, както и на политики и мерки, насочени към нарастване на дела на завършилите средно образование и насърчаване на участието на младите хора във формално и неформално образование и обучение;
- повишаването приложимостта на училищното образование за постигане на професионална реализация чрез разширяването на географския обхват на дуалното и професионалното образование и обучение и увеличаване на възможностите за осъществяването му по различни професии, съобразени с потребностите на бизнеса на регионално и местно ниво;
- програми за ограмотяване, основно сред ромското население и други уязвими групи, за придобиване на по-висока степен на образование, реализирани главно от училищата;
- подпомагане на общините за реализиране на дейности за образователна десегрегация;
- разработване на програми за привличане и задържане на децата в училище съобразно специфичните местни условия по модела на Механизма за съвместна работа на институциите по обхващане и задържане в образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст;
- разработване и прилагане на политики и мерки за развитие на професионалното обучение в работна среда, включително чрез организиране на стажове в предприятия по време и след завършване на обучение;
- приобщаващо образование на децата и учениците със специални образователни потребности;
- реинтегриране в образователната система на младежи до 18 години, отпаднали от

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

училище;

- осигуряване на достъп до формите на учене през целия живот;
- изграждане на партньорски мрежи между средните и висшите училища, научните организации, бизнеса и местната власт, включително за създаване на учещи региони;
- въвеждане на информационни и комуникационни технологии (ИКТ) в системата на предучилищното и училищното образование.

Предвиждат се мерките, свързани със създаване на условия за достъп до образование чрез преодоляване на демографски, социални и културни бариери и комплексни програми на общинско ниво за десегрегация на училищата, превенция на вторичната сегрегация и против дискриминацията, да бъдат реализирани на териториално ниво чрез използване на подхода на Интегрирани териториални инвестиции (ИТИ). Чрез подхода на Интегрирани териториални инвестиции се планира да бъдат изпълнени и следните групи дейности:

- подкрепа на професионалното образование и обучение на регионално ниво;
- развитие на дуалната система на обучение;
- ограмотяване на възрастни;
- валидиране на знания, умения и компетентности.

Североизточен регион

Фокусирането на политики, дейности и мерки в обхвата на Интегрирана териториална стратегия за развитие на Североизточен регион за периода 2021-2027 г., касаещи сектор „Образование“, попадат в Стратегически приоритет 2: Постигане на равен достъп до качествено образование, здравеопазване и социални услуги. социално включване, Специфична цел 2.1. Инвестиции в образование и умения. В Североизточен регион функционира добре развита мрежа от учебни заведения и броят на лицата с висше образование е сравнително висок. Но все още системата на образованието и обучението не е достатъчно гъвкава и реформирана, за да удовлетвори по-пълно местните и регионалните нужди от професионални и технически кадри в различните сфери на икономиката, както и за изграждане на необходимите нови знания и умения на работната сила. Планираните политики и мерки ще адресират следните области на въздействие:

- изграждане на нова и подобряване на качеството на изградената образователна инфраструктура, включително за осигуряване на задължителното предучилищно образование на децата от 4 години;
- провеждане на интегрирани мерки за подобряване достъпа до образование;
- подкрепа за професионалните и специализираните училища;
- програми за ограмотяване, основно сред ромското население и други уязвими групи, за придобиване на по-висока степен на образование, реализирани главно от

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

училищата;

- подпомагане на общините за реализиране на дейности за образователна десегрегация;
- приобщаващо образование на децата и учениците със специални образователни потребности;
- прилагане на механизми за социална подкрепа;
- реинтеграцията на преждевременно напусналите образователната система.

Мерките за подобряване на уменията и съответствието им с изискванията на регионалния пазар на труда ще се фокусират върху:

- провеждане на политики за преструктуриране на образованието и обучението и подготовка на работещите, отговарящи на потребностите на съществуващия бизнес, както и на очакванията от страна на бъдещия бизнес, от квалифицирана работна ръка. Едновременно с това ще бъде поставен акцент върху подобряване уменията и знанията на персонала, ангажиран в туристическото предлагане и селскостопанския сектор;
- периодично актуализиране на образователната програма на функциониращите 48 професионални училища в СИР – 21 в област Варна и 9 във всяка от областите Добрич, Търговище и Шумен – в широко партньорство с бизнеса и потребностите от ключови умения;
- разширяване на регионалния обхват на дуалното обучение и увеличаване на възможностите за осъществяването му по различни професии, съобразено с потребностите на бизнеса на регионално и местно ниво;
- оптимизиране на мрежата от професионални и специализирани училища с цел повишаване на тяхната атрактивност в съответствие с нуждите на пазара на труда;
- активно включване на организациите на бизнеса в определянето на изискванията към специфични умения и познания;
- предлагане на обучение по професии и специалности с приоритетно значение за регионалния пазар на труда;
- придобиване на по-добра цифровата грамотност;
- осигуряване на образователна среда за равноправен достъп до учене през целия живот.

Подходът на интегрираните териториални инвестиции ще бъде широко застъпен в изпълняваните мерки. Като подходящи за този подход се определят дейностите, свързани със:

- създаване на условия за достъп до образование чрез преодоляване на демографски, социални и културни бариери;
- комплексни програми на общинско ниво за десегрегация на училищата, превенция на

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

вторичната сегрегация и против дискриминацията;

- подкрепа на професионално образование и обучение на регионално ниво;
- развитие на дуалната система на обучение;
- ограмотяване на възрастни;
- валидиране на знания, умения и компетентности.

Югозападен регион

Фокусирането на политики, дейности и мерки в обхвата на Интегрирана териториална стратегия за развитие на Югозападен регион за периода 2021-2027 г., касаещи сектор „Образование“, попадат в Стратегически приоритет 2: Инвестиране в човешкия капитал и преодоляване на регионалните дисбаланси в осигуряването на достъп до качествени услуги, Специфична цел 2.1. Образование и обучение за квалифицирана работна сила. Осигуряването на равен достъп до предучилищно и училищно образование с необходимото качество се очертава като ключов проблем и ще фокусира реализирането на редица интервенции, голяма част от които в интегрирани пакети от инвестиции.

Планираните интервенции в предучилищното и училищното образование включват:

- изграждане на нова и подобряване на качеството на изградената образователна инфраструктура;
- създаване на условия за преход към едносменен режим на обучение;
- провеждане на мерки за повишаване качеството на образованието и за подобряване постиженията на учениците в образователната подготовка;
- обновяване и модернизация на учебни програми в приоритетни професионални направления, в партньорство с бизнеса, в съответствие с нуждите на регионалния и местния пазар на труда;
- оптимизиране на структурата на училищата, създаване на предпоставки за финансиране на професионални училища с национално и регионално значение, защитени професии, съобразно потребностите на общините, както и за внедряване на обучение чрез работа (дуално обучение);
- подкрепа за достъп до образование на учениците от специфични целеви групи. Въвеждане на програми за ограмотяване, основно сред ромското население и други уязвими групи, за придобиване на по-висока степен на образование, реализирани главно от училищата;
- предотвратяване на преждевременно напускане на училище посредством целенасочен подход и насърчаване на гъвкави програми за втори шанс;
- инвестиране в производствен потенциал чрез създаване и поддържане на

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

професионални училища или паралелки, осигуряващи подготовка и възпроизвеждане на качествена работна сила;

- подобряване на възможностите за допълнителна и продължаваща квалификация на учителите, в т.ч. по професионалните направления;
- подкрепа за осигуряване на достъп до качествено образование в малките населени места и в труднодостъпните райони.

Специален фокус на осъществяваните мерките е насочен към създаване на условия за насърчаване на ученето през целия живот, по-специално на гъвкавите възможности за повишаване на квалификацията и преквалификацията за всички.

Особено належащо е преодоляването на ниското ниво на компютърни и цифрови умения на човешките ресурси, което препятства широкото използване на ИКТ и базираните на тях услуги.

Значителна част от мерките по тази специфична цел ще се реализират, чрез подхода на интегрираните териториални инвестиции (ИТИ). Като подходящи пакети от ИТИ с регионален обхват в рамките на отделните съставни области и общини се определят:

- създаване на условия за достъп до образование чрез преодоляване на демографски, социални и културни бариери;
- комплексни програми на общинско ниво за десегрегация на училищата, превенция на вторичната сегрегация и против дискриминацията;
- дейности в подкрепа на професионалното образование и обучение;
- Развитие на дуалната система на обучение;
- Ограмотяване на възрастни;
- Валидиране на знания, умения и компетентности.

Южен централен регион

Фокусирането на политики, дейности и мерки в обхвата на Интегрирана териториална стратегия за развитие на Южен централен регион за периода 2021-2027 г., касаещи сектор „Образование“, попадат в Стратегически приоритет 1: Засилване на конкурентните позиции на Южен централен регион, чрез инвестиции във факторите на растеж, Специфична цел 1.3. Добро образование, нови знания и професионално развитие. Дейностите и мерките по тази специфична цел са насочени към подобряване на знанията и уменията на работната сила и инвестициите в човешките ресурси като фактор за постигане на по-висока конкурентоспособност на икономиката, а така също към осигуряване на баланс между търсенето и предлагането на знания и умения за по-успешното адаптиране на работната сила към потребностите на пазара на труда спрямо новите предизвикателства на развитието. Посочените в анализа образователни характеристики на населението в Южен централен

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

регион го очертават като най-проблематичен след Северозападния регион в страната. Трудностите с намирането на работа и разминаването между придобитата квалификация и възможността за реализация се очертават като проблем на немалка част от младите хора в ЮЦР.

Приоритетните дейности по тази специфична цел са ориентирани към:

- разширяване на равния достъп до качествено предучилищно и училищно образование;
- подкрепа на Механизма за обхващане на всички деца в образователната система;
- изграждане на адекватна инфраструктура за образование;
- прилагане на ефективни мерки за включване на децата от уязвимите групи в образование;
- намаляване на преждевременното напускане на училище и повишаване образователното равнище на населението;
- повишаване приложимостта на училищното образование за постигане на професионална реализация. Ключово значение ще има разширяването на дуалното обучение и увеличаването на възможностите за осъществяването му по различни професии, което да е съобразено с потребностите на бизнеса на регионално и местно ниво;
- създаване на условия за получаване на нови умения.

Част от мерките са насочени към повишаване на приложимостта на висшето образование за постигане на професионална реализация. С приоритет ще се финансират области, свързани с природните науки, технологиите, инженерните науки и математиката (STEM), и по-специално ИКТ и математика. Предвижда се подкрепа на прехода към дуална форма на обучение във висшето образование. Специален фокус на осъществяваните мерките е насочен към създаване на условия за насърчаване на ученето през целия живот, по-специално на гъвкавите възможности за повишаване на квалификацията и преквалификацията за всички.

Мерките за стимулиране на заетостта в региона и увеличаване на включването на лицата, които са извън пазара на труда, ще бъдат насочени към:

- укрепване на регионално диференцирана активна политика на пазара на труда;
- обновяване и модернизация на учебни програми в приоритетни професионални направления, в партньорство с бизнеса, в съответствие с нуждите на пазара на труда;
- подпомагане на социално-икономическата интеграция на групите в неравностойно положение, които в повечето случаи са в риск от социално изключване и изпадане в бедност;
- нови форми на заетост, свързани с настъпилите социални, икономически и

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

технологични промени, налагащи обучение за придобиване на ключови компетентности, дигитални и преносими умения, чиято цел е по-лесно адаптиране на работната сила към новите форми на заетост.

Ще продължат инвестициите в ключови умения на хората. Особено належащо е преодоляването на ниското ниво на компютърни и цифрови умения на човешките ресурси, което препятства широкото използване на ИКТ и базираните на тях услуги. Планира се на териториално ниво, чрез използване на подхода на Интегрирани териториални инвестиции (ИТИ), да бъдат реализирани следните групи дейности: Създаване на условия за достъп до образование чрез преодоляване на демографски, социални и културни бариери и Комплексни програми на общинско ниво за десегрегация на училищата, превенция на вторичната сегрегация и против дискриминацията. Дейностите в рамките на подхода ИТИ ще се реализират въз основа на интегрирани концепции, които ще бъдат изготвяни и изпълнявани в партньорство между различни местни заинтересовани страни (общини, НПО, образователни институции и т.н.), с оглед постигане на максимален ефект върху съответната територия. Подходящо е тези дейности да бъдат организирани в рамките на отделните области на региона, доколкото има определена териториална специфика.

Потенциал за стимулиране на заетостта в бъдеще има активизирането на икономически неактивните лица и тяхното преквалифициране. Тук се включват мерките, насочени към групата на неактивните лица, в т.ч. към безработните лица от уязвимите групи от населението, групите с ниско образование и без квалификация и недостатъчна активност на пазара на труда. Броят на лицата извън работната сила на възраст 15–64 навършени години през 2018 г. в ЮЦР е 276 хил. души. Обект на специално внимание и предприемане на мерки за включването им в обучение или пазара на труда са младежите, незаети в образование или заетост, чиито дял в населението на възраст 15–24 години е 16,7 % в ЮЦР. Активизирането на трудовата ангажираност на тези групи е от важно значение за преодоляване не недостига на работна сила в региона.

Като подходящи да бъдат реализирани на териториално ниво, чрез подхода на Интегрирани териториални инвестиции (ИТИ), се определят:

- дейности в подкрепа на професионално образование и обучение на регионално ниво;
- развитие на дуалната система на обучение;
- грамотяване на възрастни;
- валидиране на знания, умения и компетентности.

Югоизточен регион

Фокусирането на политики, дейности и мерки в обхвата на Интегрирана териториална стратегия за развитие на Югоизточен регион за периода 2021-2027 г., касаещи сектор „Образование“, попадат в Стратегически приоритет 2: Подобряване на образователното равнище на населението и качеството на живот в ЮИР, Специфична цел 2.1. Инвестиции в

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

човешки ресурси. В рамките на тази специфична цел са обособени три цели, както следва:

Цел 2.1.1. Стимулиране на инвестиции в образованието

Инвестициите в образование са насочени към качествено и приобщаващо образование за всички, обвързано с променящите се тенденции на пазара на труда. Специални усилия ще бъдат положени за тези групи, които са изправени пред затруднения в обучението и/или са в подчертано неравностойно положение. Ще се стимулира въвеждане на модерни форми на обучение, в т.ч. създаване на дигитални учебни ресурси. Ще получат подкрепа иновативни учебни програми, иновативни класни стаи и иновативни училища. Ще се разширят формите на професионалното и дуалното обучение. Образователната инфраструктура също ще бъде подобрена.

Използването на подхода на интегрираните териториални инвестиции (ИТИ) ще бъде прилаган според конкретните териториални дисбаланси и потребности, в т.ч. и по отношение на следните дейности:

- създаване на условия за достъп до образование чрез преодоляване на демографски, социални и културни бариери;
- комплексни програми на общинско ниво за десегрегация на училищата, превенция на вторичната сегрегация и против дискриминацията.

Цел 2.1.2. Подобряване на връзката на образованието и квалификацията с пазара на труда

Постигането на съответствие между търсенето и предлагането на пазара на труда и преходите към ново индустриално развитие ще се осъществят чрез:

- разработване на отворени системи за обучение, регулиращи професионалната подготовка според нуждите на регионалния пазар на труда, съвместно със социално-икономическите партньори;
- предоставяне на възможност за професионално обучение и придобиване на професионални знания, умения и компетентности от учениците.

Като подходящи за подхода за интегрирани териториални инвестиции в ЮИР се очертават дейностите за:

- подкрепа на професионално образование и обучение;
- развитие на дуалната система на обучение;
- ограмотяване на възрастни;
- валидиране на знания, умения и компетентности.

За справяне с предизвикателствата вследствие на процеса на преход към неутрална по отношение на климата икономика ще се подкрепят дейности за:

- повишаване на квалификацията и преквалификация на работниците;

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

- съдействие при търсене на работа на търсещите работа;
- осигуряване на активното участие на търсещите работа.

Цел 2.1.3. Висше образование

Проектите в областта на висшето образование включват:

- подобряване на инфраструктурата на висшето образование;
- въвеждане на дуално обучение във висшето образование;
- подкрепа за развитието на Факултета по медицина за осигуряване на модерно обучение на световно ниво с цел привличане и на чуждестранни студенти;
- обновяване на учебно-тренировъчната база на Колежа по туризъм в Бургас;
- откриване на нови филиали на висши учебни заведения в региона съгласно Националната карта на висшето образование, която ще определя профилната и териториалната структура на висшето образование по професионални направления и специалности от регулираните професии;
- изграждане на материална база, оборудване на кабинети, практики и лаборатории в системата на висшето образование по специалности относно производство, преработване и разширяване на приложението в бизнеса на етерично-маслени култури, в т.ч. маслодайната роза;
- разработване на нови магистърски програми в синхрон с направление Индустрия 4.0 и новите тенденции на пазара на труда, във взаимодействие с бизнеса.

Ще се поддържат дейности, свързани с осигуряване на достъп на повече лица до системата за висше образование, като утвърждаването на гъвкави форми на обучение, стимулирането на мобилността, науката и др.

7.3. Механизъм за финансиране чрез Интегрирани териториални стратегии

Общата оценка на необходимите ресурси за реализация на Интегрираните териториални стратегии за развитие (2021-2027 г.) на всеки един от регионите за планиране от ниво 2 представлява оценка за общата финансова рамка, която се предвижда да бъде изпълнена като предпоставка за постигане на поставените стратегически приоритети и специфични цели за развитие към края на периода. Макар и само индикативна, тя обективизира необходимите ресурси за реализация на стратегическите приоритети и цели на стратегията. Финансовата рамка е и условие за мобилизиране на всички възможни източници на финансиране – средства от фондове на Европейския съюз, национален и общински бюджети, допълнителни ресурси от други източници – публични и частни. Тя е ориентирана към насочването на външните и вътрешните инвеститори към избраните приоритетни области, които ще получават публично финансиране и по този начин ще се създаде по-благоприятна бизнес

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

среда в съответните сектори.

Финансовите средства са оценени в следните направления:

- Национално публично финансиране (републикански/централен бюджет, бюджети на общините, публични фондове);
- Европейски фонд за регионално развитие (ЕФРР), Европейски социален фонд (ЕСФ) и Кохезионен фонд (КФ);
- Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР);
- Европейски фонд за морско дело и рибарство;
- Международни финансови институции;
- Средства на физически и юридически лица (инвеститори), граждански организации;
- Други допълнителни източници.

Средствата са прогнозирани на базата на досегашния опит в ползването на подобни източници, както и на базата на потенциално необходимия и реалистично достъпния наличен ресурс. Те могат да се отчетат, като умерено оптимистични. Новото предизвикателство COVID-19 ще наложи своя отпечатък, по линия на бюджета на ЕС, националния и общински такива, поне в рамките на първите две години от новия програмен период. Предвид продължаващите дискусии по отношение на седем-годишната рамка на бюджета на ЕС и предстоящия процес на преговори, точната сума ще бъде определена на по-късен етап.

Северозападен регион

Общата оценка на необходимите ресурси за реализация на политики, дейности и мерки в обхвата на Интегрирана териториална стратегия за развитие на Северозападен регион за периода 2021-2027 г., касаещи сектор „Образование“, попадащи в Стратегически приоритет 2: Запазване и развитие на човешкия капитал, Специфична цел 2.1. Равен достъп до качествено образование и обучение, е в размер на 73.7 млн.лв. и представлява 6.8% от общите финансови ресурси по стратегията. Така дефинирани финансовите средства са разпределени на 52.3 млн. лв. от ЕСИФ (70.96%) и 21.4 млн. лв. (29.04%) от национално обществено, частно участие и други инструменти.

Северен централен регион

Общата оценка на необходимите ресурси за реализация на политики, дейности и мерки в обхвата на Интегрирана териториална стратегия за развитие на Северен централен регион за периода 2021-2027 г., касаещи сектор „Образование“, попадат в Стратегически приоритет 2: Развитие на човешкия потенциал и постигане на социален растеж, Специфична цел 2.1. Подобряване на достъпа до образование и повишаване на образователното равнище на населението, е в размер на 98.3 млн.лв. и представлява 9.7% от общите финансови ресурси по стратегията. Така дефинирани финансовите средства са разпределени на 72.3 млн. лв. от

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

ЕСИФ (73.55%) и 26.0 млн. лв. (26.45%) от национално обществено, частно участие и други инструменти.

Североизточен регион

Общата оценка на необходимите ресурси за реализация на политики, дейности и мерки в обхвата на Интегрирана териториална стратегия за развитие на Североизточен регион за периода 2021-2027 г., касаещи сектор „Образование“, попадат в Стратегически приоритет 2: Постигане на равен достъп до качествено образование, здравеопазване и социални услуги. социално включване, Специфична цел 2.1. Инвестиции в образование и умения, е в размер на 99.7 млн.лв. и представлява 10.5% от общите финансови ресурси по стратегията. Така дефинирани финансовите средства са разпределени на 73.3 млн. лв. от ЕСИФ (73.52%) и 26.4 млн. лв. (26.48%) от национално обществено, частно участие и други инструменти.

Югозападен регион

Общата оценка на необходимите ресурси за реализация на политики, дейности и мерки в обхвата на Интегрирана териториална стратегия за развитие на Югозападен регион за периода 2021-2027 г., касаещи сектор „Образование“, попадат в Стратегически приоритет 2: Инвестиране в човешкия капитал и преодоляване на регионалните дисбаланси в осигуряването на достъп до качествени услуги, Специфична цел 2.1. Образование и обучение за квалифицирана работна сила, е в размер на 150.7 млн.лв. и представлява 10.0% от общите финансови ресурси по стратегията. Така дефинирани финансовите средства са разпределени на 110.0 млн. лв. от ЕСИФ (72.99%) и 40.7 млн. лв. (27.01%) от национално обществено, частно участие и други инструменти.

Южен централен регион

Общата оценка на необходимите ресурси за реализация на политики, дейности и мерки в обхвата на Интегрирана териториална стратегия за развитие на Южен централен регион за периода 2021-2027 г., касаещи сектор „Образование“, попадат в Стратегически приоритет 1: Засилване на конкурентните позиции на Южен централен регион, чрез инвестиции във факторите на растеж, Специфична цел 1.3. Добро образование, нови знания и професионално развитие, е в размер на 81.7 млн.лв. и представлява 7.9% от общите финансови ресурси по стратегията. Така дефинирани финансовите средства са разпределени на 60.5 млн. лв. от ЕСИФ (74.05%) и 21.2 млн. лв. (25.95%) от национално обществено, частно участие и други инструменти.

Югоизточен регион

Общата оценка на необходимите ресурси за реализация на политики, дейности и мерки в обхвата на Интегрирана териториална стратегия за развитие на Югоизточен регион за периода 2021-2027 г., касаещи сектор „Образование“, попадат в Стратегически приоритет 2: Подобряване на образователното равнище на населението и качеството на живот в ЮИР, Специфична цел 2.1. Инвестиции в човешки ресурси, е в размер на 105.1 млн.лв. и представлява 11.3% от общите финансови ресурси по стратегията. Така дефинирани

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

финансовите средства са разпределени на 77.3 млн. лв. от ЕСИФ (73.55%) и 27.8 млн. лв. (26.45%) от национално обществено, частно участие и други инструменти.

Обобщената оценка на необходимите ресурси за реализация на политики, дейности и мерки в обхвата на интегрираните териториални стратегии за развитие за периода 2021-2027 г., касаещи сектор „Образование“, показва общ ресурс от над 609 млн. лв., като общите планирани ресурси от ЕСИФ представляват 445.7 млн. лв. (73.16%), а средствата от национално обществено, частно участие и други инструменти са в общ размер на стойност от 163.5 млн. лв (26.84%).

Регион на планиране	Източници на финансиране, млн. лв./%				Общо, млн. лв.
	ЕСИФ		Национално		
Северозападен регион	52.3	70.96%	21.4	29.04%	73.7
Северен централен регион	72.3	73.55%	26.0	26.45%	98.3
Североизточен регион	73.3	73.52%	26.4	26.48%	99.7
Югозападен регион	110.0	72.99%	40.7	27.01%	150.7
Южен централен регион	60.5	74.05%	21.2	25.95%	81.7
Югоизточен регион	77.3	73.55%	27.8	26.45%	105.1
Общо	**445.7**	73.16%	**163.5**	26.84%	**609.2**

Табл. 28 Обобщена оценка на необходимите ресурси в обхвата на интегрираните териториални стратегии за развитие за периода 2021-2027 г., касаещи сектор „Образование“

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

8. ОБЩА ОЦЕНКА ЗА ПРЕДЛОЖЕНИЯ РАЗМЕР НА ПРИНОСА НА ПРОГРАМАТА ЗА ФИНАНСОВИЯ ИНСТРУМЕНТ И ОЧАКВАНИЯ ЕФЕКТ НА ЛОСТА (ЛИВЪРИДЖ)

8.1. Подходящи форми и механизъм за управление на финансовия инструмент

Основната поставена цел със структурирането на финансов инструмент в рамките на ПО 2021-2027 е да се насърчат потенциалните целеви групи да инвестират в предприемачески умения, чрез по-лесен достъп до финансови ресурси, при по-изгодни условия и чрез допълнително стимулиране чрез финансиране на ФИ изцяло със средства от програмата.

За структуриране на финансовия инструмент в рамките на ПО 2021-2027 бяха анализирани следните видове действия по специфични цели и приоритети:

ПРИОРИТЕТ 3 – ВРЪЗКА НА ОБРАЗОВАНИЕТО С ПАЗАРА НА ТРУДА

СЦ по чл. 4, пар. 1, буква д) - Подобряване на качеството, приобщаващия характер, ефективността и съответствието на системите за образование и обучение с нуждите на пазара на труда, включително чрез валидиране на неформалното и самостоятелното учене, така че да допринасят за придобиването на ключови компетентности, в т.ч. предприемачески и цифрови умения, също и чрез насърчаване на въвеждането на дуални системи на обучение и чиракуване

- Професионално ориентиране на студентите чрез практики и развитие на предприемачески умения, в т.ч.:

  - Насърчаване на предприемачеството и иновациите във висшите училища в условията на дигиталната икономика, подпомагане и стимулиране на социално ангажираните дейности на студентите и преподавателите в рамките на региона, в т.ч. повишаване на проектната компетенстност на преподавателите във ВУ за работа в европейски и други проекти и мрежи, вкл. в мултикултурна и многоезикова среда;

Посочените видове действия могат да претърпят промяна, като трябва да съответстват на описаните действия в окончателния проект на Програма за образование 2021-2027 г.

Целевите групи, към които са насочени видовете действия, включват:

- студенти, докторанти и преподаватели във всички висши училища;
- висши училища.

Изследваният опит в прилагането на ФИ в областта на образованието на ниво ЕС, както и характера на видовете действия към, които е насочен финансовия инструмент в областта на **подкрепа за стартиране на собствен бизнес или друг вид предприемаческа дейност от страна на студенти, докторанти и преподаватели във всички висши училища** дават основание финансовия инструмент да включва дялови финансови продукти под формата на

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

капиталови и квази-капиталови инвестиции и дългови финансови продукти под формата на заеми и гаранции.

Капиталовото инвестиране представлява предоставяне на капитал на дадено дружество, инвестиран пряко или непряко в замяна на придобиването на пълна или частична собственост в това дружество, като инвеститорът на капитал може да упражнява известен управленски контрол върху дружеството и да участва в разпределение на печалбата му. Финансовата възвръщаемост зависи от растежа и рентабилността на предприятието. Тя се формира от дивиденти и от продажба на акции на друг инвеститор или от публична емисия на нови акции.

Квази-капиталовото инвестиране е вид финансиране, което се класифицира между дяловото финансиране и дълг, имащо по-висок риск от първостепенния дълг и по-нисък риск от собствения капитал. Квази-капиталовото инвестиране може да бъде структурирано като дълг, обикновено подчинен, а в някои случаи конвертируем в капитал или като привилегирован капитал. Профилът „риск-възвращаемост“ обикновено попада между дълга и собствения капитал в капиталовата структура на предприятието.

Заемът представлява споразумение, което задължава заемодателя да предостави на заемополучателя договорена парична сума за определен срок и съгласно което заемополучателят се задължава да изплати тази сума в рамките на договорения срок. Финансовият инструмент е полезен с това, че може да предостави заем в случаите, когато банките не са склонни да отпускат заеми при приемливи за заемополучателя условия. Те могат да предложат по-ниски лихвени проценти, по-дълги срокове за погасяване и имат по-ниски изисквания за обезпечение.

Гаранцията представлява писмен ангажимент за поемане на отговорност по отношение на пълния размер или на част от дълг или задължение на дадена трета страна или по отношение на успешното изпълнение от тази трета страна на нейните задължения, в случай на събитие, което води до активиране на гаранцията, като например неизпълнение на задълженията за плащане на заем. Обикновено гаранциите покриват финансови операции, като например заеми.

Определянето на размера на средствата по финансовия инструмент се състои в намирането на баланс между анализа на търсенето от страна на изследваните целеви групи и необходимостта от мотивиране на банките и други потенциални финансови посредници да участват в изпълнението на финансови инструменти, при съобразяване на разходите и усилията за администриране на специфичните изисквания на финансирането от ЕС и потенциалните ползи от таксите за управление и лихви по съфинансирането. Анализът от научените уроци в страната от прилагането на финансови инструменти в периода 2014-2020 г. показва, че банките и/или финансовите посредници имат определен интерес при структуриране на финансови инструменти с публичен ресурс в минимален размер в диапазона 10-15 млн. евро. Този минимален размер може да се определи, като оптимален за структурирането на финансов инструмент по ПО 2021-2027 г. с оглед анализите за необходимия ресурс от проведените проучвания за прилагане на финансови инструменти сред целевите групи в

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

рамките на ПО 2021-2027 г. Общата стойност на необходимата финансова подкрепа, чрез прилагане на финансов инструмент в сферата на подкрепа за стартиране на собствен бизнес или друг вид предприемаческа дейност от страна на студенти, докторанти и преподаватели, може да бъде изчислена въз основа на общата стойност на финансова подкрепа за стартиране на собствен бизнес в рамките на проведеното анкетно проучване. Получената обща стойност в размер на 3 711 250 лв. или около 1 897 500 евро би могла да бъде увеличена в порядъка на 8-10 пъти в рамките на целия период на програмата или достигането на обща стойност на необходимата финансова подкрепа в размер на 16 760 598 евро. За изпълнението на този финансов ресурс биха спомогнали до голяма степен провеждането на масирана разяснителна кампания за ползите от прилагането на финансовия инструмент в сферата на подкрепа за стартиране на собствен бизнес или друг вид предприемаческа дейност от страна на студенти, докторанти и преподаватели, както и провеждането на прецизни и целенасочени пазарни консултации в процеса на структуриране на финансовите продукти по така предложения финансов инструмент в рамките на ПО 2021-2027. Допълнително предимство от така предложената структура на финансовия инструмент ще е възможността за достатъчна гъвкавост на Управляващия орган и Финансовия посредник в процесите на управление на финансовите средства и съответстващия мониторинг и контрол при тяхното разходване.

От гледна точка на механизма за управление на финансовия инструмент е важно да бъде отбелязано, че през програмния период 2014-2020 г. в България не са прилагани финансови инструменти и продукти за подкрепа на проекти в областта на образованието със средства от ОПНОИР 2014-2020. От сега действащите финансови инструменти в страната няма инструмент, подходящ да бъде надграден за целите на прилагане на финансови инструменти в областта на образованието. Поради това е необходимо предложения финансов инструмент в областта на образованието да бъде структуриран като изцяло нов със съответните финансови продукти. Предвид натрупания опит в България до момента, както и спецификата на предлагания финансов инструмент в рамките на ПО 2021-2027 се предвижда УО на ПО 2021-2027 да предостави финансов ресурс, изцяло със средства от програмата от ЕСФ+ и съответстващото национално съфинансиране, на Фонд мениджър. Фонд мениджърът, чрез инвестиционен посредник (финансова институция) или директно, предоставя финансови продукти под формата на дялово или дългово финансиране към крайните получатели. Фонд мениджърът (при директно предоставяне) или Инвестиционният посредник следва да е кредитна или финансова институция в съответствие с чл.2 или чл.3 на Закона за кредитните институции. За избора на организация, която да изпълнява ролята на Фонд мениджър Регламент 2018/1046 указва, че управляващите органи може да възлагат пряко договори на публични банки или институции. Независимо от това, с цел да се гарантира, че тази възможност за пряко възлагане остава съвместима с принципите на вътрешния пазар, следва да бъдат установени строги условия, които трябва да бъдат изпълнени от публичните банки или институции. Тези условия следва да включват изискването да няма пряко частно капиталово участие, освен форми на частно капиталово участие, които не са свързани с контролни или блокиращи правомощия, в съответствие с изискванията, установени в Директива 2014/24/ЕС. На публичните банки или институции следва да бъде разрешено да

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

изпълняват финансови инструменти, когато частното капиталово участие няма отражение върху решенията относно текущото управление на финансовия инструмент, подпомаган от европейските структурни и инвестиционни фондове.

Финансовите инструменти под споделено управление се създават и управляват на национално или регионално ниво, финансирани от ЕСИФ. Прилаганите финансови инструменти са подчинени на Регламента за общоприложимите разпоредби и на режимите на държавна помощ. За управлението на финансовите инструменти под споделено управление най-често се използват публични банки или институции в страните-членки, специално създадени за управление на финансови инструменти от типа „Фонд на фондовете“. В България управлението на всички ФИ, съфинансирани от ЕСИФ, в съответствие със сега действащите разпоредби на ЗУСЕСИФ, се осъществява от „Фонд на фондовете“ (ФМФИБ ЕАД). Съществуват и финансови инструменти управлявани на ниво ЕС, но в областта на образованието за тях няма достатъчно поле за прилагане, поради техния характер за стратегическо инвестиране и подчиняване на правилата на програма Invest EU за периода 2021-2027. За прилагането на механизъм под споделено управление са възможни следните варианти:

- Фонд мениджър е „Фонд на фондовете“ (ФМФИБ ЕАД) – при този вариант УО на ПО 2021-2027 предоставя на ФМФИБ ЕАД договорените средства БФП от програмата. ФМФИБ ЕАД изготвя правилата за отпускане и разходване на БФП от страна на крайните получатели, като той може да ги приложи пряко или в сътрудничество с други финансови кредитни институции и фондове. Предимствата при този вариант на прилагане на механизма под споделено управление е, че ФМФИБ ЕАД има установена структура с опит, натрупан в предходния програмен период, като към него функционира и Звено за координация, което предоставя информация и съвети относно възможна реализация на проектни идеи и инвестиционни намерения на различен етап на развитие с подходяща подкрепа. Като недостатък може да бъде изтъкнато, че ФМФИБ ЕАД няма опит в управлението на проекти в сектор „Образование“;
- Фонд мениджър е финансова институция - при този вариант УО на ПО 2021-2027 предоставя на избрана финансова институция договорените средства БФП от програмата. Избраната финансова институция изготвя правилата за отпускане и разходване на БФП от страна на крайните получатели, като ги приложи пряко без необходимост от сътрудничество с други финансови кредитни институции и фондове. Предимствата при този вариант на прилагане на механизма под споделено управление е, че избраната финансова институция ще притежава опит в предоставянето на различни финансови продукти и при необходимост да предостави допълнително финансиране в рамките на финансовия инструмент. В същото време съгласно ЗУСЕСИФ, чл. 5, ал. 1 финансовите инструменти, финансирани със средства от ЕСИФ, с изключение на тези по чл. 39 от Регламент (ЕС) № 1303/2013, се изпълняват чрез Фонд на фондовете.

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

8.2. Предвидена комбинация с други форми на подкрепа, в т.ч. и с безвъзмездна финансова помощ

Предложението за структуриране на финансов инструмент в рамките на ПО 2021-2027 е чрез финансирането му изцяло със средства от програмата, предоставена в рамките на Приоритет 3 на ПО 2021-2027. Имайки предвид възприетия внимателен подход за включването на ограничен ресурс за структуриране на един финансов инструмент в рамките на ПО 2021-2027, въвеждането на допълнителни условия за финансиране от страна на крайните получатели или финансовия посредник би могло да доведе до отлив на известна част от потенциалните участници в процеса , както на ниво крайни получатели, така и на ниво финансов посредник. По принцип подкрепата за структуриране на финансови инструменти с БФП е подходяща за инвестиции, където пазарните стимули не са достатъчни за тяхното реализиране. Към настоящия момент пазарът не е достатъчен стимул за развитие на образованието в страната и е необходима подкрепа с публични средства, каквато е досегашната практиката в България, като ОПНОИР е основен източник на финансиране на проекти в областта на образованието. В тази връзка не се предвижда комбинация с други форми на подкрепа при структурирането на финансовия инструмент в рамките на ПО 2021-2027.

8.3. Финансов ресурс за приноса на ПО 2021-2027 за прилагане на финансовия инструмент по приоритети на програмата

Извършените анализи за области и ресурси за прилагане на финансовия инструмент по ПО 2021-2027 включват разпределяне на финансов ресурс в размер на 16 760 598 евро за финансов инструмент в подкрепа на подкрепа за стартиране на собствен бизнес или друг вид предприемаческа дейност от страна на студенти, докторанти и преподаватели във висшите училища, включващ дялови финансови продукти под формата на капиталови и квази-капиталови инвестиции и дългови финансови продукти под формата на заеми и гаранции. Този предложен ресурс е съобразен с изявения интерес сред целевите групи в областта на подкрепа за стартиране на собствен бизнес или друг вид предприемаческа дейност от страна на студенти, докторанти и преподаватели, както и с предприетите законодателни стъпки за улесняване на процеса на кредитно финансиране на държавните висши учебни заведения в общ размер до 20 000 000 лв. годишно или около 10 000 000 евро. Допълнително е отчетен факта, че такъв вид подкрепа ще се прилага за първи път в рамките на ПО 2021-2027 и е подходящо да се предприеме разумен подход при планиране на средствата.

Разпределението на средствата в рамките на така предложения размер от 16 760 598 евро включва 13 305 611 евро финансиране от ЕС и национално съфинансиране в размер на 3 454 987 евро. За определяне на размера на националното съфинансиране в номинална стойност е приложен % за разпределение на БФП в съотношение 33% за региона в преход (Югозападен регион) и 67% за по-слабо развитите региони и съответстващото национално съфинансиране за региона в преход – 30% и за по-слабо развитите региони – 15%. Подробните изчисления са представени в Приложение 1.3 към Окончателния доклад.

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

8.4. Оценка на очаквания ефект на лоста по финансови инструменти и приоритети на ПО 2021-2027 г.

Ефективността на лоста на всеки отделен финансов инструмент зависи пряко от съотношението на пазарния дефицит за продукта/услугата към оптималната инвестиционна ситуация, която включва, неговия тип, местоположение и вид на крайни получатели, както и относно изборите, направени от Управляващите органи по отношение на компромиса между ефекта на лоста и революиращ ефект.

Основните фактори от които зависи очаквания размер на ефекта на лоста могат да се обобщят по следния начин:

- Привличането на допълнителни частни ресурси е важен източник за постигане на ливъридж, но това трябва да се разглежда правилно в специфичния контекст на фондовете на ЕС, които се намесват в случаите, когато наистина е необходима публична подкрепа, за да се избегне дефицит и да се обърне внимание на неоптимална пазарна ситуация или попълване на пазарна ниша. Следователно е неразумно да се очаква, че подобни интервенции винаги ще привличат масивен частен капитал, а по-скоро, че публичните ресурси могат да помогнат за привличането на частни фондове, като действат като катализатор, в сектори / области, които иначе изобщо не биха могли да бъдат разгледани. Сектор „Образование“ е именно такъв сектор с основно публично финансиране и не голямо очакване за привлекателност за частния капитал, респективно висок ефект на лоста.
- Очакваният ливъридж варира между продуктите (за гаранции обикновено е по-висок), между видовете инвестиции (може да бъде по-нисък за научни изследвания и иновации и други високорискови инвестиции или за инвестиции в микро предприятия), между регионите (в по-богатите региони априори има по-голяма готовност частния сектор за съвместно инвестиране), както и между етапите на развитие на крайните получатели, които се подпомагат. Разумният очакван ефект на лоста в сферата на образованието се очаква на национално ниво да бъде сравнително по-нисък от други атрактивни сфери за частния сектор и да се придържа към долната граница.
- В зависимост от целите, които даден финансов инструмент се очаква да подкрепя, Управляващият орган може съзнателно да избере дългосрочно въздействие и устойчивост на подкрепата от ЕС чрез продукти, които предполагат по-нисък ливъридж, но носят по-високи ползи в бъдеще, т.е. Еврофондовете във финансов инструмент с много висок ливъридж обикновено покриват най-високия рисков дял от инвестицията и следователно са първите, които се губят (първа загуба). В този случай въздействието на средствата от ЕС ще бъде много голямо в краткосрочен план (значителен лост), но в резултат на високия риск може да има малък или никакъв революиращ ефект от вноската на ЕС с течение на времето. От друга страна, продуктите могат да имат относително нисък ливъридж в краткосрочен план, но

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

голямо въздействие и значителна вероятност да донесат възвръщаемост в дългосрочен план. В оценяваната сфера, определено стремежа е към дългосрочна устойчивост на възвращаемостта, а не на висока такава в кратки срокове.

В съответствие с Указанията на ЕК за отчитане на финансовите инструменти и ефекта на лоста[11] ливъриджа се установява за всеки продукт или финансов инструмент и то в номинални цени. Също така в случаите когато лихви, възстановени гаранции или заеми се използват повторно, те не следва да се вземат предвид при изчисляването на ливъридж, тъй като те вече не представляват ЕСИФ.

Собствените вноски от крайните получатели не трябва да се вземат предвид при изчисляването на ефекта на ливъридж, тъй като такава собствена вноска не е „допълнителни публични и частни ресурси“, събрани от финансови инструменти и предоставени на крайните получатели. Със или без финансови инструменти, тези суми са били част от финансирането.

Разходите за управление и таксите, които се очаква да бъдат платени за управление на финансови инструменти, се изключват от общия очакван размер на финансирането, тъй като тези суми не достигат до крайните получатели.

Очакваният ефект на лоста е задължително условие за подписване на финансовите споразумения и затова се определя предварително по следния начин:

$$\textbf{очакван ефект на лоста} = \frac{\textbf{Общ очакван размер на възстановимото финансиране предоставено на КП}}{\textbf{Сума на ЕСИФ, заделена за ФИ}}$$

Общият очакван размер на финансирането е прогноза за общия размер на очакваното финансиране, което ще достигне до крайните получатели, които отговарят на условията за подпомагане чрез финансови инструменти, без да се включва приноса на самите крайни получатели.

При капиталовите финансови инструменти, в тази сума влизат средствата получени от крайните получатели, чрез финансови посредници и други съ-инвеститори, ако има такива на ниво крайните получатели. За гаранционни инструменти, това е размерът на общата сума на базовите заеми, които са гарантирани, а за кредитни инструменти е общата сума на заемите, които се очаква да бъдат изплатени на крайните получатели.

Като цяло тази сума трябва да включва:

- ✓ За кредитни и капиталови финансови инструменти цялата сума предназначена за финансов инструмент по ЕСИФ + очакваното публично и/или частно национално съ-

[11] https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/guidance_leverage_reporting_en.pdf

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

финансиране по Програмата + очаквания принос от други инвеститори, извън програмата;

- ✓ За гаранциите, това е стойността на кредитния портфейл, който се очаква да бъде гарантиран от програмата, чрез ЕСИФ.

В съответствие с разпоредбите на чл. 68 от Регламент за общоприложимите разпоредби (РОР) за програмния период 2021-2027 г., за сумата на разходите и таксите за управление, които могат да бъдат декларирани като допустими разходи, се определя праг в размер на 5 % за заеми и гаранции и 7 % за капиталови и квази-капиталови инвестиции за управление на холдингов фонд и 7 % за заеми и гаранции и 15 % за капиталови и квази-капиталови инвестиции за управление на специфичен фонд от общия размер на приноса от програмата, изплатен на крайните получатели.

За извършване на необходимите изчисления за определяне на ефекта на лоста са направени допускания за вероятно разпределение между дялово и дългово финансиране на общия размер на финансовия инструмент по ПО 2021-2027:

- Очаквано участие на крайните получатели в размер на 0% от общия размер на средствата за финансовия инструмент;
- Очаквано участие на финансовия посредник в размер на 0% от общия размер на средствата за финансовия инструмент;
- Вариант 1 – общият размер на финансовия инструмент се разпределя в съотношение 75%/25% между дялово и дългово финансиране;
- Вариант 2 – общият размер на финансовия инструмент се разпределя в съотношение 50%/50% между дялово и дългово финансиране;
- Вариант 3 – общия размер на финансовия инструмент се разпределя в съотношение 25%/75% между дялово и дългово финансиране;

Точното съотношение между дялово и дългово финансиране ще бъде уточнено след провеждането на съответните пазарни консултации преди окончателното структуриране на финансовия инструмент в рамките на ПО 2021-2027.

В следващите таблици са показани последователните стъпки и прилагането на описаните допускания и влиянието от прилагането на финансовите продукти при извършването на изчисленията за определяне на ефекта на лоста за предложения финансов инструмент по ПО 2021-2027.

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

№	Финансов инструмент по ПО 2021-2027		евро
1	Размер на средствата за финансов инструмент по приоритет 3 на ПО 2021-2027		**16,760,598**
1.1	Финансиране от ЕС		13,305,611
1.2	Национално съфинансиране		3,454,987
2	**Размер на разходите за управление при дялово финансиране**	**75%**	**2,314,225**
2а	Размер на разходите за управление на Холдинговия фонд	7%	736,344
2б	Размер на разходите за управление на Специфичния фонд	15%	1,577,881
3	**Размер на разходите за управление при дългово финансиране**	**25%**	**420,768**
3а	Размер на разходите за управление на Холдинговия фонд	5%	175,320
3б	Размер на разходите за управление на Специфичния фонд	7%	245,448
4	Реален размер на средствата за крайните получатели от финансов инструмент по приоритет 3 на ПО 2021-2027		14,025,605
5	Ефект на лоста		1.05

Табл. 29 Изчисления за определяне на ефекта на лоста за финансовия инструмент по приоритет 3 на ПО 2021-2027 – Вариант 1

№	Финансов инструмент по ПО 2021-2027		евро
1	Размер на средствата за финансов инструмент по приоритет 3 на ПО 2021-2027		**16,760,598**
1.1	Финансиране от ЕС		13,305,611
1.2	Национално съфинансиране		3,454,987
2	**Размер на разходите за управление при дялово финансиране**	**50%**	**1,575,783**
2а	Размер на разходите за управление на Холдинговия фонд	7%	501,385
2б	Размер на разходите за управление на Специфичния фонд	15%	1,074,397
3	**Размер на разходите за управление при дългово финансиране**	**50%**	**859,518**
3а	Размер на разходите за управление на Холдинговия фонд	5%	358,132
3б	Размер на разходите за управление на Специфичния фонд	7%	501,385
4	Реален размер на средствата за крайните получатели от финансов инструмент по приоритет 3 на ПО 2021-2027		14,325,298
5	Ефект на лоста		1.08

Табл. 30 Изчисления за определяне на ефекта на лоста за финансовия инструмент по приоритет 3 на ПО 2021-2027 – Вариант 2

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

№	Финансов инструмент по ПО 2021-2027		евро
1	Размер на средствата за финансов инструмент по приоритет 3 на ПО 2021-2027		**16,760,598**
1.1	Финансиране от ЕС		13,305,611
1.2	Национално съфинансиране		3,454,987
2	**Размер на разходите за управление при дялово финансиране**	**25%**	**805,094**
2а	Размер на разходите за управление на Холдинговия фонд	7%	256,166
2б	Размер на разходите за управление на Специфичния фонд	15%	548,928
3	**Размер на разходите за управление при дългово финансиране**	**75%**	**1,317,427**
3а	Размер на разходите за управление на Холдинговия фонд	5%	548,928
3б	Размер на разходите за управление на Специфичния фонд	7%	768,499
4	Реален размер на средствата за крайните получатели от финансов инструмент по приоритет 3 на ПО 2021-2027		14,638,077
5	Ефект на лоста		1.10

Табл. 31 Изчисления за определяне на ефекта на лоста за финансовия инструмент по приоритет 3 на ПО 2021-2027 – Вариант 3

Изчисленията показват, че реалния размер на средствата до крайните получатели от прилагането на финансовия инструмент по Приоритет 3 на ПО 2021-2027 е най-голям при съотношение 25%/75% между дялово и дългово финансиране в рамките на финансовия инструмент, като при това съотношение ефекта на лоста е 1.10. Подробните изчисления са представени в Приложение 1.3 към Окончателния доклад.

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

9. ОЧАКВАН ПРИНОС НА ФИНАНСОВИТЕ ИНСТРУМЕНТИ ЗА ПОСТИГАНЕТО НА СПЕЦИФИЧНИТЕ ЦЕЛИ НА „ПРОГРАМА ЗА ОБРАЗОВАНИЕ“ 2021-2027

За извършване на оценката на приноса от прилагането на финансовия инструмент към показателите за краен продукт по Приоритет 3 на „Програма за образование“ 2021-2027 се предлага да бъде включен следния показател за краен продукт, като приносът на финансовия инструмент е 100%. За определяне на целевата стойност е използвана средната стойност на инвестиция в най-ранните етапи на развитие на стартиращи предприятия в България, която варира между 25 – 50 000 евро и 200 000 евро. Допълнително е взета предвид и обичайната практика да се правят последващи инвестиции в част от предприятията. Предвид натрупаната експертиза и практика от прилагането на финансови инструменти за капиталови инвестиции в най-ранна фаза на развитие на предприятията, за определянето на целевата стойност е използвана средна стойност в рамките на около 60 – 65 000 евро на подкрепа за стартиращо предприятие, при което броя на подкрепените стартиращи предприятия е получен на базата на изчисления размер на средствата за крайните получатели от 14,32 млн. евро при разпределение на общият размер на финансовия инструмент в съотношение 50%/50% между дялово и дългово финансиране.

СЦ по чл. 4, пар. 1, буква д) - Подобряване на качеството, приобщаващия характер, ефективността и съответствието на системите за образование и обучение с нуждите на пазара на труда, включително чрез валидиране на неформалното и самостоятелното учене, така че да допринасят за придобиването на ключови компетентности, в т.ч. предприемачески и цифрови умения, също и чрез насърчаване на въвеждането на дуални системи на обучение и чиракуване			
Показател за краен продукт	**Мерна единица**	**Целева стойност**	**Принос на ФИ**
Подкрепени стартиращи предприятия	брой	227	100%

Табл. 32 Предложение за включване на нов показател за краен продукт за оценка на приноса от прилагане на ФИ за изпълнение на показателите по Приоритет 3 по ПО 2021-2027

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

10. НЕОБХОДИМОСТ ОТ ДИФЕРЕНЦИРАНО ТРЕТИРАНЕ НА ИНВЕСТИТОРИТЕ

Съгласно Регламент за общо приложимите разпоредби подпомагането от фондовете за финансови инструменти, които инвестират в крайни получатели, както и всеки вид доход, генериран от тези инвестиции и който може да бъде отнесен към подпомагането от фондовете, може да се използва за диференцирано третиране на инвеститорите, работещи съгласно принципа на пазарната икономика, чрез подходящо поделяне на рисковете и печалбата.

Равнището на такова диференцирано третиране не може да надхвърля необходимото за създаването на стимули за привличане на частни средства, установено с конкурсна процедура или независима оценка.

Общата методология за изготвяне на предварителни оценки дава възможност в тази посока да бъде предвидено:

- ✓ Асиметрично споделяне на печалба (напр. процентът на споделяне не е равен на инвеститорите в инфраструктурата);
- ✓ Асиметрично споделяне на загуби (напр. гаранционни схеми, покриващи първоначалния риск от загуба при заеми);
- ✓ Асимтерично обезпечаване на публичните и частни средства;
- ✓ Преференциално плащане на такси за управление на Фонд мениджърите, доколкото те също са съинвеститори;
- ✓ Режим на преференциално освобождаване (поемане на риска, върху недоговорените средства).

Ключовият параметър за оценка на схемите за преференциалното възнаграждение биха били комбинация от предвидената норма на възвръщаемост за частните инвеститори и дела на риска, който поемат.

10.1. Оценка на възможностите за привличане на допълнителни инвестиции по ПО 2021-2027

Принципно допълнителни публични и частни ресурси, които могат да се генерират в допълнение към средствата на даден финансов инструмент, , включват:

- ✓ допълнителни средства на ниво фонд;
- ✓ финансови или нефинансови средства (като земя част от инвестиционен проект и др.).

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

Очакванията са крайните получатели и финансовите посредници/независими частни инвеститори при прилагане на подкрепа чрез предложения финансов инструмент да не влагат собствен ресурс. Едно от основните препятствия за привличане на частни инвеститори при структурирането на финансов инструмент по ПО 2021-2027 е невъзможността да се приложи висок ливъридж. Диференцирано третиране на инвеститорите може да бъде приложено ако на по-късен етап от изпълнението на финансовия инструмент в рамките на ПО 2021-2027 бъде идентифицирана необходимост за привличане на допълнителни инвестиции от страна на финансовите посредници/независими частни инвеститори.

10.2. Определяне на стимулите за привличане на частни инвеститори и анализ на възможните механизми за тяхното предоставяне

Доколкото финансови инструменти в областта на образованието се реализират за първи път през програмния период 2021-2027 г., привличането на допълнителен ресурс следва да не бъде сред целите на предложения финансов инструмент при тяхното първо прилагане. Включването на допълнителен ресурс изисква финансовите инструменти да генерират приходи от изпълнението с цел покриване на разходите към инвеститорите. Въвеждането на лихва по ресурса предоставен от финансовите инструменти може да ги направи неатрактивни като цяло, особено когато все още не е натрупан опит в прилагането им.

При избора на финансовите посредници/независими частни инвеститори могат да бъдат приложени следните основни критерии:

- да притежават опит във финансиране на стратиращи предприятия и/или такива достигнали положителен финансов резултат;
- да притежават опит в управление на финансови инструменти с финансови продукти на дялово и дългово финансиране;
- да прилагат стратегия и процес за идентифициране на крайни получатели;
- да прилагат прозрачни пазарни практики;
- да имат присъствие и/или интерес към България и/или региона на Централна и Източна Европа;
- да притежават достатъчно надеждна пазарна репутация.

Предвидените възнаграждения за финансовите посредници/независими частни инвеститори при прилагане на подкрепа чрез финансов инструмент по ПО 2021-2027, под формата на разходи и такси за управление, които могат да бъдат декларирани като допустими разходи, са съгласно праговете по чл. 68 от РОР, както следва: 5 % за заеми и гаранции и 7 % за капиталови и квази-капиталови инвестиции за управление на холдингов фонд и 7 % за заеми и гаранции и 15 % за капиталови и квази-капиталови инвестиции за управление на специфичен

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

фонд от общия размер на приноса от програмата, изплатен на крайните получатели. Съществува известен риск при слаба капитализация на предложения финансов инструмент, разходите за възнаграждения за финансовите посредници/независими частни инвеститори по регламент да са недостатъчни за да покрият разходите за приложение на инструмента, като следва да се предвиди възможност за възнаграждение за финансовите посредници/независими частни инвеститори над допустимите прагове по РОР, и обратно - при добра капитализация, е възможно и да се търсят нива на праговете за възнаграждения за финансовите посредници/независими частни инвеститори под описаните по-горе. При пълна капитализация на така предложения финансов инструмент по ПО 2021-2027 размера на средствата за възнаграждения за финансовите посредници/независимите частни инвеститори при различните разгледани варианти за структуриране на финансовия инструмент варира между 2,1 млн. евро и 2,7 млн. евро.

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

11. РИСКОВЕ И ПРЕДВАРИТЕЛНИ УСЛОВИЯ ЗА УСПЕШНОТО ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ ИНСТРУМЕНТ ПО „ПРОГРАМА ЗА ОБРАЗОВАНИЕ“ 2021-2027

В настоящия раздел са анализирани предварителни условия и са изготвени предложения за конкретни действия, които биха способствали за създаването на подходяща среда за прилагане на финансовия инструмент по „Програма за образование“ 2021-2027. В допълнение са анализирани и някои възможни рискове за успешното прилагане на финансовия инструмент по „Програма за образование“ 2021-2027.

11.1. Анализ на предварителните условия за успешно прилагане на финансови инструменти по ПО 2021-2027

Основните групи участници, които трябва да бъдат заинтересовани от прилагането на финансови инструменти са учебни заведения, учащи се/преподаващи в тях, представители на бизнеса и потенциални финансови посредници. Проведените анкетни проучвания сред студенти, докторанти и преподаватели във висшите училища показаха наличие на интерес в прилагането на финансови инструменти и анализите на тези нагласи доведоха до предложение за прилагане на финансов инструмент в рамките на Приоритет 3 на ПО 2021-2027 в областта на **подкрепа за стартиране на собствен бизнес или друг вид предприемаческа дейност от страна на студенти, докторанти и преподаватели във всички висши училища.** Заинтересоването на представителите на бизнеса и на потенциалните финансови посредници/независими частни инвеститори от участие в така предложения финансов инструмент по ПО 2021-2027 е от решаващо значение за създаване на възможности за прилагането му. Финансовите посредници трябва да бъдат убедени в прилагането на най-добрите пазарни практики за да бъде привлечен техния интерес, както и да им бъде гарантирана прозрачност с цел насърчаване конкуренцията между тях в процеса на избора на конкретни изпълнители.

Затова **изготвянето и провеждането на масирана разяснителна кампания за ползите от прилагането на финансови инструменти**, насочена към тези всички групи участници в процесите, финансирана по „Програма за образование“ 2021-2027 е важно предварително условие. Целта на такава кампания е на първо място да бъдат запознати в максимална степен потенциалните крайни получатели от всички висши училища и на второ място потенциалните зинтересовани лица – представители на бизнес и финансови посредници/независими частни инвеститори. Такава кампания би била възможна да се проведе и в случай на промяна на политиката на национално ниво, промяна на обхвата на програмата и/или установено търсене на подкрепа, чрез финансови инструменти в областта на образованието на по-късен етап от изпълнението на „Програма за образование“ 2021-2027 г.

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

Очакванията при промените от 2017 г. в Закона за висшето образование (ЗВО), относно ролята на съветите на настоятелите, които трябваше да играят ролята на пряка връзка между бизнеса и висшите училища (ВУ) не са реализирани. Това е свързано, както с академичните програми, така и с научните изследвания във ВУ. Ролята на тази структура е сведена до подпомагане на работата на ВУ, без да има активна и прогресивна роля на координатор между ВУ и потребностите на бизнеса. Именно в тази координационна дейност, студентите от ВУ, докторанти и преподаватели биха били изключително полезни на себе си, в плановете за стартиране на собствен бизнес и на Съветите на настоятелите. Част от членовете могат да бъдат студенти, докторанти и преподаватели, които имат желание/идея да развиват собствен бизнес, за да дадат погледа, необходим за създаването на подходящи условия в конкретната сфера. По този начин ще се засили не само мотивирането на фирмите да участват в практическото обучение на студентите и да предоставят собствената си материална база за това, а и достъпността на студенти, докторанти и млади преподаватели до възможности да развиват собствен бизнес.

Като цяло преподаването от бизнеса, без значение дали на преподаватели или студенти, е регламентирано от Закона за висшето образование по отношение на изисквания към лицата, които биха могли да преподават и техния статут. Независимо от това с оглед повишаване интереса на представителите на бизнеса е необходимо да бъдат предприети мерки за предоставяне на възможност на бизнеса да се включи пряко в преподавателската дейност във ВУ. Трябва внимателно да се прецизира подбора, отговорността, задълженията и правата на лекторите от бизнеса във ВУ, но безспорно това ще доведе до желания баланс на интересите между двете страни в процеса. Една от тези възможности е стимулирането на преподаватели, но най-вече на докторанти от ВУ, които имат желание да развиват предприемачество или вече участват в предприемаческа дейност, да бъдат включени в практически занятия със студентите. Опитът и примерите от първо лице, винаги са по-убедителни аргументи в теорията на преподаването от чисто хипотетичните такива.

Направените предложения изискват предприемането на конкретни действия за промени в политики в областта на образованието на национално ниво и не би трябвало да се асоциират само, като част от обхвата на мерки предвидени за финансиране в рамките на ПО 2021-2027. В тази връзка очакванията са конкретните действия да бъдат предприети от страна на Министерство на образованието и науката, като ИА ОПНОИР, чрез своите дейности да подкрепи евентуалните промени в политики в областта на образованието.

В резюме предложенията за конкретни действия, за изпълнение на предварителните условия, които биха способствали за създаването на подходяща среда за прилагане на финансовия инструмент по „Програма за образование“ 2021-2027, са следните:

- ✓ Подготовка и провеждане на масирана разяснителна кампания за ползите от прилагането на финансови инструменти в областта на образованието и по-конкретно в дейностите за стартиране на собствен бизнес или друг вид предприемаческа дейност от страна на студенти, докторанти и преподаватели от ВУ;

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

- ✓ Предприемане на мерки за засилване на ролята и функциите на съветите на настоятелите, чрез която студенти, докторанти и преподаватели от ВУ, които имат желание да стартират собствен бизнес да ги подпомагат и да имат право да излагат идеите си за предварителна оценка на тяхната жизнеспособност и съответно да бъдат включвани в съответните програми;
- ✓ Предоставяне на възможност на бизнеса да се включи пряко в преподавателската дейност във висшите училища, като се стимулират младите преподаватели и докторанти, които имат или планират да развиват предприемаческа дейност, да участват активно в този процес.

Следва да отбележим, че така направените предложения за изпълнение на предварителните условия нямат задължителен характер и тяхното неизпълнение не би попречило на прилагането на финансовия инструмент в рамките на Приоритет 3 на ПО 2021-2027, а по-скоро тяхното изпълнение би подпомогнало процесите на неговото структуриране и изпълнение.

11.2. Анализ на възможните рискове от институционален, административен, правен аспект и др., които могат да затруднят прилагането на финансови инструменти

Считаме, че са налице някои рискове, които е необходимо да бъдат анализирани за нуждите на създаването на подходяща среда за прилагане на финансовия инструмент по „Програма за образование“ 2021-2027.

Прилагане на правилата за държавни помощи

Този риск може да бъде причислен към групата на рисковете от правен аспект, поради това, че подкрепата с финансов инструмент от ЕСИФ попада в обхвата на правилата за държавни помощи. Наличието на държавна помощ трябва да бъде проверено за всички участници във финансовия инструмент, като покрие обхвата на определението за държавна помощ, а именно:

- ✓ помощ, предоставена от държава членка или чрез ресурси на държава членка, под каквато и да било форма;
- ✓ помощ, която нарушава или заплашва да наруши конкуренцията, чрез поставяне в по-благоприятно положение на определени предприятия или производството на някои стоки;
- ✓ помощ, която засяга търговията между държавите членки.

Това се отнася за всеки субект, който извършва икономическа дейност, като предлага стоки и услуги на пазара, независимо от неговия правен статут и начин на финансиране. Правилата за държавна помощ при прилагане на финансови инструменти се отнасят в следните области:

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

- Област за получатели на подкрепа, чрез прилагане на финансови инструменти

Понеже финансовите инструменти представляват отговор на пазарна неефективност, може да е налице предимство на равнището на крайните получатели, което обаче трябва да отговаря на регулациите за държавна помощ. Предоставянето на подкрепа към крайните получатели в лицето на студенти, докторанти и преподаватели във висшите училища не попада под смисъла на „поставяне в по-благоприятно положение на определени предприятия или производство на някои стоки“ и по този начин предоставената помощ не може да бъде определена като несъвместима с вътрешния пазар, съгласно чл. 107, параграф 1 от ДФЕС.

- Област за сфери на въздействие

По отношение на оказваната подкрепа за стартиращи предприятия на студенти, докторанти и преподаватели следва да се прилага чл 22 „Помощ за стартиращи предприятия“ от Регламент (ЕС) No 651/2014 г. на Комисията за обявяване на някои категории помощи за съвместими с вътрешния пазар в приложение на чл. 107 и чл. 108 от ДФЕС (Договора).

Съгласно чл. 22 от горецитирания Регламент схемите за помощи за стартиращи предприятия са съвместими с вътрешния пазар по смисъла на чл. 107, параграф 3 от Договора и се освобождават от задължението за уведомяване по чл. 108, параграф 3 от Договора, ако са изпълнени условията определени в глава I на регламента и в цитирания член.

За да отговарят на условията за подпомагане, предприятията следва да са малки предприятия до пет години след тяхното създаване, които не са регистрирани на фондовата борса, все още не са разпределяли печалби и не са създадени чрез сливания. За допустимите предприятия, които не подлежат на регистриране, се счита, че периодът на допустимост от 5 години започва от момента, в който предприятието започва своята стопанска дейност или подлежи на данъчно облагане за нея.

В чл. 22, параграф 3 са изброени формите на помощта за стартиращи предприятия, които са съвместими с вътрешния пазар на ЕС, вкл. заеми с лихвени проценти, гаранции в премии и безвъзмездни средства, включително капиталови и квазикапиталови инвестиции.

- Област за частни инвеститори

За инвеститорите или съ-инвеститорите няма предимство (и следователно няма държавна помощ), ако инвестицията се извършва равностойно и пропорционално между публичните и частните инвеститори или ако публичната инвестиция е в съответствие с пазарните условия, както е установено на базата на сравнително проучване или други методи на оценяване. Структурата на предложения финансов инструмент в рамките на ПО 2021-2027 не включва очаквано съфинансиране от страна на частни инвеститори и поради това не са обект за наличие на държавна помощ.

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

- Област за управител на фонд/финансов посредник

В тази област е необходимо да се осигури, че органите, които прилагат финансови инструменти (управители на фондови/финансови посредници) не получават държавна помощ. Това е така ако възнаграждението за услугите или възстановяванията на средства за прилагане на финансовия инструмент не надвишават пазарните цени. Един от начините да се гарантира това е като управителят на фонд се избира чрез конкурентна, прозрачна, недискриминационна процедура за подбор[12].

Липса на предходен опит в прилагане на ФИ от страна на УО на ПО

Този риск може да бъде причислен към административно-институционалните рискове изхождайки от факта, че УО на „Програма за образование“ 2021-2027 няма опит в прилагане на финансови инструменти с подкрепата на ЕСИФ. При прилагане на предложения финансов инструмент по „Програма за образование“ 2021-2027 г. това може да затрудни Управляващия орган в подготовката на прилагането на инструмента, изборът на Управителя на фонда и сключването на споразумение с него, като и в последствие наблюдението на прилагането на инструмента.

Намаляване на административната тежест за Крайните получатели

Това е основен риск от групата на административно-институционалните рискове. Тъй като досега в областта на образованието не са прилагани финансови инструменти, при прилагане на финансов инструмент по „Програма за образование“ 2021-2027 е необходимо УО на „Програма за образование“ 2021-2027 да предприеме някои действия, които да намалят вероятността от появата на този риск, а именно:

- да се прилага гъвкав подход при дефиниране на дейностите по програмата, целевите групи крайни получатели и правилата за комбиниране на ФИ и БФП;
- да се прилагат гъвкави и облекчени процедури за мониторинг и верификация на разходите при подкрепа чрез финансовия инструмент, така че да не се затруднява прилагането на финансовия инструмент и това да не води до налагане на излишна административна тежест за финансовите посредници и крайните получатели;
- за интервенции, които са в обхвата за подкрепа чрез финансовия инструмент, да не се стартират схеми, изцяло финансирани с БФП, с цел избягване на възможността за липса на интерес от страна на крайните получатели за ползване на подкрепа чрез финансовия инструмент за такива интервенции.

[12] Насоки относно държавната помощ за финансовите инструменти по европейските структурни и инвестиционни фондове през програмния период 2014—2020 г.

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“

12. СЪЩЕСТВЕНИ ПАРАМЕТРИ, КОИТО ТРЯБВА ДА СЕ СЛЕДЯТ И ПРОМЕНИ, КОИТО ЩЕ ДОВЕДАТ ДО НЕОБХОДИМОСТ ОТ ПРЕРАЗГЛЕЖДАНЕ И АКТУАЛИЗИРАНЕ НА ПРЕДВАРИТЕЛНАТА ОЦЕНКА

В настоящия раздел са анализирани съществени параметри и промени, които трябва да се следят и биха способствали за създаването на подходяща среда за прилагане на финансовия инструмент по „Програма за образование“ 2021-2027.

Промяна на настоящата предварителна оценка за прилагане на финансовия инструмент по „Програма за образование“ 2021-2027 г. може да бъде наложена и/или би била подходяща при настъпването на следните условия:

- Промяна на приоритетите на политиката на национално ниво;
- Недостатъчна степен на усвояване на средствата от финансовия инструмент по ПО 2021-2027;
- Промяна в предварителните условия за успешно прилагане на финансовия инструмент по ПО 2021-2027 г. – наличие на съвкупна промяна или поне на голяма част от предложените мерки за изпълнение на предварителните условия;
- Засилване на влиянието на някой от възможните рискове от институционален, административен, правен аспект и др., което може да затрудни в значителна степен прилагането на финансовия инструмент по ПО 2021-2027.

Документът е създаден по бюджетна линия BG05SFOP001-4.005-0003-C01 „Повишаване на ефективността и осигуряване на работата на Сертифициращия орган при сертифициране на разходите по ЕСИФ в периода 2019 - 2021 г.“ по приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на ОП „Добро управление“